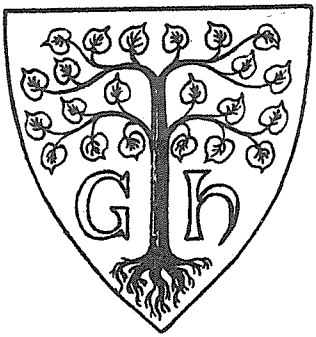

ACTA

GENEALOGICA AC HERALDICA

ZPRAVODAJ

GHSP

1979

Číslo 1 a 2

POKYNY

pro předkládání příspěvků do ZPRAVODAJE.

Vzrůstající agenda a stoupající automatizace v tiskárnách nás nutí vydat následující směrnice pro předkládání příspěvků do ZPRAVODAJE. Prosíme autory, aby je důkladně pročetli a řídili se jimi ve všech bodech.

Autorské právo k zaslaným příspěvkům zůstává zachováno autorovi, avšak GHSP nevyplácí autorské honoráře. Rukopisy příspěvků uveřejněných ve ZPRAVODAJI se nevracejí a zůstávají v archivu GHSP.

Za správnost obsahu příspěvků a tvrzení v něm obsažená ručí autor, stejně jako za správnost a přesnost citovaných literárních odkazů a pramenů. Musí být připraven obhájit svá tvrzení po kritice.

O vhodnosti uveřejnění zaslaného příspěvku ve ZPRAVODAJI rozhoduje s konečnou platností pracovní skupina pro vydávání ZPRAVODAJE. Každý příspěvek je podroben recensnímu řízení. Pokud z toho řízení vzejdou připomínky, budou autorovi sděleny k vyjádření.

Vzhledem k omezenému rozsahu ZPRAVODAJE vyhražuje si pracovní skupina právo zkrátit zaslaný příspěvek aniž by se tím narušil smysl jeho obsahu. Pokud je podle jejího názoru nutno určitou část příspěvku změnit nebo přepracovat uvědomí o tom autora a změnu provede až po jeho souhlasu.

O zařazení do materiálu pro ZPRAVODAJ bude autor uvědoměn po skončení recensního řízení, při čemž nelze zaručit, kdy bude příspěvek uveřejněn.

Tyto směrnice platí pro příspěvky do ZPRAVODAJE a stejné nebo obdobné směrnice platí také pro rukopisy předkládané k vydání jako brožury nebo knihy.

A. Obsahová stránka příspěvků

Ve ZPRAVODAJI mohou být uveřejněny pouze příspěvky členů GHSP v českém jazyce především s tematikou genealogickou, heraldickou, sfragistickou, případně z dalších pomocných věd historických a věd příbuzných a to:

1. Teoretické příspěvky k uvedeným oborům.
2. Metodické příspěvky k nim.
3. Materiálové práce přinášející důležité prameny nebo informace o pramenech pro shora uvedené obory.
4. Krátká sdělení a informace, jichž rozsah nepřesahuje 2 tiskové strany z uvedených oborů, nebo z oborů příbuzných.
5. Recenze publikací, knih, časopisů a zpráv, pokud se týkají genealogie nebo heraldiky nebo dalších oborů uvedených v úvodním odstavci.
6. Zprávy a informace týkající se vnitřní organizace GHSP a jejich poboček.

Příspěvky nečlenů nebo překlady z cizích jazyků mohou být uveřejňovány zcela výjimečně a to pouze tehdy, pokud jejich význam může podstatně přispět k odbornému růstu čtenářů ZPRAVODAJE.

Zásadně nemohou být uveřejněny příspěvky, které již byly dříve uveřejněny v časopise, publikaci nebo jiným způsobem zveřejněny. Toto ustanovení se netýká citací v příspěvcích, pokud nemají charakter samostatného článku.

B. Citace pramenů

Každý příspěvek zahrnutý pod body 1.—4. předcházejícího oddílu musí být doložen citací pramenů a to jak literárních, tak i věcných.

Citace literárních pramenů má být uspořádána podle následujícího vzoru:

GH - Listy, 7. řada, leden 1979

práce členů, materiály

ZNAKY HEJTMANŮ PANSTVÍ LANŠKROUNSKO-LANŠPERSKÉHO

Petr Marek

Panství Lanškrounsko-Lanšperské, ač poměrně rozsáhlé, bývalo pro svoji odlehlost málokdy sídlem majitele. Jeho správu vykonávali většinou purkrabí a hejtmané, jejichž znaky se zabývá tento článek.

Prvním známým purkrabím na Lanšperce byl roku 1332 Rupert z Onšova. Roku 1343, kdy držel panství v zástavě biskup Olomoucký, byl purkrabím Věnek z Borov. Později (1360) následuje purkrabí biskupa Litomyšlského Smil z Brandýsa.

Řadu hejtmanů zahajuje roku 1409 Jan Strýček ze Strýčkova (ZZ 6), dále zde působil Jan Šárovec ze Šárova (1432), Václav Perger (1453), Bernard z Petrkova (1489), Kržce z Bojíčan (1490), Martin Liška (1497 - 1500), Jiřík z Pašiněvsi (1515 - 1519), Martin Kaňka z Ječkovic (1533 - 1537), Petr Hostinský ze Šanova (1545), Vojtěch Orelský ze San (1551 až 1557), Jonatán Certván z Gostic (1564), Adam Bukovský z Hustířan (1567 - 1577), Jan Absolon z Ledské (1580), Jakub Merkle (1586), Jiřík Ziegle (1593), Jiřík Podhorský z Ousti (1594 - 1614), Mikuláš Kotulinský z Kotulína (1596).

Za vlády Liechtensteinů v době pobělohorské zde působil hejtman Jan Jindřich Vlachovský z Vlachovic (1623), v roce 1624 se stává regentem panství Jindřich ml. Kustoš ze Zubřího, který tuto funkci vykonává až do roku 1633, i když se roku 1625 připomíná vrchní regent Václav Sak z Bohuněvic. Jako hejtman působí v Lanškrouně v letech 1631 - 1635 Hynek Veverský z Kuličkova a v letech 1649 - 1661 Vavřinec Šebastián Todtenwolf z Lanškrouna.

Popis znaků:

ZZ 54 z Onšova: v červeném štítě a v klenotu černá svině, točenice a pokryvadla červeno-černá

ZZ 55 z Brandýsa: zkřížené stříbrné parohy v červeném štítě i v klenotu, červeno-stříbrná točenice a pokryvadla

ZZ 56 Šárovec ze Šárova: červená krokvice ve stříbrném štítě, klenot z korunované helmice rostoucí stříbrná zbrojná ruka s mečem, červeno-stříbrná pokryvadla

ZZ 57 z Pašiněvsi: v červeném štítě veslující oděnec na loďce, klenot dvě (červená a stříbrná) pštrosí pera, pokryvadla červeno-stříbrná

ZZ 58 Hostinský ze Šánova: zlatočerně půlený štít, v klenotu na přilbici stříbrný klobouk s červeným okrajem a třemi červenými pery, zlato-černá pokryvadla

ZZ 59 Certvan z Gostic: v červeném poli stříbrný mnich, držící stříbrný závoj, klenot 8 černých kohoutích per, pokryvadla červeno-stříbrná (původní znak panna se stuhou ve vlasech a s useknutýma rukama)

ZZ 60 Bukovský z Hustířan: stříbrný štít s černým břevnem, v klenotu na přilbici s černo-stříbrnou točenicí 2 křídla jako štít, pokryvadla černo-stříbrná

ZZ 61 Absolon z Ledské: červeno-stříbrně štípený štít s rohy zdobenými po 3 račích klepetech střídavých barev, v klenotu rohy jako ve štítě, pokryvadla červeno-stříbrná

ZZ 62 Kotulínský z Kotulína: znak rodu podléhal častým změnám, proto uvádíme některé nejznámější blasony:
1. na červeném štítě uťatá černá orličí noha, v klenotu z koruny rostoucí černá orličí hlava s krkem

ZZ 63 2. na červeném štítě uťatá černá orličí noha, v klenotu z koruny rostoucí jednoocasý lev, zlatý

ZZ 64 3. dělený štít, horní polovice bílá, v ní černá orlí noha se zlatým pazourem v dolní červené polovici, klenot 2 křídla, každé bíle-červeně půlené, mezi nimi černá orličí hlava s krkem

ZZ 65 Vlachovský z Vlachovic: v červeném poli stříbrný zvon,
ZZ 66 někdy provázený půlměsíci, v klenotu na korunované přilbici týž zvon nebo častěji rohy, pokryvadla červeno-stříbrná

ZZ 67 Kustoš ze Zubřího: původní znak - v červeném štítě
ZZ 68 zubr přirozené barvy neb bílý, klenot týž zubr, pokryvadla červeno-bílá. V roce 1630 při povýšení do panského stavu byl znak polepšen: čtvrcený štít, první a čtvrté pole červené s bílým zubrem, druhé pole dělené na čtyři pruhy (červený, bílý, červený, bílý), v třetím poli bílý, černý, bílý a černý pruh. V klenotu na pravé korunované přilbici zubr jako ve štítě, na levé korunované přilbici dvě složená křídla, zadní zlato-červeně, přední červeno-bíle dělené, pokryvadla vpravo červeno-bílá, vlevo černo-zlatá.

ZZ 69 Sak z Bohuňovic: ve zlatém poli dvě zkřížené černé ostrve o čtyřech sucích, klenot tři černo-zlato-černá pera na korunované přilbici, pokryvadla černo-zlatá

ZZ 70 Todtenwolf z Lanškrouna: rostoucí vlk ve štítě i v klenotu, barvy neznámy.

Literatura:

1. Sedláček: Hrady, zámky a tvrze království Českého I, II
2. Pilňáček: Rody starého Slezska
3. Pilňáček: Staromoravští rodové
4. Průvodce po sbírkách a fondech okresního archivu v Lanškrouně
5. Král z Dobré Vody: Heraldika

POSLEDNÍ ELSNICOVÉ Z ELSNIC VĚTVE JAROMĚŘSKÉ

Václav Elznic

Když roku 1670 přišel František Albrecht Elsnic z Elsnic do Jaroměře, bylo mu 35 let. Jeho otec Václav Konrád z Elsnic, kdysi forstmistr panství křivoklátského a nakonec revíru pražského, byl již na pravdě boží; zemřel r. 1657. Jeho matkou byla Sibylla Polyxena Čejková, dcera křivoklátského hejtmana Tyburcího Čejky z Olbramovic, a v této době žila ještě jako vdova na zděděných statcích v Unhošti; zde žila i její sestra Marie Alžběta rovněž Elsnicová, vdova po Melicharu Elsnicovi, bratru Václava Kunráta. Dva bratři Elsnicové si tedy vzali dvě sestry Čejkovny, a proto Marie Alžběta byla tetou Františka Albrechta. Melichar byl mladším bratrem Václavovým, ale zemřel již před 22 lety, padnuv r. 1648 při obléhání Prahy v císařském vojsku.

Mezi sestrami mnoho dobré vůle nebylo, neboť Elsnicovský majetek na Ejvani byl po Bílé hoře zkonfiskován, a po smrti lesmistrově nebylo v Unhošti hospodáře. Proto obě sestry prodaly postupně mlýn s Nebeským rybníkem, kovárnu, zahrady, pole kus za kusem, až celý kdysi Laurýnovský (neboli Primasovský) i Elsnicovský dvůr přešel do cizích rukou. A tak nakonec z 10 dětí, které Václav Kunrát Elsnic se Sibyllou Čejkovou z Olbramovic zplodili (5 synů a 5 dcer), nezbyl v Unhošti nikdo. (1), (2).

V Jaroměři

František Albrecht Elsnic (psal se: ex Aunhost) však do Jaroměře r. 1670 nepřišel sám. Přivedl si mladou ženu Alžbětu

z Lisova, a dvouletou dcerušku Kateřinu Kajetánu, narozenou 10. 6. 1668 v Hradci Králové (3), (2a). V matrice je otec psán František Albert Elznicz ex Aunossti, matka Elizabetha; svědkové Kajetána, dcera Františka de Calass, Anna Zuzana de Kermis, Felix Freindt, prefekt výše jmenovaného pana rytíře. Mladá paní pocházela (byť vzdáleně) z rodu, ve kterém byl význačným současníkem Rudolf Adam, svobodný pán z Lisova a na Novém Straňově, který měl za manželku Alžbětu Ludmilu roz. Tengnáglovou z Kampu. Jelikož se po ní zachoval osobně psaný památník (4), ve které píše o svém setkání s denemarským vyslancem na dvoře ve Vídni, který jí ukazoval památky po Tychonovi Brahe, můžeme citovat odtud její příbuzenský vztah: „... můj praděd, totiž mého otce mateře otec, Tycho Brahe, pěkný památky bibliothece císařům zanechal, jsouc přední a slavný matematicus ...". Víme též, že dcera Tychonova jménem Alžběta, se provdala za Františka Tengnágla z Kampu v době, kdy by ještě pomocníkem jejího slavného otce. Po příjezdu do Prahy se věnoval diplomacii, ale r. 1612 byl obviněn ze spoluúčasti na vpádu Pasovských, dokonce vyslýchán i právem útrpným, ale bezvýsledně. Nakonec se stal radou při appelacích a poté odešel ze země. (34) Pokud se týká přátelských vztahů mezi mladými Elsnici a syny Brahovými, bylo o nich psáno v 1. čísle Genealog. a heraldických listů r. 1969. (5)

František Albrecht Elsnic koupil s manželkou v Jaroměři r. 1670 dům s dvorem Na obci, zvaný též Uhlířovský (nyní čp. 179) a to od Matyáše Maximiliana Švendy z Rosenfeldu, císařského rychtáře jaroměřského za 970 zlatých, a k tomu roli v Dolcích za 130 zl. Tento dům držel kdysi Jan Klugar a roku 1619 jej prodal Ludmile Francové, ta jej však již r. 1620 postoupila Petru Skálovi, který zde hospodařil více než čtvrt století, neboť teprve r. 1648 ujal dvůr Martin Uhlíř. Od něho jej koupil r. 1658 Matyáš Švenda Kladenský. Ten byl od r. 1646 císařským rychtářem a jelikož se mu rodové jméno nezdálo dosti důstojné, pozměnil si je při nobilitaci na Schwenda von Rosenfeld. Po dvanácti letech prodal M. Švenda Uhlířovský dvůr Františku Albrechtu Elsnicovi, který na něm hospodařil plných 36 let.

Sotva se mladí manželé v Jaroměři usadili, stihla město katastrofa dosud zde neslýchaná. V pátek dne 8. srpna roku 1670 okolo 22. hodiny české (t. j. 2 hodiny před západem slunce), vypukl v domě cís. rychtáře (nyní čp. 28) oheň, který za 3 hodiny zničil téměř dvě třetiny města, t. j. 124 domů (v tom téměř celé Svatojakubské předměstí s 80 domy), kostel, radnici, školu, děkanství, obecní mlýn, sladovnu i vodárnu. Neštěstí způsobila manželka rychtářova neopatrným zacházením s ohněm, a proto Matyáš Maxm. Švenda byl na žádost obce svého úřadu zbaven. Nešťastný rychtář nepřežil dlouho

tuto katastrofu, neboť 22. března roku 1675 zemřel ve věku 85 let. (6)

Krátce před tím dne 8. prosince 1674 umírá v Jaroměři paní Alžběta Elsnicová z Lisova v mladém věku 26 let, zanechávajíc tu otci šestiletou Kateřinu Kajetánu. Hospodářství však potřebovalo hospodyni a nezletilá novou matku, a proto se F. A. Elsnic žení podruhé. Jako 40letý si bere 18letou Marii Sidonii N. N., její rodový původ neznáme; jaroměřské matriky nám v tomto směru nic neříkají. Jelikož o malé Kateřině není ani pozdějších zpráv, je pravděpodobné, že nejmladší z rodu Elsniců byla v péči svých příbuzných se strany matčiny. Z nového manželství se během 15 let narodilo 6 dětí (7):

15. 9. 1677 Jan Václav
9. 11. 1678 Teresie Barbora
31. 8. 1680 František Rudolf
24. 2. 1685 Anna Dorotea
10. 7. 1687 Jan Jakub
29. 3. 1692 Jan Vilím

Po posledním porodu však paní Marie Sidonie ochuravěla a po 18letém manželství zemřela v Jaroměři dne 12. října 1693 ve věku 36 let. A tak téměř 58letý F. A. Elsnic je nucen ženit se potřetí, neboť všechny děti byly ve věku nezletilém, a nejmladšímu synu sotva minulo 18 měsíců.

Tentokrát si bere v Jaroměři dne 26. 9. 1694 za manželku Annu Marii Dobrovodskou, vdovu po lékárníku Vojtěchu Aug. Dobrovodském, za kterého se urozená panna Anna Marie roz. Švendová z Rosenfeldu provdala 27. ledna 1681. Byla dcerou bývalého cís. rychtáře Matyáše Maxm. Švendy z Rosenfeldu a matky Cikánovny z Čermné; narodila se v Jaroměři 7. března 1663. Do nového manželství přinesla sice značné jmění, ale s ním i 4 další děti. Byly to: Anna Alžběta nar. 4. 6. 1682, Jan Václav nar. 17. 1. 1684, Marie Magd. nar. 18. 6. 1688 a Matěj nar. 23. 2. 1691. K nim přibyly záhy další děti z nového manželství: (7)

28. 8. 1695 Josef Rudolf, zemřel 10. 9. 1695
1. 2. 1697 Marie Alžběta
29. 10. 1699 Josef Šimon
12. 2. 1703 Antonín Ignác

A tak tato požehnaná rodina čítala v roce 1705 - 1706, kdy se chystala opustit Jaroměř, celkem 13 dětí kromě rodičů. F. A. Elsnic rozprodal v těchto letech postupně všechny své pozemky různým držitelům a nakonec r. 1706 i svůj dům s dvorem Uhlířovským Ignáci Andreidesovi a odstěhoval se do Přelouče. Jen pro úplnost je třeba poznamenat, že pater familias František Albrecht Elsnic z Elsnic je v městských knihách a matrikách jaroměřských psán nejrůznějším způsobem: Albrecht, Adalbert, Albertus i Vojtěch, ale i Elsnic a Elznic.

Suplikace komoře královské

Z neznalosti skutečného stavu otcovy pretense za zkonfiskovaný statek EVAŇ roku 1623, zaslal Frant. Albrecht Elsnic spolu se svým bratrem Janem Arnoštem (führerem mušketýrů pod komandem hr. Lichtenštejna) poníženou prosbu komoře královské dne 7. prosince 1688 o převod 100 kop. míš., které na ně přišly po smrti Aleny Hrzkové ze Mšena Hrádku, nejdříve Elsnicové (a macechy jejich otce), pak Myslíkové, potřetí vdané Bzenské na Porubě, a naposled Gerštorfové, a „... nížepodepsaní vlastní a krevní bratři a synové v Pánu zesnulého pana otce jejich podle atestace podepsané dvěma šlechtickými osobami dovolují si Excellencím podat poníženou žádost, aby nařídili Rentamtu komory převod kapitálu i s úroky na asekuraci jejich pohledávky, a jejich vyplacení do vlastních rukou vzhledem k jejich chudobě a nouzi, v čehož očekávání milosti zůstávají Jich Milostem poslušní

L. S. Johan Ernist Elsnic z Elsnic m. p.

L. S. Franz Albrecht Elsnic z Elsnic m. p.

Podpis Františka Albrechta Elsnice s predikátem a pečetí jsou poslední, které zcela neporušené se dodnes zachovaly na této listině (33). Úřad německého důchodu komory královské zamítl uvedenou žádost 28. února 1689 s odůvodněním, že podle knihy královských dluhů E, fol. 890 bylo těchto 100 kop převedeno na Václava Elsnice z Elsnic cessí dne 20. 12. 1653, jak suplikující správně uvádějí, ale po jeho smrti byla jeho pohledávka převedena na pozůstalou vdovu Sybillu Polexinu, rozenou Čejkovou z Olbramovic. Právní omyl již komoru král. nezajímal, ač se ho sama dopustila, neboť po smrti otcově náležela pohledávka jeho zákonným dědicům, nikoliv manželce. Ale i ta již byla v současné době na pravdě boží, a tak úřad královského důchodu hromadil jednu chybu na druhou.

Důležitým identifikačním dokladem pro tento případ je atestace, na kterou se oba pretendenti ve výše uvedené žádosti odvolávají. Také ta se s podpisy svědků a s nepoškozenými pečetěmi v originále zachovala (33) v tomto znění:

„My níže podepsaní na předcházející toho při nás uctivou žádost urozených a statečných rytířův, pana Jana Arnošta a pana Františka Albrechta vlastních bratří z Elsnic vysvědčujeme obecně před všemi a zvláště tu kdež náleží, že vedle naší dobré a starožitné povědomosti v pravdě jinak říci nemůžeme, než se nadepsaní dva páni pretendenti pocházejí z neb. jich otce urozeného a statečného rytíře pana Wacslawa Conrata Elsnice z Elsnic, bývalého J. M. C. forstmistra na panství Křivoklátském a pak až do smrti své v Městech Pražských, jež z neb. jich mateře urozené paní Sybilly Polexiny Elsnicové z Elsnic, rozené Čejkovny z Olbramovic (měl). Čemu že tak a nejináče jest, to přijímáme k našemu dobrému svě-

domí, a pro důvěření toho jsme se oba v této pravdivé Attestati vlastníma rukama podepsali, i přirozený pečetě naše přitiskli. Actum..."

Rudolf L. S. Hruška z Března

Jan L. S. Jaroslav Elsnitz z Elsnitz

V Přelouči

Ani v novém domově nezačal život Elsniců šťastně. Z městských knih přeloučských se dovídáme, že r. 1704 se do města přistěhoval jakýsi Augustin Mann, který zde koupil dům a pozemky od Kašpara Majera za 1185 zlatých; zatím však bydlel v domě pana Františka Elsnice vedle nynějšího čp. 31, kde 2. února 1707 vypukl požár. Jeho manželka Kateřina měla v moučném hrnci uschováno mnoho papírových peněz, z nichž přišla část nazmar. (8) Šlo zřejmě o dluhopisy a kvitance, neboť první papírové peníze se objevily v Čechách až r. 1762, kdy městská vídeňská banka vydala tzv. bankocetle.

V poměrně krátké době následovalo za sebou několik rodinných událostí. Dne 7. února 1706 se provdala v Jaroměři 28letá Teresie Barbora za celkem bezvýznamného Jana Ottu. Dne 12. ledna r. 1709 provdává F. A. Elsnic v Přelouči svou mladší pastorkyni Magdalenu, pozůstalou dceru po neb. Vojtěchovi Dobrovodském za uroz. pána Jana Maxm. Reinwettera z vážené měšťanské rodiny přeloučské. (9). Vdávala-li se panna nevěsta „pod věnečkem" nevíme, ale již 13. května r. 1709 křtí svého prvorozeného syna Maxmiliana v chrámu Páně sv. Jakuba, a kmotrem je mu sám velebný a vysoce učený p. páter Martin Skřivánek, na ten čas farář přeloučský. Rok nato 14. ledna r. 1710 se vdává uroz. panna Anna Rosalie Elsnicová za Václava Pařízka, sládka z měšťanské rodiny místních sládků. V krátkém manželství (Václav Pařízek zemřel v Přelouči dne 24. 1. 1715 ve věku 28 let) se narodily 3 děti: Rosalia Barbora 29. 10. 1710, Josefa Ludmila 15. 4. 1714, Josef 16. 3. 1712. Paní Anna Rosalia se již neprovdala a zemřela jako vdova 17. 1. 1750 ve věku 65 let. (9)

O společenském postavení Františka A. Elsnice v Přelouči si i dnes můžeme učinit dosti věrnou představu. Přišel sem s malým jměním, které však postačovalo ještě k zakoupení vlastního domu. Jeho stáří 70 let bylo v té době již věkem požehnaným a podle matričních záznamů se dá usuzovat, že byl občanem váženým a oblíbeným, zejména střední vrstvou obyvatel, ale i místní a venkovskou chudinou. Svého predikátu neužíval vůbec a je jedním z příkladů, kdy příslušníci staré české šlechty po zchudnutí odkládali svůj titul i erb.

Jeho jméno jako kmotra se objevuje v matrikách přeloučských poprvé již 5. 11. 1706. Farář jej zřejmě ještě neznal, proto jméno v matrice vynechal a teprve později doplnil. Od

té doby kmotruje osobně sám, nebo jeho manželka Anna, dcera Anna, ale i pastorkyně Magdalena, společně r. 1707 celkem 12krát, r. 1708 celkem 6krát, a r. 1709 dokonce 18krát, a to nejen rodinám přeloučským, ale i poddaným z okolních vesnic. Dokonce jeho dcera Anna stojí kmotrou i příchozí vojačce; sám osobně je naposledy kmotrem 3. dubna 1710, a krátce nato čteme v matrice zemřelých:

> „8. června 1710 dokonal svůj život urozený P. František Elsnic, věku svého 75 let, jehož tělo při chrámu P. sv. Jakuba v tomž městě Přelauči pohřbeno jest."

Svou manželku Annu roz. Švendovou z Rosenfeldu přežil jen o 3 týdny; ta zemřela v Přelouči dne 18. května r. 1710 ve věku 53 let (v matrice uvedeno 50 let).

Jan Vilém Elsnic (nar. 29. 3. 1692 v Jaroměři, zemřel 4. 3. 1732 v Přelouči)

O tomto posledním synovi F. A. Elsnice z 2. manželství nemáme kromě matričních zápisů žádných zpráv. Jelikož všichni tři synové tohoto manželství byli Janové, užívali všichni pouze své druhé jméno; platí to zejména o jeho nejstarším bratru Václavovi. Kdy a kde se Vilém ženil s manželkou Annou nevíme; zřejmě z Přelouče nebyla, neznáme proto ani její rodový původ. Vilém Elsnic, podobně jako jeho otec, svého predikátu již nepoužíval z důvodů dříve uvedených. Přeloučské matriky zaznamenaly pouze jeho 3 syny z krátkého, sotva sedmiletého manželství:

František	nar. 28. 7. 1724
Vojtěch Jiří	nar. 29. 3. 1727, zemř. 18. 4. 1727
Václav	nar. 15. 9. 1728

podle matričních zápisů „z rodičů svobodných". Jejich manželské soužití bylo však krátké, neboť paní Anna Elsnicová dokonala svůj život v Přelouči dne 29. prosince r. 1730 náhlou smrtí ve věku 29 let, a otec Vilém Elsnic jí následoval 4. března 1732 ve věku 40 let (matrika uvádí 31 let z neznalosti přátel); oba byli pochováni při kostele sv. Jakuba.

Z celé rodiny zůstal (zdá se) jediný sirotek Václav, avšak i ten umírá v dětském věku 9 let v Kutné Hoře dne 12. 9. 1737 (v matrice uvedeno 7 let s výslovným podotčením: „z Přelouče"). (10) Tato okolnost nabízí domněnku dosud neprověřeného příbuzenství s rodinou Elsniců v Kutné Hoře, horníků a sousedů, žijících zde již od začátku 17. stol. Ani tato rodina nepoužívala svého predikátu s výjimkou jediného zachovaného dokladu ze 17. 2. 1682, kdy Václav z Elznic kupuje v K. Hoře dům od šepmistra Jana Keglera a pečetí jej červeným voskem (11). Je to další doklad (z mnoha jiných) o vzniku občanských rodů šlechtických jmen.

Antonín Ignác Elsnic byl posledním dítětem F. A. Elsnice; narodil se v Jaroměři 12. 2. 1703 a jako tříletý putoval s rodiči do Přelouče. Jako sedmiletý byl již úplným sirotkem; i jemu dopřál osud jen krátkého žití, neboť (12)

„dne 30. srpna r. 1717 dokonal svůj život Antonín, pozůstalý syn po neb. p. Františku Elsnicovi, věku svého 14 let.

Occisit a quercu"

Stručný zápis odhaluje tragický konec nejmladšího z jaroměřských Elsniců: „zabit bukem", pravděpodobně pádem stromu. A zdálo se, že dny tohoto rodu jsou sečteny. Osud však určil jinak.

V Praze

Václav Elsnic. Pomineme-li potomky Františka A. Elsnice po přeslici, o kterých stejně víme jen velmi málo, zbývá nám neznámý běh života jeho syna Františka Rudolfa (nar. r. 1680) a Jana Jakuba (nar. r. 1678). Nejstarší z jeho synů Jan Václav narozený 15. 9. 1677 z druhého manželství v Jaroměři (psal se po způsobu všech jaroměřských Elsniců, podobně jako otec, pouze svým druhým jménem - Václav), byl dán v jinošském věku na studie do Svatováclavského semináře jezuitského řádu v Praze. Otec hodlal zřejmě tímto způsobem zajistit budoucí existenci svého prvorozeného syna, a jezuité ochotně přijímali do svých řad mladé adepty svého budoucího duchovenstva z nižší i vyšší šlechty, pokud tito neměli možnosti nebo předpoklady pro atraktivnější službu v císařské armádě.

Ponurá budova semináře v Dominikánské ulici na Starém Městě Pražském se stala mladému Elsnicovi na dlouhou řadu let druhým, ale méně šťastným domovem. Původně měšťanský průchozí dům, zvaný „Knechtovský" (dnes součást techniky v Husově ul. čp. 240) byl po Bílé hoře zkonfiskován Samuelu Sixtovi z Ottersdorfu (jinak ze Šandalíru) a r. 1626 prodán jezuitům pro účely semináře sv. Václava.

Po ukončení studia na tomto ústavu byl dvacetiletý Václav Elsnic imatrikulován na filosofické fakultě Ferdinando-Karlovy university v Praze roku 1697. Toto nejstarší středoevropské vysoké učení mělo v té době 4 fakulty, a to 2 duchovní (filosofickou a theologickou) a 2 světské (právnickou a lékařskou). Filosofická fakulta byla předstupněm tří zbývajících fakult, takže každý kandidát práv, mediciny a theologie musel dříve absolvovat tříleté studium filosofické, t. j. logiku, fyziku a metafyziku, kde v každém stupni (ročníku) vyučoval (diktoval ze sešitu) pouze jeden učitel; ten spolu s posluchači přecházel postupně z jednoho do dalšího ročníku, a pak byl zpravidla výuky zproštěn. Na právech se učilo římskému a kanonickému právu (vždy po 2 roky), lékařská fakulta vychovávala

prakticky jen mastičkáře, ač měla 4 učitele. Učitelskou povinností na všech fakultách byla 1 hodina „přednášek" denně, mimo středy a soboty.

Neuvěřitelně nízkou úroveň školy (všech fakult) stupňovaly i časté prázdniny: vánoční 17 dní, postní 11 dní, velikonoční 14 dní, svatodušní 16 dní, hlavní prázdniny 2 měsíce v září a říjnu, a spousty dalších svátků církevních, takže podle zprávy superintendanta university P. T. Birelliho dvorské kanceláři r. 1712, vyučovalo se ročně sotva 60 hodin. Zato konali páni učitelé soukromé přednášky ve svých bytech za více méně přiměřený honorář. Přitom celou universitu ovládali jezuité (včetně fakult světských) do té míry, že příslušníky svého řádu promovali ve své koleji (Klementinu), nikoliv v Karolinu. Příslušela jim též úplná disciplinární pravomoc nad všemi fakultami.

Za takových poměrů vstoupil Václav Elsnic roku 1697 na akademickou půdu staroslavné Karlovy university v Praze, a přesto ve svých 23 letech dosáhl prvního stupně akademické hodnosti, jak čteme na str. 226 sub No. 42 matriky promovaných nových bakalářů dne 27. května roku 1700 v tomto znění (14):

„Perill. D. Wenceslaus Eques de Elsnitz
Boem. Jaromierensis ex Sem. S. Weceslaus"

Predikát a domicil nového bakaláře jsou naprosto jednoznačné. Stejně je tomu i v roce následujícím, kde na str. 302 téže universitní matriky M 22 z let 1654 až 1736 se nachází promoční zápis ze dne 27. července 1701 (Nomina Perillustrium Praenobilium, Reverendorum Nobilium, Doctissimorum DD Neo-Magistrum) sub. No. 28:

„Perillustris ac Doctissimus D. Wenceslaus de Elsnitz
Eques Boëmus, Jaromierensis ex Seminario S. Wenceslaus"

Byl to nesporně vynikající studijní úspěch mladého Elsnice, který ve 24 letech svého věku se stává Magistrem svobodných umění a filosofie, jako prvního stupínku významnější existence. Podle dávného přání otcova vstoupil na fakultu theologickou, ale po roce studií opouští universitu navždy. Do jeho života vstupila žena.

Dne 24. listopadu 1703 "z domu U Kazdů v osadě sv. Vojtěcha Většího potvrzen jest ve stavu svatého manželstva v chrámu Páně sv. Vojtěcha urozený pan Václav Elsnitz s paní Annou Barborou Schumanovou. Družba urozený pan Tomáš Volinský . . ." Zápis v matrice (13) je skromný, o původu manželčině nic neříkající. Ani mezi svědky nenacházíme žádnou vynikající osobnost. Jinak je tomu roku příštího, když 27. srpna 1704 mladí manželé z téhož domu křtí prvorozeného syna. V téže matrice čteme následující:

„Z domu U Kazdů v osadě Sv. Vojtěcha Většího roku 1704 dne 27. Augusta pokřtěn jest v chrámu Páně sv. Vojtěcha

Karel Antonín, syn urozeného a statečného rytíře Václava z Elsnitz a manželky jeho paní Anny. Kmotr levans: Uroz. a stateč. rytíř pan Antonín Lo, svědkové: slovutný pan Vít Pivonka měšťan pražský z Nového Města Pražského, urozený pan František z Lilienfeldu ... atd.".

Poté se rodina přestěhovala do čtvrti Jindřišské do domu Černohorských, kde se jim rodina postupně množí, tvoříc s prvorozencem toto potomstvo: (15)

Karel Antonín	nar. 27. 8. 1704,	otec psán Elsnitz
František V. Ant.	nar. 4. 8. 1707,	Elznitz
Kateřina Justina	nar. 2. 4. 1709,	Elsinicz
Leopold Václav	nar. 13. 10. 1710,	Elszinitz

Ačkoliv rodový původ otcův poskytoval v rámci stavovských privilegií mladému magistru filosofie značné, nebo aspoň výhodnější existenční možnosti, nežila rodina v žádném blahobytu; z matričního zápisu druhého syna u sv. Jindřicha se totiž dovíme, že otec byl r. 1707 subkantorem. Důvody nutno hledat v diskriminaci ztraceného syna všemocného řádu, ale také ve ztrátě stavovského i společenského sebevědomí, nastalého zhoršením zdravotního stavu, pro který nakonec nemohl zastávat ani toto zaměstnání a rodina byla odkázána na věno manželčino. Jezuitský asketizmus seminárního života vykonal tu své dílo, a příznaky tuberkulozy byly již na počátku manželství očividné. Nedostatek, jako zlý přízrak se vloudil do mladé domácnosti v podruží domu „u Černohorskejch" na Koňském trhu (dnes Václavské nám. čp. 821) a truchlivé události následovaly jedna za druhou. Podle matriky svatojindřišské

dne 7. augusta 1708 zemřel Antonín Frant., otec psán Elzin
dne 22. aprila 1710 zemřela Kateřina, otec psán Elstnic

Za necelý rok nato umírá ve stejném domě i hlava rodiny Václav Elsnic, a v matrice zemřelých farního kostela svatojindřišského na Novém Městě Pražském (15) str. 322 nalezneme jeho zápis o pohřbení:

„1. aprilis 1711: Wacslaw Elsnik, podruh stáří 45 let umřel na souchotiny, z domu od Černohorskejch"

Až na nesprávný věk (zemřelému bylo teprve 34 roků) a fonetickou transkripci koncovky - ic ve jménu vlastním, je zápis nepochybný bez společenských a akademických příkras. Je třeba podotknout, že Němci i dnes uvedenou koncovku čtou stejným způsobem (např. Copernic, apod.).

Úmrtí svého člena publikuje i akademická družina Mariánská, kolegia řádu jezuitského u sv. Klementa (in Caesareo et Academico Soc: JESU Collegio ad S. Clementem erecta) ve svých zprávách o členstvu (16), vydaných tiskem r. 1712:

„Perill. Doctiss. ac Praecellens D. Wenceslaus Jos.
ex Equitibus de Elznitz, AA. LL. et Philos.
Mag. SS. Theol. Candidatus - Neo Pragae 31. Martii (1711)"

Dne 31. března roku 1711 zemřel tedy velevážený, veleučený a slovutný Pán Václav Jos. z rytířstva z Elznic, svobodných umění a filosofie magistr, nejsvětější theologie kandidát, v Novém Městě Pražském, 31. března 1711.

Nález tisku byl zcela náhodný při studiu rodopisu sv. pánů Schumanů v genealogické sbírce Wunschwitzově (16) při pátrání po původu Anny Barbory Schumanové, manželky zesnulého. Její další osudy jsou neznámé, právě tak, jako jejího nejmladšího syna Leopolda Václava.

Na poli válečném - sláva a pád

Pokud bylo možné sledovat životní osudy Elsniců z Elsnic po Bílé hoře, nelišily se nijak od těch, které potkaly téměř všechny rody postižené stejným osudem, pokud se nevrátili do lůna církve samospasitelné. Nemajíce již erbovního jmění, vstupovali mladí šlechticové do cizích služeb, domácích (jestliže se stali katolíky) i v exilu, civilních i vojenských, císařských i nepřátelských. Téměř všichni Elsnicové včetně žen opustili zemi do roku 1628; muži stáli většinou v nepřátelských službách protestantských knížat v bláhové víře brzkého návratu do vlasti. Pouze Václav Kunrát s bratrem Melicharem zůstali v zemi s katolickými manželkami na jejich statcích; ale vdovy, neumějíce na svém hospodařit, pozbyly postupně všechen majetek, věno a dědictví, t. j. dvůr Elsnicovský i Laurýnovský v Unhošti.

Jan Jaroslav (syn Melicharův) byl poslední Elsnic v Unhošti, kde zemřel po dvojím bezdětném manželství dne 27. 4. 1695 jako městský anwalt. (17). Františka Albrechta Elsnice (syna lesmistra Václava Kunráta) a jeho potomky v Jaroměři a Přelouči jsme sledovali až po podivuhodný závěr života jeho nejstaršího syna Václava. O osudech jeho manželky a dětí české prameny mlčí, s výjimkou lístkového katalogu Doerrovy genealogické sbírky Thunovského archivu v Děčíně. (18). Zde jsou bohatě excerptovány zápisy vídeňských matrik, a nechybějí tu ani Elsnicové. Další cesta vedla k pramenům Portheimova lístkového katalogu v Městské knihovně vídeňské (19). Nejbohatším pramenem autentických dokumentů byl však Válečný archiv Státního archivu rakouského (20), který s neuvěřitelnou přesností a pečlivostí eviduje všechny kmenové listy příslušníků branné moci starého mocnářství, pokud po r. 1918 nebyly dislokovány do nástupnických států. Nejcennější z nich jsou tzv. Musterliste z doby teresiánské a z období válek napoleonských; zde také nalézáme i prvního Elsnice z Elsnic narozeného v Čechách, prvorozeného syna Václava ryt. z Elsnic, křtěného u sv. Vojtěcha dne 27. 8. 1704. (13)

Antonín Elsnic z Elsnic (zde psán s koncovým -tz, jako všichni jeho potomci) sloužil podle kmenového listu u dragounského

pluku Jana Václava knížete Liechtensteina, od 24. 11. 1768 v Hodoníně na Moravě; (pluk byl r. 1775 zrušen). V té době byl jako hejtman velitelem jezdecké eskadrony, stár 64 let, katolík, ženat a otec 4 dětí. Místo narození i věk souhlasí s matričním zápisem křtěných u sv. Vojtěcha v Praze; v kmenovém listu se výslovně uvádí Praha jako místo jeho narození, takže o jeho identitě nemůže být nejmenších pochyb. Ve vojsku sloužil 48 let, v kmenovém listu je veden do r. 1770, ale datum jeho odchodu nelze zjistit. Podle hlášení na Judicium delegatum militare mixtum zemřel Antonín z Elsnitz ve Vídni dne 8. 9. 1782; zanechal vdovu Magdalenu a 4 děti v tomto postavení:

Antonín z Elsnic, rytmistr u Cheval-Leger (Hessen - Darmstadt)
Andreas z Elsnic, nadporučík u Junga (Modena)
Andrea z Elsnic, kadet u Zezschwitzova pluku kyrysníků
Charlotte, provdaná za cís. oficíra Keinze u sv. Štěpána (sv. 70 fol. 163).

Z vídeňských matrik dostáváme však obraz úplnější: (21)
Manželka: Marie Magdalena Margareta roz. Wathierer, nar. asi r. 1717, zemř. 16. 3. 1802 ve Vídni (sv. Peter), 84 r.

Děti: František Antonín Václav, nar. 28. 9. 1742 Vídeň - Schotten
Maria Theresia Cath. Jos., nar. 30. 5. 1744 Vídeň - sv. Štěpán
Johann Nepomuk Aloisius, nar. 31. 8. 1749, Vídeň - sv. Štěpán
Leopold Heinrich, nar. 4. 11. 1751, Vídeň - sv. Štěpán
Andreas Jos. Bernard, nar. 18. 10. 1753, Vídeň - sv. Štěpán
Maria Anna Philippina, nar. 27. 5. 1755, Vídeň - sv. Štěpán
Andreas Frant. Josef, nar. 26. 11. 1757, Vídeň - sv. Štěpán
Charlotta, odd. 28. 5. 1776, Vídeň - sv. Štěpán

Poznámka: Event. úmrtí v dětském věku nebyla již ve Vídni zjišťována.

Takto bylo možno rekonstruovat ze spisových materiálů vídeňského válečného archivu a matrik různých míst všechny potomky rodu mužského, neboť tři jeho synové sledovali vojenskou kariéru svého otce. Nejvýznamnější osobností se stal prvorozený Antonín, používaje svého prostředního křestního jména po otci. Zatím jej však předejdeme jeho bratry.

Jan Nepomuk z Elsnic, narozený ve Vídni 31. 8. 1749 sloužil od 1. 5. 1771 jako kadet u dragounského pluku Josefa Václava knížete Liechtensteina, kde byl 1. ledna 1772 povýšen na pod-

poručíka. Po zrušení tohoto pluku přišel 1. 8. 1775 do Modeny ke dragounskému pluku č. 5 a zde byl povýšen 6. 7. 1778 na nadporučíka. V roce 1784 byl odkomandován do Haliče, a ve Lvově veden jako nemocný. Zemřel však v Komárně (45 km jihozáp. od Lvova) 20. 9. 1784 jako svobodný.

Ondřej Frant. Josef z Elsnic, narozený ve Vídni 26. 11. 1757 byl dán jako 12letý do Teresiánské vojenské akademie ve Vídeň. Novém Městě. Zde pobyl od 8. 7. 1770 do 20. 12. 1774, a pro nenáležité chování z akademie vyloučen. Jako 18letý byl řádně asentýrován (odveden) 26. 7. 1775 ke kyrysnickému pluku Maxe Eman. svob. pána z Berlichungen jako obyčejný vojín bez hodnosti. Ale 6. 4. 1779 byl přeložen jako vice-korporal ke kyrysnickému pluku těžké jízdy Kašpara Wolfg. svob. pána z Zeschwitz. Dne 1. dubna 1788 byl podporučíkem nově zřízeného srbského dobrovolnického sboru a 1. 7. 1790 byl přeložen k pluku pohraniční pěchoty do Petrovaraždína, od 1. 4. 1791 k hraničářskému pluku č. 14, kde sloužil do 15. 9. 1795. V té době nebyl ženat. Dalších zpráv o něm již není; je pravděpodobné, že se vojenské služby vzdal (22), i když následující domněnka by tomu odporovala.

Ve zmíněné již Portheimově kartotéce (19) nalézáme totiž ještě další záznam, a to o úmrtí Wilhelminy Elsnicové dne 20. 4. 1809, kde je uvedena jako důstojnická vdova, narozená okolo r. 1768. Jedná se pravděpodobně o vdovu po Ondřeji Josefu Elsnicovi, neboť jinou souvislost s Elsnici žijícími ve Vídni nelze nalézt.

Antonín svob. pán z Elsnic, polní maršál

Z dřívějšího popsání víme, že Antonín z Elsnic se narodil ve Vídni 28. 9. 1742 jako syn poručíka císařské armády Antonína Elsnice a Marie Magdaleny Wathiererové. Otec i syn používali zásadně jen svého druhého křestního jména, což bylo rodinným zvykem již z Jaroměře. Do Teresiánské vojenské akademie (Die Theresianische Militär-Akademie zu Wiener-Neustadt) vstoupil jako 14letý dne 14. 11. 1756 a po vyřazení 25. 6. 1763 byl jako kadet přidělen k pěšímu pluku č. 59 Leopolda hr. Dauna. Ale ještě téhož roku pro své mimořádné schopnosti byl přeložen jako nadporučík k šlechtické tělesné gardě. Oženil se ve Vídni 13. 2. 1774 se Susanou von Grittel (dcerou býv. hejtmana Josefa v. Kuchlin a matky Alžběty), s níž měl čtyři děti:

Marie Teresie Joh.	nar. 3. 4. 1775	Vídeň (sv. Štěpán)
Kasimír	nar. 28. 4. 1783	Radolec (Halič)
Antonín	nar. 28. 10. 1784	Rozdól (Halič)
Friedrich	nar. 14. 1. 1788	Szczerzec (Halič)

Díky četné válečné literatuře z doby Rakouska bylo by možno napsat nejpodrobnější historii jeho válečné kariéry, neboť doba dlouhých válek mu dávala možnost uplatnit své schopnosti na tomto poli. My se však omezíme jen na stručná fakta jeho života. (22), (22a), (23), (24).

Dne 1. 9. 1766 byl přidělen k pluku kyrysníků svob. pána Zeschwitze a povýšen na secund. rytmistra. Dva roky nato 21. 7. 1778 jako premier-rytmistr byl velitelem těžké jezdecké eskadrony, a vyznamenal se ve válce o bavorské dědictví. Jako rytmistr byl přeložen k pluku lehké jízdy (Chevaux-Legers) Hessen-Darmstadtského; u pluku lehké jízdy korunního prince z Modeny byl r. 1786 povýšen na majora, a tamtéž dne 20. 3. 1790 za svou neohroženost a odvahu na podplukovníka. Po válce proti Pforte se zúčastnil obléhání Bělehradu r. 1789. U dragounského pluku hr. Andrea Karaiczaye byl dne 7. 12. 1792 jmenován plukovníkem, kde se mimořádně vyznamenal u Cambray a Oisy prolomením nepřátelského obklíčení, které svíralo rakouskou divisi Stuart č 18. Roku 1795 zajišťoval A. Elsnic se svými jezdci pravé křídlo vojsk gen. Kraye v Porýní tak účinně, že prudkým útokem zatlačil franc. generála Marceau od Meissenhaimu až k městu Kirn na řece Nahe (přítoku Rýna). Za tento čin byl maršálem Cleyfortem vyznamenán a navržen k povýšení.

Císařským dekretem ze dne 3. března 1796 byl Antonín Elsnic jmenován generálem (Generalmajor) a současně povýšen do stavu svobodných pánů. V téže době byl baron Kray polním maršálem na německém území pod vrchním velením arcivévody Karla. Z jeho příkazu nechal Kray 16. září r. 1796 útočit vojenské sbory Elsnice a Schellenberga od řeky Lahn na výšiny u Giessen, které nato arcivévoda dobyl. Oba generálové byli vyznamenáni. Stejně vynikajícím způsobem se osvědčil u armády maršála Warnecka na Dolním Rýně.

V roce 1799 byl gen. Elsnic na italské frontě opětovně pod armádním velením Krayovým. Vyznamenal se v bitvách u Verony a vynikající umění prokázal zejména při obléhacích operacích. Dne 1. května 1799 odrazil výpad obleženého nepřítele v pevnosti Mantua a způsobil mu tak těžké ztráty, že byl nucen stáhnout se do pevnosti zpět, a nakonec Mantuu vzdát.

Dne 29. září 1799 byl Antonín svob. pán z Elsnic jmenován polním maršálem (Feldmarschall-Leutenant) a současně velitelem jezdecké divise na italské frontě. Vrchním velitelem fronty byl generálmajor Michal svob. pán Melas; (25) jeho pobočníkem byl od 1. května 1799 tehdy podplukovník (pozdější maršál) hr. Radecký (26). Začátky vojenského tažení r. 1800 byly úspěšné i pro Elsnice, který bojoval s vyznamenáním v Riviere di Genova. Po ztrátě Torre a Monte Ajuto měli Francouzi jen slabě obsazené S. Giacomo, které snadno dobyl 7. dubna 1800. Divise Palffyho obklíčila citadelu v Sanově, kterou před tím gen. Massena opustil; zničiv všechna pevnost-

ní děla stáhl vojsko s 8000 muži do Janova. Tam jej Elsnic obklíčil, čekaje posily. V Krameriových Císař. královských vlasteneckých novinách nalezneme o následujících dnech tuto noticku: (27)

„Prve než tento pomocný lid na své určené místo přijíti mohl, nepřátelé 7000 mužů silni jsouce ve 3 kolonách na maršálka laytnanta Elsnice udeřili. Jejich vzteklost a zoufanlivost s kterouž o všecko se pokusili, aby svým v Genui zavřeným spolutovaryšům nějak cestu proklestili, podle Elsnicovy zprávy není k vypsání, však chvalitebná stálost našeho vojska, kteráž v nižádném případě přemoci se nedá, všem těmto nepřátelským útokům na odpor stála. Naši k své velké pochvale nejen prv obsazené místo udrželi, nýbrž na hlavu poražené nepřátele až přes Kostu zahnali a při té příležitosti velké množství jich zajali, jejichž počet, když odcházela zpráva, dosavad řádně určiti se nemohl."

Také 1. květen r. 1800 byl pro Elsnice zvlášť významný. Téhož dne časně z rána napadl od Monte Caro nepřítele, který měl obsazeno Muchio delle Pietra. Po prudkém boji byl zajat divizní generál Cravella s mnoha důstojníky a asi 1000 muži. Přitom utrpěli Fancouzi těžké ztráty při útěku k výšinám Monte Grande, kam je jízda pronásledovala. Bylo to však poslední Elsnicovo velké vítězství. Byl sice vítězem i na řece War, kde byl velitelem armádního sboru, ale odtud byl povolán Melasem k soustředění a posílení hlavního voje jako velitel divise Lichtensteinových dragounů.

Marengo 14. června 1800

Pokračující neúspěchy Francouzů v Itálii nutily Napoleona k rychlému zásahu. Vymyslel a uskutečnil fantastický plán tajného přechodu armád přes průsmyky Svatogotthardský a Svatobernardský do Lombardie; během druhé poloviny května byla jeho vojska na jižním úpatí Alp, a 3. června 1800 vtáhla do Milána. Teprve tehdy poznal Melas vlastní nebezpečí, maje nepřítele v týlu. Početní stavy obou armád byly přibližně stejné, nikoliv však rozložení sil. Zatímco Rakušané měli kromě 3 jezdeckých divisí s 16 000 jezdci ještě 33 000 mužů se silným dělostřelectvem, francouzská armáda měla palebnou sílu dělostřelectva nepoměrně slabší, a pouze kolem 5000 mužů jízdy. Vlivem různých horských přechodů nebylo také možné, v krátké době všechny síly soustředit. Proto když 10. června došlo k prvnímu střetu protivníků u Montebella, bojovalo Lannesova skupina 8000 mužů proti přesile 20 000 Rakušanů; přesto v nerovném boji zvítězila. (28)

Melas byl nucen k hlavnímu útoku, nemělo-li dojít k nejhoršímu. Stalo se tak u vesničky Marengo dne 14. června roku 1800. Jelikož Napoleon z neznalosti situace poslal divisi generála Desaixe směrem k Novi, aby Melasovi znemožnil nástup

jeho armády, (která tam však nebyla!) a jiným směrem poslal i Lapoyův sbor, vznikl pro Melase příznivý poměr sil 45 000 mužů proti 23 000 nepřátel. Boj začal, ale teprve při třetím útoku se mu podařilo za velkých ztrát překročit říčku Fontanon a prorazit francouzský střed. Přes rozhořčený odpor francouzských vojsk byl jejich osud rozhodnut v poledních hodinách katastrofální porážkou.

Rakušané obsadili Marengo a Francouzi se dali na ústup po celé frontě, který by se byl záhy proměnil v útěk, kdyby nedorazil spěšný posel se zprávou, že Desaix se vrací na bojiště. Ten uslyšev dělostřelbu, obrátil svou divisi k Marengu, kde bylo již vše rozhodnuto. Střelba ustala na obou stranách; Francouzi ustupovali zejména pod tlakem jízdy a Rakušané vysíleni bojem sbírali své raněné a mrtvé. Unavený Melas pověřil pronásledováním nepřítele gen. Zacha a sám odjel do Alessandrie.

Když dorazil Desaix na bojiště, byly 4 hodiny odpoledne. Historikové zaznamenali poslední jeho větu; podíval se na své hodinky a řekl: „Jedna bitva je prohrána, můžeme vyhrát druhou". Marmont zasypal nekrytého nepřítele prudkou dělostřelbou a Desaix v čele své odpočaté divise o 5000 mužích se vrhl do boje. Očima zkušeného válečníka odhadl situaci a napadl nejdříve levé křídlo. Generál Zach se štábem a 1600 muži byl v samém začátku boje zajat. Vyčerpaný vítěz z dopoledních bojů se dal na ústup. Moment překvapení byl tak mocný, že v kritickém okamžiku selhala i bojová morálka jízdy, která v zběsilém útěku strhla s sebou i celou armádu, hledající útočiště v Alessandrii před nastávající nocí. Velitel jezdecké divise v prvním sledu maršál Elsnic byl zdrcen, jeho divise zničena.

Louis Desaix de Veygoux se svou divisí rozhodl bitvu Napolenem prohranou, a tím i o dalších osudech Itálie. Tento „Bayard republiky" zaplatil své vítězství smrtí; padnul na poli slávy ve věku 32 let. Generál Melas kapituloval a maršál Elsnic byl dán 5. září téhož roku na odpočinek. Ne nadlouho. Po dvou letech byl 15. 9. 1802 znovu povolán do činné služby jako inspektor remontní služby v ministerstvu války s titulem skutečného válečného dvorního rady. V této funkci setrval až do r. 1809, kdy odešel na trvalý odpočinek, maje za sebou 47 let vojenských a válečných služeb. Zemřel 1. ledna 1826 v Enzensdorfu u Vídně, ve věku 82 let a zde byl také pochován. (29)

Kasimír svob. pán z Elsnic se narodil 28. 4. 1783 v Radolci (40 km jižně od Lvova) jako syn rytmistra Antonína Elsnice, pozdějšího polního maršála. Do Teresiánské vojenské akademie byl dán jako 10letý chlapec 4. 5. 1793, po jejímž absolvování 18. 7. 1800 byl přidělen jako poručík k jezdeckému pluku hr. Karaiczaye (od r. 1851 hulánský pluk č. 7). Neměl však ani

zdraví ani válečnickou krev svého otce a proto vstoupil r. 1805 do Vojenského zvěrolékařského ústavu (Tier-Arznei-Institut) ve Vídni, jehož vrchním inspektorem byl jeho otec. Od 1. září byl přidělen jako nadporučík k štábu jezdeckého pluku v Itálii. Náhlá smrt ukončila jeho život 22. ledna 1806 v Kaniži ve věku necelých 23 let. Byl svobodný. 30)

Friedrich svob. pán z Elsnic bratr předchozího Kasimíra se narodil též v Haliči dne 14. ledna 1788 v městečku Ščeřec (Szczerzec, 30 km jihozápadně od Lvova). I on vstoupil do zmíněné vojenské akademie v 10 letech (14. 2. 1798) a v 17 letech byl mustrován jako poručík k vídeňskému pěšímu pluku (Hoch- und Deutschmeister No. 4). Zdědil sice povahu otcovu, avšak jeho vojenské úspěchy nedosáhly té výše, neboť doba napoleonských válek minula. Jeho vojenskou dráhu známe dopodrobna se všemi daty povýšení a přeložení. Zde však uvedeme jen data nejnutnější podle kmenového listu Válečného archivu (údaje v knize Joh. Svobody jsou nesouhlasné): byl

nadporučíkem 27. 5. 1809
kapitánporučíkem 1. 4. 1821
hejtmanem 1. 4. 1825
velitelem posádky v Kníně (Dalmácie) 16. 10. 1830

Dne 17. 9. 1851 byl dán do výslužby ve věku 63 let jako major a vdovec; dne 18. 10. 1855 zemřel v Šibeniku.

Zúčastnil se všech válek v letech 1805 - 1815 a byl za statečnost vyznamenán armádním křížem (Armeekreuz). Podle kmenového listu byl ještě roku 1828 neženat, ale v „Conduiteliste" z r. 1844 je veden jako ženatý s 5 nezletilými dětmi. Jméno manželky uvedeno není. Z jeho dětí známe 2 dcery a 1 syna, narozené všechny v dalmatském Kníně:

Marie Susanna, nar. 25. 9. 1831, odd. 6. 2. 1862
za Frant. Difnico ze Šibeniku
Friedrich, nar. 7. 3. 1838
Adelaida Paulina, 13. 7. 1841

Se jménem Friedr. Elsnice jako velitele 1. kompanie (roty) 3. batalionu (praporu) myslivců se setkáváme zcela náhodně i v našem archivu. Ve spisech úřadu komorního panství Poděbradského z let 1824 - 26 se nalézají 2 dopisy, týkající se dědictví, připadajícího na Jiřího Launka, narozeného ve Vopálenkách téhož panství, toho času vojína bez hodnosti v Portici. Jsou datovány 1. 3. 1826 v Palermu a 9. 11. 1826 v Portici. Podepsal je hauptman baron Elsnic, za negramotného Launka jako svědek vrchní myslivec Václav Jellinek (31).

Antonín svob. pán z Elsnic, maršálův druhorozený syn se narodil rovněž v Haliči (28. 10. 1784 Rozdól = Radolec) a podobně jako jeho bratři byl dán ve věku 10 let na vojenskou akademii ve Vídeň. Novém Městě dne 27. 5. 1794. Jeho vojenská kariéra byla však nevalná. Podle Svobodových pramenů (22)

byl po ukončení akademie mustrován jako kadet k pěšímu pluku Ferdinanda kurf. z Würzburgu, a 1. listopadu 1801 přeložen k 1. pluku hraniční pěchoty č. 16 a zde z vojenských služeb náhle a z nevysvětlitelných důvodů vystoupil. Více zpráv o něm již není.

Friedrich svob. pán z Elsnic byl synem majora a posádkového velitele Elsnice téhož jména v Kníně, kde se 7. 3. 1838 narodil. I on byl dán svým otcem na Maria-Teresiánskou vojenskou akademii 14. 9. 1849, ale nedokončil ji. Z akademie byl 5. 11. 1851 nejen vyloučen, ale dán týž rok dokonce do vojenské polepšovny pěšího pluku č. 48 ve Velké Kaniži v Uhrách. Neznáme kvalifikaci jeho přestupku, ani dobu trvání pobytu v tomto nápravném zařízení; jako 23letý byl dne 9. dubna 1861 rekrutován k povinné vojenské službě jako kmán (als Gemeiner). Vojenský mundur oblékl u 3. praporu myslivců v Gorici, odkud 4. srpna téhož roku desertoval beze stop (32). Jedině zámoří mohlo být bezpečným útočištěm před vojenskou justicí.

To byl poslední člen jaroměřské větve Elsniců z Elsnic, a pokud je nám známo i poslední šlechtický potomek kdysi vladyckého rodu toho jména v Čechách.

Prameny:

1. Městské a gruntovní knihy unhošťské I, II, III jsou uloženy v Okresním archivu Kladno, kniha IV. v depositu Národopisného musea v Praze 5.
2. Kočka V.: Unhošťské rody erbovní. Praha 1948.
3. Matriky města Hradce Králové (Státní oblastní archiv Zámrsk).

3a. Dobřenského genealog. sbírka, Státní ústřední archiv v Praze.

4. Památník Alžběty z Lisova, rukopis v knihovně Národního musea v Praze.
5. Elznic V.: Tycho Brahe a Elsnicové z Elsnic v Praze. Genealog. a heraldické listy č. 1/květen 1969.
6. Knapp A.: Paměti král. věnného města Jaroměře, str. 173 až 174. Jaroměř 1887.
7. Matriky města Jaroměře (Státní oblast. archiv. Zámrsk).
8. Ledr J.: Dějiny města Přelouče nad Labem, str. 361, 238. Přelouč 1926.

9 Matriky města Přelouče (Státní oblastní archiv Zámrsk).

10. Matriky města Kutná Hora (Státní oblastní archiv Praha 2).
11. Listina č. 12.158 z 17. 2. 1682 (Okresní archiv Kutná Hora).
12. jako 9, fol. 62.
13. Matriky far. úřadu sv. Vojtěcha (Archiv hl. m. Prahy).
14. Matrika M22 University Karlovy: Matricula universitatis Pragensis, rectorum, decanorum, proffessorum et specialim in facultate philosophica graduatorum ab anno nacionis MDCLIV (1654 - 1736), str. 226, 302.

15. Matriky far. úřadu sv. Jindřicha (Archiv hl. m. Prahy).
16. Čtyřstránkový tisk ALMA SODALITAS MAJOR BEATAE VIRGINIS MARIAE ve Wunschwitzově geneal. sbírce (fasc. Schuman), Praha 1712. Státní ústřední archiv v Praze 6.
17. Matriky města Unhoště (Státní archiv v Praze 2).
18. Doerrova genealogická sbírka - Thunovský archiv (Státní oblastní archiv Děčín).
19. Portheim's Zettelkatalog (Wiener Stadtbibliothek).
20. Oesterreichisches Staatsarchiv - Kriegsarchiv (Wien, Stiftgasse 2).
21. Matriky narozených Wien - Schotten Bd. 33 fol. 32; tamtéž u sv. Štěpána postupně 75/52, 78/158, 79/171, 80/184, 81/197, 82/415, a oddaných Bd. 70 fol. 163. Farní úřad sv. Petra (Vídeň) v matr. zemřelých 18. 3. 1802.
22. Svoboda Joh.: Die Theresianische Militär-Akademie zu Wiener Neustadt und ihre Zöglinge, Bd. I. Wien 1894.
22a. Hitzenfeld - Weynert: Oesterr. Militär-Konversations-Lexikon, Bd. II/210. Wien 1851.
23. jako 22, str. 40 ad.
24. Wurzbach C.: Biographisches Lexikon des Kaisertums Oesterreich, sv. IV/27. Wien 1858.
25. Michal svob. pán Melas, nar. r. 1730 na Moravě. zemřel 31. 5. 1806 v Týnci nad Labem.
26. Gavenda A. - Vuko et Branco F.: Feldmarschall Graf Radetzky, sein Leben und seine Thaten; II. kap. str. 26. Praha 1858.
27. Císařské královské vlastenecké noviny (od 7. 4. 1800 do června téhož roku na str. 130, 138, 140, 166, 183, 195, 199) v Univer. knih. v Praze.
28. Manfred Alb. Napoleon Bonaparte, str. 255 - 263. České vydání v Praze, 1975.
29. Sterbebuch des Pfaramtes Maria in Enzensdorf im. Geb. bei Wien.
30. jako 22, str. 301.
31. Velkostatek Poděbrady (r. 1884), karton č. 1545, složka 1824 - 26. Státní archiv Praha.
32. jako 20.
33. Fond Nové manipulace sign. D1 - E2 v Stát. ústřed. archivu v Praze.
34. Frant. Gansneb Tengnagel z Kampu zemřel r. 1623 a byl pochován v Praze. V kostele maltézského velkopřevorství je náhrobek s vytesanou postavou s nápisem: DOMINUS FRANCISCUS GANSNEB DICT. TENGNAGEL, OBIIT 1. DEC. MDCXXIII AETATIS SUA 47, ORD. MIL. CHRIST. PRIOR ET EQUES, t. j. Pan František Gansneb řečený Tengnagel, zemřel 1. prosince 1623 v 47. roce svého věku, převor a rytíř řádu Křesťanského rytířstva. (Numismatické listy roč. 1978, č. 2, str. 34).

Perill. Dominus Eques Franciscus Adalbertus de **ELSNIC** * 1635 Křivoklát, + 8.6.1710 Přelouč, 75 r.
otec: Václav Kunrát Elsnic z Elsnic, matka Sybilla Polyxena Čejková z Olbramovic

1. manž.: uroz. Alžběta z Lisova (* 1648, + 8.12.1674 Jaroměř, 26 r.); 2. manž. Marie Sidonie N.N. (* 1657, + 12.10.1693 Jaroměř, 36 r.); 3. manž. uroz. Anna Švendová z Rosenfeldu – vd. Dobrovodská (* 7.3.1663 Jaroměř, dcera cís. rychtáře Matyáše Maxm. Švendy z Rosenfeldu, odd. 26.9.1694 Jaroměř, + 18.5.1710 Čáslav

z 1. manž.

Katarina Kajet. * 10.6.1668 Hradec Král.

z 2. manž. narození v Jaroměři:

Jan Václav ryt. z Elsnic * 15.9.1677 + 31.3.1711 v Praze, Mag. filosofie, a cand. theologie
↓
manž. Anna Barbora Schumanová odd. 24.11.1703 Praha (sv. Vojtěch)

Teresie Barb. * 9.11.1678 odd. 7.2.1706: Jan Otta

František R. * 31.8.1680

Anna Dorotea * 24.2.1685 odd. 14.1.1710 Pařízek Václ. + 17.1.1750 Přelouč

Jan Jakub * 10.7.1687

Jan Vilém * 29.3.1692 + 4.3.1732 Přelouč
↓
manž. Anna N.N. (* 1701, + 29.12.1730 Přelouč, 29 r.); narození v Přelouči:

František * 28.7.1724

Vojtěch Jiří * 29.3.1727 + 18.4.1727

Václav * 15.9.1728 + 12.9.1737 Kutná Hora

z 3. manž. narození v Jaroměři:

Josef Rudolf * 28.8.1695 + 10.9.1695

Marie Alžb. * 1.2.1697

Josef Šimon * 29.10.1699

Antonín Ignác * 12.2.1703 + 30.8.1717 trag. Přelouč

narozeni v Praze:

Karel Antonín * 27.8.1704 (sv. Vojtěch)
↓

František V. Ant. * 4.8.1707 (sv. Jindřich) + 7.8.1708

Kateřina Just. * 2.4.1709 (sv. Jindřich) + 22.4.1710

Leopold Václav * 13.10.1710 (sv. Jindřich)

Antonín ryt. z Elsnic * 27.8.1704 Praha, + 8.9.1782 Vídeň, hejtman jezdectva, syn Václava rytíře z Elsnic a Anny Barbory Schumanové
manž. Marie Magd. Wathierer-ová, * 1717, + 16.3.1802 Vídeň, 84 r.; tamtéž narození:

Frant. Antonín V. * 28.9.1742
↓

Marie Teresie * 30.5.1744

Jan Nep. Alois * 31.8.1749 + 20.9.1784, nadpor. Komárno

Leopold Heinrich * 4.11.1751

Andreas Jos. B. * 18.10.1753

Marie Anna Filipp. * 27.5.1755

Andreas Fr. Josef * 26.11.1757 do 15.9.1795 podporučík hranič.-pěch.

Charlotta provd. 28.5.1776 Kainzová, Vídeň

Antonín svob. pán z Elsnic * 28.9.1742 Vídeň, polní maršál a válečný dvorní rada, + 1.1.1826 Enzensdorf im Geb. u Vídně
manž. Susanna v. Grittel (dcera hejtm. Josefa v. Kuchlin a Elisabet N.N.)

Marie Teresie Joh. * 3.4.1775 Vídeň

Kasimír * 28.4.1783 Radolec (Halič) nadpor. + 22.1.1806 V. Kaniža; svob.

Antonín * 28.10.1784 Rozdol (Halič) kadet

Friedrich * 14.1.1788 Szczerzec (Halič), hejtman a posádk. velitel v Kníně (Dalmácie), + 18.10.1855 v Šibeniku (vdovec). Manželka N.N.

Marie Susanna * 25.9.1831 Knín; provd. 6.2.1862 za Francisci Dijnico, Šibenik

Friedrich * 7.3.1838 Knín od 3. prap. mysliveů v Gorici desertoval 4.8.1861

Adelaida Paulina * 13.7.1841 Knín

O RYCHTÁŘSKÝCH PEČETÍCH
(pokračování)

Karel Liška

Pátá a předposlední skupina rychtářských pečetí podle našeho rozdělení ukazuje pečetě, jež nesou znamení spravedlnosti, postavu ženy, držící v pravici tasený meč a v levici váhy. Uvádíme několik kreseb jak městských, tak i rychtářských pečetí; na městských zříme obrazy současných městských znaků: Dobřan, Lysé nad Labem, Velvar a Všerub. Podobná znamení spravedlnosti mají na svých rychtářských pečetích ještě další česká města: Bystré u Poličky, Ervěnice, Hora sv. Šebestiána, Chomutov, Mnichovice, Kraslice, Lázně Kynžvart, Přeštice, Přísečnice, Říčany, Slaný, Staňkov, Žandov, Žlutice.

DOBŘANY na Plzeňsku

LYSÁ nad Labem

VELVARY

VŠERUBY na Plzeňsku

PORODNOST A FREKVENCE KŘESTNÍCH JMEN NA MŠENSKU V LETECH 1671 - 1770

Jiří Vraný

Při soustřeďování podkladů pro řešení úkolu „Rekonstrukce rodin" bylo také použito „Indexu narozených" kat. farního úřadu ve Mšeně, uloženého ve fondu matrik Státního oblastního archivu v Praze na Karlově. (1) Tento index či rejstřík křtů byl zřejmě pořízen v minulém století, je velmi pečlivě napsán, a několikanásobnou kontrolou bylo zjištěno, že je poměrně velmi přesný a úplný, což u těchto rejstříků nebývá pravidlem. Tyto okolnosti vedly k úvaze o možnosti využít tohoto cenného pramene k pořízení několika statistických a demograficky i jazykově zajímavých sestav. Jsou to:

1. Počet pokřtěných dětí za sto let od roku 1671 do roku 1770 v jednotlivých desetiletích.
2. Výskyt a četnost křestních jmen za tutéž dobu v jednotlivých desetiletích.
3. Výskyt příjmení ve sledované době a oblasti.

Mšenskem je nazývána severovýchodní část okresu Mělník, na severu ohraničená pahorky Dokské vysočiny a Polomenými horami, na jihu přecházející v úrodnou planinu, svažující se povlovně k Labi, rozbrázděná nesčetnými údolími, roklemi a stržemi s množstvím skalních útvarů, vytvořených vodou a větrem za uplynulé věky. Tato oblast byla obývána již v pravěku a stopy obyvatel jdou od paleolitu přes první slovanské osídlení až do dnešní doby. (2)

Přirozeným centrem této oblasti je Mšeno, ve sledované době poddanské městečko, jehož založení není přesně známo, avšak kde již roku 1080 se připomíná kostel sv. Václava. Později byl ve Mšeně založen kostel sv. Martina jako farní a k němu přifařeny obce: Mšeno, Lobeč, Skramouš, Vrátno, Doubravice z panství Mšeno - Lobeč, Stránka od statku stejného jména, Libovice, Říbochov a Klučno z panství Houska a dále obce Volešno, Albertstál, Konrádstál, Ráj a Víno, položené v údolí Kokořínském nebo v jeho těsné blízkosti, jichž obyvatelé byli poddáni ke Stránce, někteří z nich k panstvím Houska nebo Vidim. Konečně patřily k mšenské farnosti obce Kanina a Sedlec, jichž obyvatelé byli poddáni jednak k panství Mělnickému, jednak k panství Řepínskému. (3)

Jak Mšeno, tak většina obcí, ležících mimo údolí a lesnatou část oblasti, byly ryze české. Ostatní obce byly buď ně-

mecké nebo s převládajícím obyvatelstvem německé národnosti. Zda se toto obyvatelstvo sem dostalo po Bílé hoře nebo již za Přemyslovské kolonizace, není zcela jasné. Jisté je, že i ve sledovaném období byly lesnaté části této oblasti a hlavně údolí s dostatkem vody i nadále kolonizovány německými osadníky, čemuž odpovídají i jména nově vzniklých osad Albertstál, Konrádstál. (4)

Národnostní hranice zde byla velmi ostrá. V českých obcích nebylo občanů německé národnosti, kromě panských úředníků a to ani ne ve všech případech a pokud se do některé české vsi přestěhoval poddaný německé národnosti, během jedné generace se počeštil. Naproti tomu čeští obyvatelé nebo zaměstnanci, kteří se přestěhovali do národnostně smíšených nebo ryze německých obcí, zůstali i v dalších generacích Čechy. Přitom soužití obou národností bylo v té době dobré.

Pro sledovanou dobu nemáme dostatek spolehlivých podkladů k zjištění skutečného počtu obyvatelstva. První spolehlivější údaj je od Schallera, ovšem vyjádřený jen počtem domů v jednotlivých obcích. (5) Sommer (6) již uvádí jak počet domů, tak i počet obyvatelstva a tak můžeme podle počtu osob, připadajících na 1 dům, vypočítat přibližný počet obyvatel v době, kdy Schaller psal svoji Topografii. Pro posouzení dalšího vývoje bylo použito ještě seznamu míst z roku 1907. (7). V tabulce I jsou porovnány počty obyvatelstva v letech 1790, 1834 a 1907.

Z tabulky je patrno, že v českých obcích je počet obyvatelstva stabilisován a přírůstky jsou nepatrné. Ve městě Mšeně došlo v sedmnáctém století a během osmnáctého století k velkému vzrůstu počtu obyvatel, stejně jako u národnostně smíšených obcí. Že u obcí národnostně smíšených nebo ryze německých se jedná o obce kolonizační, potvrzuje také specifikace obyvatelstva v obcích statku Stránka k roku 1784, kde je v obci Albertstál uvedeno 15 dominikálních domkářů, v obci Konrádstál 17 dominikálních domkářů, v obci Brusná 7 dominikálních domkářů a v obcích Ráj a Víno 6 dominikálních domkářů. V žádné z těchto obcí není ani jedna rustikální usedlost. I když uvedené údaje jsou z pozdějších let a jsou jistě ovlivněny raabisační tendencí, je z nich patrná jasná kolonisační charakteristika zmíněných obcí. (3)

Koncem devatenáctého století však nastává úpadek a počty obyvatelstva v národnostně smíšených obcích a v městě Mšeně začínají klesat. Je to vysvětlitelné nedostatkem pracovních příležitostí a neúrodnou půdou ve vesnicích podél Kokořínského údolí a na úbočích kopců a poklesem řemeslné výroby v městě, způsobené konkurencí průmyslové výroby, zpřístupněné zavedením železnice do tohoto jinak odlehlého koutu okresu.

Index, použitý jako pramen, obsahuje jména pokřtěných dětí ve farním chrámu sv. Martina ve Mšeně. Jména jsou vy-

psána z prvních tří mšenských matrik starých signatur I., II., XV., kterým odpovídají nové signatury M 11-15/1, 15/2 a 15/3. Do indexu však byly zapsány pouze manželské děti osob, patřících k farnosti s výjimkou dětí pohodného a právního posla, které jsou uvedeny na zvláštním listě a nemanželské děti, které mají také ve všech třech matrikách zvláštní oddíl. Dále nejsou v indexu pokřtěné děti osob nepatřících k farnosti, které byly ve Mšeně křtěny buď proto, že některá fara nebyla obsazena, jako např. fara v Kadlíně, nebo Mšeno bylo komunikačně výhodnější. Nejsou zde také křty dětí z obcí Kanina a Sedlec za léta 1711 až 1770, ačkoliv většina těchto křtů byla ve Mšeně a jen některé v kostelíčku sv. Jiří na Hradsku. Je to poněkud kuriosní situace; kostelík na Hradsku je filiálním ku kostelu v Řepíně a jeho kolátorem byla vrchnost řepínská, přitom ovšem obce Kanina i Sedlec patřily k mšenské farnosti. Pro uvedená léta jsou křty z obcí Kanina a Sedlec zapisovány do matrik fary v Řepíně. Pro léta 1760 až 1784 dokonce v samostatné matrice. (9)

Do roku 1770 je uvedeno v indexu celkem 8308 dětí, z toho 4269 mužského a 4039 ženského pohlaví. Záznamy přesahují do roku 1771 a tyto přesahující záznamy nebyly počítány. Záznamy byly zpracovávány tak, že jména, uvedená v indexu byla zaznamenávána do předem připravených tabulek a to odděleně pro obce Mšeno, Stránku, Labeč a Vrátno a pak pro ostatní obce, kde opětně byly záznamy děleny na obce Skramouš, Doubravici, Sedlec, Kaninu, Volešno a Příbohy a souhrnnou skupinu menších obcí a osad s německým nebo národnostně smíšeným obyvatelstvem, t. j. Konrádov, Vojtěchov, Ráj, Víno a další samoty, mlýny a usedlosti k nim patřící. Záznamy byly dále rozděleny po desetiletích počínaje rokem 1671 a konče rokem 1770, takže zahrnují plných sto let s tou poznámkou, že záznamy z prvních let, tedy z první mšenské matriky jsou nepřesné a neúplné jako matrika sama.

1. Vývoj porodnosti na Mšensku v letech 1671 až 1770

Poněvadž v oné době bylo zvykem křtít dítě nejpozději druhého dne po porodu a byly pokřtěny prakticky všechny živě narozené děti, v případě nouze i od porodní báby, můžeme považovat křestní matriku současně i za seznam všech narozených živých dětí. Poněvadž index je obrazem matrik, s výjimkou dětí, které do něj nebyly zapsány jak je dříve upozorněno, lze jej vzít za základ výpočtu porodnosti za sledovaných 100 let. Obce Kanina a Sedlec jsou v sestavě obsaženy jen po čtyři desetiletí a proto byly ze statistiky narozených z propočtů vyloučeny. Počet dětí, narozených v letech 1671 až 1770 se tedy snižuje na 8033, z čehož je 4128, t. j. 51,4 % dětí mužského a 3905, t. j. 48,6 % dětí ženského pohlaví. Počet dětí,

narozených v jednotlivých deceniích je v tabulce II. Zjišťujeme z ní, že plných 47,6 % všech narozených dětí se narodilo v městě Mšeně a také, že poměr ženského a mužského pohlaví v městě ovlivnil i celkový poměr obou pohlaví.

Průměrné přírůstky počtu narozených během těchto sta let jsou mezi jednotlivými decenii 1,16 %, ovšem tyto rozdíly nejsou pravidelné. Nejnižší vzestup je mezi decenii sedmým a osmým (1731 - 1740 a 1741 - 1750) a činí 0,4 % a mezi decenii druhým a třetím (1681 - 1690 a 1691 - 1700), a činí 0,6 %. Naproti tomu nejvyšší vzestup nalézáme mezi osmým a devátým deceniem (1741 - 1750 a 1751 - 1760) 2,7 %. Zdá se, že i zde se promítají evropské události, nekonečné války během sedmnáctého století a s nimi spojené vymáhání zvýšených daní a pak naopak v druhé polovině osmnáctého století relativní naděje selských poddaných v reformy, které zahájila Marie Terezie a které sliboval ještě dál rozmnožit Josef II. ve prospěch poddaných, zvláště venkovského lidu.

Poněkud odlišněji se však jeví počty narozených a tím i přírůstky, promítneme-li je do skupin obcí. Jak již z úvodu patrno, můžeme sledovanou oblast rozdělit do tří skupin a to na město Mšeno, české obce a národnostně smíšené obce. Mezi české obce počítáme Stránku, Lobeč, Vrátno, Skramouš a Doubravici (samozřejmě také Kaninu a Sedlec, pokud jsou v sestavě zahrnuty), mezi národnostně smíšené pak skupinu německých obcí Albertstál, Konrádstál, Ráj a Víno a obce Volešno, Liboves a Řibochov, jako obce s národnostně smíšeným obyvatelstvem. Nynější názvy obcí jsou Vojtěchov, Konrádov, Ráj, Libovice, Olešno a Příbohy. Ostatní jména se nezměnila.

V celkovém počtu činí podíl dětí narozených ve Mšeně 47,6 %, v českých obcích 32,0 % a v národnostně smíšených obcích 20,4 %. V tabulce III. jsou uvedeny údaje za jednotlivá desetiletí, ze kterých lze vyčíst, že přírůstky narozených dětí jsou u českých obcí téměř pravidelně stálé a rozdíl mezi prvním a posledním desetiletím v počtu narozených činí 8,5 %. U města Mšena však přírůstky rychle stoupají v posledních dvou desetiletích a rozdíl přírůstků mezi prvním a posledním desetiletím je 11,9 %. U smíšených obcí začíná vzestup již mezi osmým a devátým desetiletím a rozdíl přírůstků mezi prvním a posledním desetiletím činí 16,2 %. Tato čísla jen potvrzují již dříve uvedenou skutečnost, že počet obyvatelstva byl v českých obcích stálý, v městě Mšeně měl ve sledované době mírně stoupající frekvenci a ve smíšených obcích prudce stoupal další kolonisací dosud málo obydlených lesnatých částí této krajiny.

Mezi 8308 jmény, uvedenými v indexu, je obsaženo také 116 dvojčat, což činí 1,4 % všech narozených dětí. Z těchto 116 dvojčat bylo 34, t. j. 29,5 % mužského pohlaví, 33, t. j. 28,5 % ženského pohlaví a 49, t. j. 42,0 % smíšených dvojic. V sou-

vislosti s výskytem dvojčat bylo také sledováno, zda a do jaké míry se v tomto ohledu projevuje dědičnost, resp. zda takovou je možno ze statistických údajů zjistit. Z uvedených 116 párů dvojčat lze přičíst dědičnému vlivu tyto případy: Krásný Norbert s manželkou Rosalií. Dvojčata se narodila v letech 1726 a 1729. Dědičnost nese v tomto případě manželka. Byla rozená Najmonová (Neumanová) a v rodě Najmonů či Neumanů se narodila dvojčata rodičům Najmon Karel s manž. neznámého jména v roce 1687, Najmon Martin s manželkou Kateřinou v letech 1722 a 1732, Najmon Jiří s manželkou Františkou v roce 1723 a Najmon Rudolf s manželkou Veronikou v roce 1733.

Dále je pravděpodobně dědičného původu výskyt dvojčat v rodě Líbalů, sedláků ze Stránky. Manželům Jan Líbal s manželkou Alžbětou, rozenou Vávrovou se narodila dvojčata roku 1731. Janovi Líbalovi, synovi předcházejícího s manželkou Kateřinou, rozenou Slánskou se narodila dvojčata v letech 1755 a 1765. Zcela jistě je výskyt dvojčat dědičně založen u Františka Potze či Poce, mlynáře na Hlučovském mlýně a jeho manželky Alžběty. Dvojčata se narodila v letech 1754, 1756 a 1758. Zde není jisté, zda to byl manžel nebo manželka, kdo byl nositelem této dědičnosti.

Karel Rispler s manželkou Ludmilou měli dvojčata v letech 1748 a 1758 a Jan Ryspler, syn předchozího v roce 1767. Jiřímu Sklenářovi s manželkou Ludmilou se narodila dvojčata v roce 1698 a s další manželkou Annou pak v roce 1712. Martinu Sklenářovi s manželkou Ludmilou se narodila dvojčata v roce 1686. Konečně Jiří Volešenský s manželkou Evou měli dvojčata v roce 1695 a 1700 a další z rodu Volešenských Václav s manželkou Kateřinou v roce 1725, Jan s manželkou Rosalií v roce 1757, Václav s Dorotou v roce 1758 a konečně Jakub s manželkou Dorotou v roce 1764. Zdá se tedy pravděpodobné, že v rodech Sklenářů, Risplerů a Volešenských byl výskyt dvojčat dědičně založen.

V rodě Živných se za sledované období narodila dvojčata pětkrát a to v letech 1708, 1711, 1746, 1754 a 1762, ovšem vždy z jiného otce a jiné matky. Poněvadž však je tento rod ve sledovaném období v městě Mšeně velmi četný, v indexu je uvedeno celkem 390 narozených dětí s příjmením Živný, nelze prokázat dědičnost s postačující jistotou.

2. Frekvence a výskyt křestních jmen

Pro zjištění četnosti výskytu křestních jmen bylo použito plného počtu záznamů, t. j. včetně obcí Kanina a Sedlec. Za celé sledované období se jedná tedy o 8308 dětí, u kterých bylo použito 76 různých křestních jmen mužských a 39 různých křestních jmen ženských. Jejich četnost je následující: Jan 25,8 %; Václav 16,5 %; Jiří 10,3 %; František 10,0 %;

Josef 9,9 %; Matěj 6,0 %; Antonín 4,1 %; Jakub 2,1 %;, Martin 2,0 %; Vojtěch 1,8 %; Ondřej 1,5 %. V méně než 1 % případů se vyskytují jména: Šťastný 36krát, Hynek 32krát, Karel 29krát, Pavel 27krát, Kryštof 24krát, Daniel 22krát za celé období. Méně než dvacetkrát za sto let se vyskytla jména Augustin, Tomáš, Michal, Adam, Kašpar, Dominik, Mikuláš, méně než desetkrát jména Florián, Havel, Vít, Filip, Prokop, Jáchym, Petr, Benedikt, Vavřinec a Jindřich. Řídce se vyskytují jména Bohuslav, Leopold, Matouš, Šimon, Tadeáš a Zikmund a to čtyřikrát za sto let, Bartoloměj, Ferdinand, Roman a Štěpán třikrát za sto let, Alexius, Baltazar, Benjamin, Eliáš, Fabián, Julius, Konrád, Kristián, Melichar, Leonard, Lukáš, Osvald, Rudolf, Severin a Šebestián dvakrát za sto let. Jen jedenkrát za sto let lze nalézt jména Albert, Arnošt, Bedřich, Cyprián, David, Ernest, Gottfried, Ivan, Jarolím, Klement, Ludvík, Maxmilián, Norbert, Peregrin, Silvestr, Tobiáš a Viktorin. Absolutní počty podle desetiletí jsou v tabulce IV.

Četnost ženských křestních jmen je tato: Anna 30,1 %; Kateřina 14,7 %; Dorota 12,2 %; Alžběta 6,8%; Veronika 6,4 %; Rosalie 6,2 %; Marie a Ludmila 5,4 %; Františka 3,8 %; Magdalena 1,6 % a Barbora 1,5 %. V méně než 1 % případů se vyskytuje Eleonora 36krát, Terezie 35krát, Johanna 22krát, Josefa 16krát, Otilie 14krát, Eva 13krát, Monika 11krát a Apolena 10krát za sto let. Méně než desetkrát za sto let lze nalézt jména Justina, Salomena, Zuzana, Polexina, Petronella a Helena. Řídká jsou jména Anastazie, Jitka, Juliána, Klára a Voršila, která se vyskytla jen třikrát za sto let, Anežka, Markéta a Žofie, která se vyskytla dvakrát za sto let, a konečně jména Alena, Blažena, Božena, Emanuela, Maximiliána a Přibyslava, která se vyskytla pouze jednou za sto let. Absolutní čísla podle jednotlivých desetiletí jsou v tabulce V.

Bylo zajímavé sledovat, jaký byl vliv města, t. j. Mšena, obcí, kde byla panská sídla, t. j. Stránky a Lobče, ostatních ryze českých obcí a konečně obcí s německým nebo smíšeným obyvatelstvem na užívání křestních jmen. Město Mšeno se výrazně odlišuje, ani ne tak u pěti hlavních křestních jmen, jako spíše ve větší rozmanitost a výběru jmen. Vliv panských úředníků v obcích s panskými sídly se ukázal nepatrný, majitelé bydleli pouze ve Stránce a jejich děti byly křtěny ve Mšeně z počátku 18. století. Jinak ve Stránce a v Lobči bydleli pouze vrchnostenští úředníci a zaměstnanci, převážně českého původu. Značnější vliv má německý živel v obcích s převažujícím obyvatelstvem německé národnosti. Vše toto je dobře patrno z tabulek, uvádějících zastoupení pěti hlavních křestních jmen, t. j. jmen nejčastěji se vyskytujících. V tabulce VI. jsou procentické podíly hlavních křestních jmen mužských i ženských za celou sledovanou dobu. V tabulkách VII. a VIII. pak frekvence hlavních křestních jmen mužských a ženských v jednotlivých desetiletích.

V konečné tabulce (VI.) je u dětí mužského pohlaví na prvním místě ve všech případech jméno Jan a na druhém Václav. Na třetím místě je v městě Mšeně a v obcích se smíšeným obyvatelstvem jméno František, kdežto v českých obcích jméno Jiří. Na čtvrtém místě se objevuje jméno Josef ve Mšeně, stejně jako ve smíšených obcích, Matěj v českých obcích s výjimkou Lobče, kde je to jméno František. Konečně na pátém místě je jméno Josef, kromě Mšena a smíšených obcí, kde nalézáme jméno Jiří. U dětí ženského pohlaví převažuje jméno Anna, která je na prvním místě ve všech případech. Na druhém místě je jméno Kateřina s výjimkou smíšených obcí, kde nalézáme na tomto místě jméno Marie. Třetí místa se různí. Ve Mšeně je to Rosalie, v českých obcích Dorota a ve smíšených Alžběta. Na čtvrtém místě je pak ve Mšeně jméno Dorota, v českých obcích Alžběta, ve smíšených Kateřina. A konečně na pátém místě je Veronika, kromě smíšených obcí, u kterých se na toto místo dostala Ludmila.

Z uvedených sestav lze dovodit, že ve sledovaném období se vyskytovalo pět hlavních křestních jmen mužských a to Jan, Václav, Jiří, František a Josef a tato jména reprezentovala 70 % a více používaných křestních jmen u hochů. Při tom jméno František se začíná prosazovat až po roce 1710 a jméno Josef až po roce 1720. V té době se začíná snižovat podíl jména Jiří. Jméno Martin, které je po určitou dobu dosti četné je ovlivněno zasvěcením farního kostela ve Mšeně. Matěj je typicky vesnickým křestním jménem a po dlouhou dobu si udržuje svoji pozici v této ryze zemědělské oblasti. Pokud se ženských křestních jmen týče, je pozice jména Anna zcela suverenní a v posledním desetiletí dosahuje v celkovém průměru dokonce 40 %. Kateřina a Dorota jsou také jmény vysloveně selskými a udržují si svoji pozici po celé století. Další tři jména Alžběta, Rosalie a Veronika, které jsou v konečném pořadí téměř na stejném stupni a Ludmila, která je ihned za nimi postupně ztrácely své pozice se zvýšeným zastoupením jména Marie, které se začalo vzmáhat v posledních desetiletích sledovaného období.

Důkazem toho, že velký vliv na křestní jména dětí měli kromě kmotrů také křtící duchovní je poměrně častý výskyt jména Monika ve Mšeně. Nejsou to jména po kmotrách, ani po vrchnosti a tak by se časté užívání tohoto jména v této krajině zdálo nepravděpodobné, kdybychom nebyli z matrik informováni, že na mšenské faře vypomáhali také členové řádu sv. Augustina z augustiniánského kláštera na Šopce. Až když si uvědomíme, že sv. Monika byla matkou sv. Augustina, zakladatele řádu, pochopíme, odkud se vzalo toto, v našem povědomí ryze francouzské jméno v této odlehlé části českého království. Vliv duchovních na jména dětí je větší, než se domníváme a možná, že by stálo za úvahu pokusit se tento vliv dokázat. Zajisté nelze pominout vliv tak řečených rodových křestních jmen, to-

jest jmen, která jsou pro ten který rod typická a přecházejí z generace na generaci. Ovšem, uvážíme-li poměrně značný počet dětí v rodinách nebo v jednotlivém manželství je vysvětlitelná velká pestrost křestních jmen i přes značnou dětskou úmrtnost, poněvadž v některých rodinách se jména dětí neopakovala i když děti umíraly v časném věku. Známe však naopak případy, kdy bylo dáno stejné křestní jméno čtyřikrát za sebou dětem, které umíraly krátce po porodu.

V indexu jsou uváděna dvojitá křestní jména jen zřídka. Nelze dobře posoudit, zda pisatel indexu nepovažoval za účelné uvádět další křestní jméno do indexu nebo zda se opravdu vyskytovala jen zřídka. Spíš je platný druhý názor, poněvadž u dětí hraběte Sparra, majitele statku Stránka, které měly určitě víc než jedno křestní jméno, jsou v indexu opravdu uvedena dvojitá křestní jména v letech 1717 a 1727. Je zaznamenáno celkem 24 dvojitých křestních jmen mužských a 30 dvojitých křestních jmen ženských v letech 1751 - 1770, výjimečně v letech 1717, 1727 a 1740. Jsou to následující dvojice: Jan Václav desetkrát, Jan Jiří sedmkrát, Jan Josef třikrát a Jan Antonín, Jan Ernest, Jan Rudolf a Václav Jáchym jednou. Z ženských křestních jmen jsou to dvojice: Anna Marie desetkrát, Anna Alžběta sedmkrát, Anna Františka šestkrát, Anna Dorota třikrát a další dvojice, zastoupené vždy jen jednou Anna Kateřina, Anna Rosalie, Johanna Marie a Marie Anna. Víc než dvě křestní jména u jednoho dítěte nejsou v indexu zaznamenána.

Je nutno ještě podotknout, že v indexu kromě několika posledních a výjimečných případů nejsou rozlišováni různí světci stejného jména jako jsou Jan Křtitel, Jan Evangelista a Jan Nepomucký, František z Assisi nebo František de Paula či Karel Veliký a Karel Boromejský případně jiní a proto v této úvaze na ně nebyl brán zřetel.

3. Výskyt příjmení

K 8308 křestním jménům přísluší 534 příjmení. Poněvadž se v této oblasti stýká české obyvatelstvo s obyvatelstvem německým, vyskytuje se hojně německých jmen. Fluktuací rodů mezi českými a německými obcemi se pak zhusta stává, že se jména vyskytují ve dvou podobách, české a německé a že lze jen těžko určit, která z nich je původní. Pisatel indexu zcela zákonitě se snaží psát všechna jména českým pravopisem i když v matrice jsou psána pravopisem německým. Zásadně používá jednoduchého V, ačkoliv v té době bylo, kromě několika německých jmen jako např. Veith, Vogel, používáno jak v němčině, tak v češtině dvojitého W. Komplikovaná situace je u jmen začínajících na Š, která jsou psána jednak českým pravopisem s Š, jednak německým s počátečním Sch, Sp a St, poněvadž lze jen těžko odlišit správný způsob psaní od pře-

pisu. Podobně je tomu i u jmen obsahujících spojení ei nebo eu v němčině, jemuž v češtině odpovídá aj. (Reich i Rajch, Reiber i Rajbr, Neumann i Najmon apod.). Velmi časté je vynechávání zdvojených hlásek v českém znění (Rutte i Rute, Otte i Ote) a záměny i a y. Někdy se změna fixovala, někdy se jméno píše při každém zápise jiným způsobem.

V indexu jsou křty uspořádány abecedně v chronologickém pořádku. V následujícím přehledu jsou zaznamenána všechna příjmení, která se za sledovanou dobu vyskytla v abecedním pořádku bez ohledu na jejich časový výskyt. Pokud by někdo měl zájem o dobu, ve které se to které příjmení vyskytovalo, odkazuji na index.

A - Abert, Ackermann, Artunk, Augustoni

B - Báchora, Bárta, Bartoň, Bartoš, Basler, Bažant, Bavorovský, Bečvář, Bednář, Bekrt, Benda, Beneš, Bergr, Bergmann, Berka, Bernt, Beyček, Bílek, Bíma, Birnbaum, Birner, Bíza, Blažek, Blovský z Blovic, Boháč, Böhm, Bohuslav, Borč, Bozenský, Bořinohorský, Brouzek, Bradáč, Bradlický, Branke, Breuer, Bruha, Brojer, Brot, Brož, Brožík, Březina, Břinka, Bucek, Burian, Byhoň

C - Cibulka, Císař

Č - Čech, Černohorský, Černý, Červenka i Červinka, Čistecký, Članc, Čumpelík

D - Danělovský, Dinnebier, Dineberk, Dittl, Dlouhý, Doležal, Dragoun, Drážný, Dřínovský, Dubský, Dudek, Ducháč, Duke, Dums, Dvořák

E - Ebrejd i Ebrejda, Egert, Ehemant, Ernst

F - Feit, Fiala, Filler, Fischer, Fliegel, Formánek, Frana, Frič, Fridrich, Friml, Fröhlich i Froehlich, Frost, Fuhrmann, Fünfstück

G - Gabriel, Gall, Gebler, Gerner i Görner, Gittel, Gittler, Glaser, Goldbach, Grimmer, Grossmann, Grunner

H - Hájek, Hampl, Handík, Hanousek, Hanzlík, Hartig, Haštalka, Hauer, Havelka, Havlíček, Heger, Hejduk, Hejner i Hejna i Hejný, Hejzule, Helbich, Heller, Herink, Herzig, Herzog, Herrmann, Heřman, Hes, Hian, Hille, Hladík, Hofman, Hohn, Hoch, Holanský, Holej, Holer, Holovský, Holub, Hölzel, Hönig, Honzík, Holanský, Holej, Holer, Holovský, Holub, Horák, Horn, Horner, Horyna, Hořák, Hosa, Hosík, Host, Houžvic, Hovorka, Hrdina, Hrdlička, Hron, Hruška, Hrůza, Hubatka, Hulicius, Hybš i Hypš, Hyřt

I a J - Irntraut, Jablečník, Jakeš, Jakl, Jakoubek, Janatka, Janda, Jandousek, Jansa, Javůrek, Jedlička, Jelínek, Jirásek, Jirkovský, Jirsa, Jizba

K - Kabrna, Kadava, Kaden, Kadenský, Kajdáč i Kajdáš,

Kaiser, Kalecký, Kalina, Kalinek, Kalivoda, Kammel, Kander, Kandera, Kandler, Karter i Kartr, Kartner, Kavka, Keller, Kerner i Körner, Kettner, Kindl, Kinter, Kinzl i Kinzel, Klouda, Koč, Kočí, Köhler i Koehler, Kohout, Kochlöffel, Kol, Konětopský, König, Konrád, Kopsa, Koranický, Korotvička, Korunský, Kost, Košťák, Košťál, Kotouček, Kotraba, Kovanda, Kozlík, Kyncl

L - Ladman, Lachman, Langer, Lajmon, Láznička, Legner, Leubner, Líbal, Librantický, Lichovský, Linhart, Ludvík, Luňáček, Luňák

M - Macek, Maděra, Macháček, Máj, Maleček, Malý, Mareček, Marek, Marhule, Markup, Maršálek, Masojídek, Matějka, Matouch, Masák, Mazanec, Mayer, Medonos, Mejstřík, Míč, Michl i Michel, Michal, Michalovský, Miksch, Míl, Mildner, Mlejnek, Moučný, Moudrý, Motejl, Mouka, Mráček, Mřenka, Musil, Müller, Myška

N - Naič, Najmon i Neumann, Nasadil, Neděle, Nedoma, Němec, Němeček, Neugebauer, Nezbeda, Nohejl, Novák, Novotný, Nový

O - Ochran, Oppelt, Orlt, Ostrich, Ota i Otte, Otmanský i Otmann, Otomann

P - Pabstmann, Pácalt, Pantule, Papík, Parvus, Patočka, Pauer, Pecka, Pech, Pecháček, Pekrt, Pelikán, Pelz, Peprný, Perkeš, Petruška, Písař, Piskač, Píšek, Pištěk, Plachta, Plauer, Pluhař, Poc i Potz, Podařil, Pokorný, Polák, Polívka, Ponocný, Popelka, Porazek, Posavský, Pospíšil, Prášek, Preisler, Přibík, Procházka, Provazník, Průcha, Pursch, Puschmann, Putler, Pyš, Pytr

R - Racek, Raiber i Rajbr nebo Reiber, Rajchl, Rajchlt, Ramiš, Rampouch, Randa, Raušer, Reich, Reinelt, Reinert, Resl, Renner, Rieger, Rispler, Ritter, Rodek, Roesler i Rösler, Rokos, Ronsdorf, Rotter, Route, Rubeš, Rudlof, Rudolf, Rus, Rutte i Rute, Rutter, Růže, Růžička

Ř - Ředina, Řešetář, Řezáč, Řezníček

S - Salač, Sedlák, Sedláček, Seibt, Sejdek, Sekrt, Seliger, Semilský, Siegl, Sichra, Silbernagel, Simon, Skála, Sklenář, Slepička, Skleníčka, Skočdopole, Skramuský, Sládeček, Slánský, Slatina, Slívka, Sluka, Slušný, Smolík, Soetl, Sommer, Soukal, Sovina i Sovinský, Srna, Stádecký, Stanovský, Stařina, Stehlík, Stoček, Stočes, Stojátko, Stracholský, Studnička, Studecký, Stuchlý, Suchánek, Suk, Svoboda, Sychra, Sýkora
Scherer, Schiffner, Schindler, Schmeisser, Schneider, Schöbel, Schreiber, Schule, Schütz, Schwarz, Sparr, Sperling, Steinz, Stelzig, Stolz, Strasser, Streitmann, Stroh, Stross, Strossa

Š - Šafránek, Šantin, Šarapatka, Šebek, Šenberger, Šesták, Šic, Šichta, Šimon, Šimonek, Šimůnek, Šindelář, Šípek, Šmíd, Šöbl, Šoucha, Šoustal, Špalek, Špendlíkář, Šrámek, Šreibr, Šťastný, Štejnc, Štoček, Štolc, Štros, Štulík, Šulc, Švejda

T - Taclík, Taifl, Talavari, Tandler, Thaum, Tiese, Tichý, Timmrich, Tischler, Tomáš, Tomášek, Törl, Traibich, Tregler, Tregl, Treichel, Trnobranský, Trübner, Tůma, Tužinský, Türke, Tympek, Typolt

U - Uhlíř, Ulbert, Ulrich, Ungermann, Urban, Urbánek

V a W - Vacek, Vagenknecht i Wagenknecht, Vágner i Wagner, Váňa, Vaňata, Vaněk, Vaňka, Vávra, Vavrouš, Vazač, Vegricht i Wegricht, Veit, Veselý, Viktorin, Vilde i Wilde, Vilsdorf i Wilsdorf, Vísner i Wiesner, Vlach, Vlachovský, Vlček, Vlhký, Voborský, Vocet i Voct, Vocílka, Voděrka, Vodička, Vogel, Volešenský, Vomáčka, Vondráček, Vonostránský, Vorm i Worm, Vostruha, Vošmrda, Vrba, Vrch, Wünsch

Z - Zahradník, Zajíc, Zigmund i Zikmund, Zíka, Zíta, Zima, Zimmerhackel

Ž - Žádný, Živnůstka, Živný, Žvýkal

Mnoho z těchto jmen se vyskytuje ve Mšeně a v okolních obcích do dnešní doby. Jedná se pravděpodobně o potomky tehdejších obyvatel.

Zpracováním materiálu, uloženého v indexu či rejstříku narozených byl učiněn pokus využít tohoto bohatého pramene genealogických, jazykových i demografických údajů, který je zanedbáván, většinou proto, že je považován za málo spolehlivý. Tytéž údaje lze ovšem získat z matrik, ze kterých byl rejstřík pořízen. Bylo by nutno provést rozbor výpisů z matrik a výpisů z rejstříků, abychom mohli spolehlivě posoudit velikost chyb v obou sestaveních, neboť každá statistická sestava je zatížena určitou chybou a záleží na velikosti této chyby k posouzení spolehlivosti sestavy. Důležité je množství materiálu, který pramen poskytuje. A to je u zpracovaného indexu poměrně vysoké. Bylo by jistě zajímavé zpracovat ještě podobné údaje ze stejného obvodu a z týchž obcí pro následující století, t. j. od roku 1771 do roku 1871. Bohužel to naráží na nynější nepřístupnost matrik nebo rejstříků narozených v této farnosti po roce 1830 resp. 1861.

Pokud bude uznáno, že takto zpracované indexy či rejstříky mohou posloužit dalšímu bádání genealogickému, demografickému či jazykovému, naskýtá se velká možnost v poměrně krátké době získat nepřebernou zásobu křestních jmen, příjmení a demografických údajů z rejstříků, kterých je v českých krajích poměrně hojně.

T A B U L K A I.

Počet domů a obyvatelstva na Mšensku v letech 1790, 1834 a 1907.

Obec	Schaller 1790					Sommer 1834					Organisace správy 1907					Poznámka
	Počet domů	Počet lidí	Počet domů	Počet lidí	Lidí na dům	Počet domů	Počet lidí	Počet domů	Počet lidí	Lidí na dům	Počet domů	Počet lidí	Počet domů	Počet lidí	Lidí na dům	POZNÁMKA
MŠENO	244	1512	244	1512	6,19	297	1853	297	1853	6,23	344	2167	344	2167	6,29	včetně Romanova
STRÁNKA	49	326				61	406				78	464				
LOHEČ	48	276				65	375				73	428				
VRÁTNO	35+	205	205	1106	5,88	42	247	228	1349	5,94	48	348	257	1558	6,06	+) odhad
DOUBRAVICE	28	149				30	160				28	154				
SKRAMOUŠ	28+	150				30	161				30	164				+) odhad
KANINA	32	159	65	313	4,96	33	170	73	363	4,97	95	532	139	751	5,40	
SEDLEC	31	154				40	193				44	219				
OLEŠNO	17	80+	20	93	4,65	19	90+	24	112	4,66	19	102+	25	130	5,20	+) německé národnosti
KLJČNO	3	13				5	22				6	28				
VOJTĚCHOV	15	91				26	158				25	101				
KONRÁDOV	18	106+	54	320	5,92	23	136+	77	460	5,97	22	107+	72	309	4,29	+) německé národnosti
BRUSNÁ	12	75+				18	113+				12	52+				+) německé národnosti
RÁJ, VÍNO	9	48				10	53				13	49				
LIBOVES	29	168	42	249	5,92	31	180	47	280	5,95	37	172	53	233	4,39	
PŘÍBOHY	13	81				16	100				16	61				
SOUČTY			611	3593	5,88			746	4417	5,92			890	5148	5,78	včetně Kaniny a Sedlce

České a německé názvy některých obcí v letech 1671 až 1770.

OLEŠNO = VOLEŠNO, WOLLESCHNO ; KLJČNO = KLJCNO, KLUTZEN ; VOJTĚCHOV = ALBERTSTHAL, ALBERTSTÁL ; KONRÁDOV = KONRADSTHAL, KONRÁDSTÁL ; BRUSNÁ = BRUSNÉ, BRUSNAI ; RÁJ = RAY ; VÍNO = WEINBERGE ; LIBOVICE = LIBOVES, LIBOVIZ, LIEBOWIS ; PŘÍBOHY = ŘIBOCHOV, ŘIBOCH, RZIBOCH, SCHIBOCH .

TABULKA II.

Počet dětí narozených v jednotlivých obcích mšenské farnosti od roku 1671 do roku 1770.

Desetiletí	MŠENO M	MŠENO Ž	STRÁNKA M	STRÁNKA Ž	VRÁTNO M	VRÁTNO Ž	LOBEČ M	LOBEČ Ž	SKRAMOUŠ M	SKRAMOUŠ Ž	Něm. obce M	Něm. obce Ž	DOUBRAVICE M	DOUBRAVICE Ž	LIBOVES M	LIBOVES Ž	SEDLEC M	SEDLEC Ž	KANINA M	KANINA Ž	OLEŠNO M	OLEŠNO Ž	PŘÍBOHY M	PŘÍBOHY Ž	Součty M	Součty Ž	Součty
1671 1680	90	78	18	20	10	9	9	24	7	5	6	8	7	14	10	15	8	13	12	6	6	4	-	2	185	198	381
1681 1690	120	113	31	30	20	16	26	25	21	4	8	8	14	12	15	12	23	15	20	11	7	6	8	6	312	258	570
1691 1700	131	139	33	19	18	12	19	26	16	7	15	10	16	14	16	18	22	21	13	19	10	9	10	5	320	299	619
1701 1710	181	155	36	31	15	18	28	26	14	11	7	10	12	22	14	16	24	25	10	14	15	9	6	6	361	343	704
1711 1720	186	182	57	43	20	20	37	45	15	7	12	13	16	14	35	19	6	8	-	-	20	13	10	15	414	379	793
1721 1730	211	193	56	43	21	19	45	28	15	13	27	24	9	17	32	26	2	1	-	-	27	19	12	11	462	394	856
1731 1740	234	209	44	45	24	22	37	24	18	18	49	37	31	24	18	30	-	-	-	-	24	18	19	18	498	445	943
1741 1750	215	220	49	40	31	18	42	46	25	19	43	40	19	27	23	24	1	-	-	-	22	26	18	24	487	484	971
1751 1760	274	269	57	60	29	26	43	56	22	21	65	70	27	28	24	35	-	-	-	1	23	32	17	13	582	611	1193
1761 1770	324	299	46	55	28	34	43	43	22	18	66	51	25	29	41	43	-	-	-	-	38	35	21	21	650	628	1278
Sa	1966	1857	427	386	216	194	329	343	175	123	298	271	176	201	228	238	86	83	55	51	192	171	121	121	4269	4039	8308
	3823		813		410		672		298		569		377		466		-		-		363		242		-		8033+)
%	47,6		10,1		5,1		8,4		3,7		7,1		4,7		5,8		-		-		4,5		3,0		-		100 % +)

+) Součty a procenta bez obcí Sedlec a Kanina.

TABULKA III.

Počet dětí narozených v jednotlivých skupinách obcí na Mšensku v letech 1671 až 1770.

Období	MŠENO					ČESKÉ OBCE +)					SMÍŠENÉ OBCE					CELÁ FARNOST +)				
	Narozených dětí			Podíl a přírůstek		Narozených dětí			Podíl a přírůstek		Narozených dětí			Podíl a přírůstek		Narozených dětí			Podíl a přírůstek	
	M	Ž	Sa	%	%	M	Ž	Sa	%	%	M	Ž	Sa	%	%	M	Ž	Sa	%	%
1671 1680	90	78	168	4,4		51	72	123	4,8		22	29	51	3,1		163	179	342	4,3	
					1,7					2,9					1,2					1,9
1681 1690	120	113	238	6,1		112	87	199	7,7		38	32	70	4,3		269	232	501	6,2	
					0,9					-0,7					1,4					0,6
1691 1700	131	139	270	7,0		102	78	180	7,0		51	42	93	5,7		285	259	544	6,8	
					1,8					1,3					-0,3					1,1
1701 1710	181	155	336	8,8		105	108	213	8,3		42	41	83	5,0		327	304	631	7,9	
					0,8					2,3					3,3					1,8
1711 1720	186	182	368	9,6		145	129	274	10,6		77	60	137	8,3		408	371	779	9,7	
					1,0					-0,2					2,6					0,9
1721 1730	211	193	404	10,6		146	120	266	10,4		98	80	178	10,9		460	393	853	10,6	
					1,0					0,8					2,1					1,1
1731 1740	234	209	443	11,6		154	133	287	11,2		110	103	213	13,0		498	445	943	11,7	
					-0,2					1,1					0,4					0,4
1741 1750	215	220	435	11,4		166	150	316	12,3		106	114	220	13,4		486	484	970	12,1	
					2,8					2,1					3,6					2,7
1751 1760	274	269	543	14,2		178	191	369	14,4		129	150	279	17,0		582	610	1192	14,8	
					2,1					-1,1					2,3					1,1
1761 1770	324	299	623	16,3		164	179	343	13,3		166	150	316	19,3		650	628	1278	15,9	
Summa	1966	1857	3823	47,6	11,9	1523	1247	2570	32,0	8,5	839	801	1640	20,4	16,2	4128	3905	8033	100,0	11,6

+) Bez obcí Kanina a Sedlec .

TABULKA IV.

Frekvence mužských křestních jmen na Mšensku v letech 1671 až 1770.

JMÉNA	1671 1680	1681 1690	1691 1700	1701 1710	1711 1720	1721 1730	1731 1740	1741 1750	1751 1760	1761 1770	CELKEM počet	%
JAN	42	59	68	83	100	124	156	128	164	176	1100	25,8
VÁCLAV	32	63	75	71	80	58	77	92	95	62	705	16,5
JIŘÍ	35	48	49	47	38	49	54	44	42	32	438	10,3
FRANTIŠEK	1	2	6	19	51	61	35	76	81	94	426	10,0
JOSEF	2	1	7	10	26	43	55	51	100	126	421	9,9
MATĚJ	10	30	19	26	24	40	27	33	23	23	255	6,0
ANTONÍN	-	4	3	10	7	19	40	20	23	50	175	4,1
JAKUB	16	16	17	10	15	5	3	4	1	2	89	2,1
MARTIN	8	16	11	12	6	5	5	6	6	5	86	2,0
VOJTĚCH	1	4	8	8	14	19	8	8	3	6	79	1,8
ONDŘEJ	4	5	6	7	12	11	5	4	10	2	66	1,5
ŠŤASTNÝ	4	10	3	8	4	2	2	3	-	-	36	-
HYNEK	-	1	1	-	-	3	3	1	6	17	32	-
KAREL	1	4	4	1	1	2	-	4	6	6	29	-
PAVEL	2	10	2	5	3	-	3	-	-	2	27	-
KRYŠTOF	4	6	3	2	4	2	-	1	2	-	24	-
DANIEL	1	6	3	10	2	-	-	-	-	-	22	-
AUGUSTIN	2	2	3	1	3	-	2	1	-	5	19	-
TOMÁŠ	2	1	4	5	1	1	2	-	1	1	18	-
MICHAL	-	2	4	3	1	2	1	-	1	2	16	-
ADAM	3	3	1	1	1	1	1	1	2	1	15	-
KAŠPAR	1	1	1	-	-	1	1	2	2	5	14	-
DOMINIK	-	-	-	2	-	1	1	4	3	1	12	-
MIKULÁŠ	3	1	3	2	-	-	-	2	-	-	11	-
FLORIÁN	-	-	-	5	1	-	1	-	1	1	9	-
HAVEL	3	1	1	1	-	-	-	-	1	2	9	-
VÍT	1	3	-	1	2	1	-	-	1	-	9	-
FILIP	-	-	-	-	1	3	2	-	1	1	8	-
PROKOP	-	-	-	-	1	-	-	-	-	6	7	-
JÁCHYM	-	-	-	-	-	-	1	-	-	5	6	-
PETR	-	1	-	1	1	-	-	-	-	3	6	-
VAVŘINEC	-	1	2	-	1	-	1	-	1	-	6	-
BENEDIKT	-	-	-	-	-	-	-	-	1	4	5	-
JINDŘICH	-	-	2	2	1	-	-	-	-	-	5	-
Zastoupení jmen s frekvencí větší než 1 % činí celkem											3841	90,0
Zastoupení jmen s frekvencí menší než 1 % činí celkem											345	8,1
Zastoupení jmen řídce se vyskytujících t.j. 1 až 4 krát za sto let činí .											83	1,9
Celkový počet všech mužských křestních jmen											4269	100,0

TABULKA V.

Frekvence ženských křestních jmen na Mšensku v letech 1671 až 1770.

JMENA	1671 1680	1681 1690	1691 1700	1701 1710	1711 1720	1721 1730	1731 1740	1741 1750	1751 1760	1761 1770	CELKEM počet	CELKEM %
ANNA	37	53	54	101	91	118	152	162	231	244	1243	30,8
KATEŘINA	35	39	51	57	65	59	54	81	83	71	595	14,7
DOROTA	39	47	52	54	51	56	45	47	67	34	492	12,2
ALŽBĚTA	20	39	25	27	22	16	29	36	26	34	274	6,8
VERONIKA	4	10	21	20	30	24	37	29	54	29	258	6,4
ROSALIE	2	3	16	13	45	31	38	34	36	31	249	6,1
MARIE	11	11	14	7	14	15	19	19	41	67	218	5,4
LUDMILA	24	31	26	38	27	24	22	10	7	8	217	5,4
FRANTIŠKA	1	-	3	3	17	21	20	27	24	36	152	3,7
MAGDALENA	6	8	12	4	7	6	1	2	7	10	63	1,6
BARBORA	1	3	3	2	-	5	7	5	10	25	59	1,5
ELEONORA	-	1	2	1	1	4	1	8	7	11	36	-
TEREZIE	1	3	-	5	2	5	4	6	6	3	35	-
JOHANNA	1	-	-	-	-	1	-	5	2	13	22	-
JOSEFA	-	-	-	1	-	-	2	3	7	3	16	-
OTILIE	-	-	2	1	-	1	-	9	-	1	14	-
EVA	5	3	1	-	1	-	-	-	1	2	13	-
MONIKA	-	-	-	1	1	2	5	1	-	1	11	-
APOLENA	-	1	-	-	1	1	6	-	-	1	10	-
JUSTINA	1	1	3	-	-	1	1	1	-	1	9	-
SALOMENA	5	-	2	-	-	-	-	-	-	-	7	-
ZUZANA	2	-	1	2	1	-	-	-	-	-	6	-
POLEXINA	-	1	-	1	3	-	-	-	-	-	5	-
PETRONELA	-	1	1	-	1	-	-	-	-	1	4	-
HELENA	-	1	-	-	1	-	-	-	-	2	4	-

Zastoupení jmen s frekvencí větší než 1 % činí celkem	3820	94,6
Zastoupení jmen s frekvencí menší než 1 % činí celkem	192	4,7
Zastoupení jmen řídce se vyskytujících t.j. 1 až 4 krát za sto let činí .	27	0,7
Celkový počet všech ženských křestních jmen	4039	100,0

TABULKA VI.

Frekvence hlavních křestních jmen v různých skupinách obcí na Mšensku ve stoletém průměru let 1671 až 1770.

a) Mužská: (Všechny údaje v procentech.)

MŠENO		ČESKÉ OBCE		SMÍŠENÉ OBCE		CELÁ FARNOST		STRÁNKA		LOBEČ	
JAN	20,8	JAN	26,5	JAN	36,3	JAN	25,8	JAN	29,0	JAN	28,6
VÁCLAV	14,9	VÁCLAV	21,9	VÁCLAV	11,0	VÁCLAV	16,5	VÁCLAV	18,3	VÁCLAV	22,2
FRANTIŠEK	14,5	JIŘÍ	15,4	FRANTIŠEK	10,3	JIŘÍ	10,3	JIŘÍ	17,6	JIŘÍ	8,5
JOSEF	11,6	MATĚJ	8,2	JOSEF	9,3	FRANTIŠEK	10,0	MATĚJ	12,6	FRANTIŠEK	7,9
JIŘÍ	7,2	JOSEF	7,8	JIŘÍ	8,2	JOSEF	9,9	JOSEF	7,3	JOSEF	7,6
	69,0		79,8		75,1		72,5		84,8		74,8

b) Ženská: (Všechny údaje v procentech.)

MŠENO		ČESKÉ OBCE		SMÍŠENÉ OBCE		CELÁ FARNOST		STRÁNKA		LOBEČ	
ANNA	24,7	ANNA	27,8	ANNA	49,9	ANNA	30,8	ANNA	25,6	ANNA	29,2
KATEŘINA	13,8	KATEŘINA	21,5	MARIE	12,0	KATEŘINA	14,7	KATEŘINA	25,6	KATEŘINA	19,5
ROSALIE	11,7	DOROTA	16,1	ALŽBĚTA	7,1	DOROTA	12,2	DOROTA	18,9	DOROTA	12,0
DOROTA	11,5	ALŽBĚTA	10,3	KATEŘINA	5,1	ALŽBĚTA	6,8	ALŽBĚTA	8,8	ALŽBĚTA	8,7
VERONIKA	7,5	VERONIKA	7,8	VERONIKA	4,9	VERONIKA	6,4	VERONIKA	6,7	VERONIKA	8,7
	69,2		83,5		79,0		70,9		85,6		78,1

TABULKA VII.

Frekvence hlavních mužských křestních jmen v různých skupinách obcí na Mšensku v letech 1671 až 1770 .

(Všechny údaje v procentech.)

1671 - 1680		1681 - 1690		1691 - 1700		1701 - 1710		1711 - 1720		1721 - 1730		1731 - 1740		1741 - 1750		1751 - 1760		1761 - 1770	
M Š E N O																			
JAN	26,7	JAN	22,5	JAN	19,8	JAN	21,0	FRANTIŠEK	22,0	JAN	19,0	JAN	25,2	FRANTIŠEK	23,3	JAN	20,1	FRANTIŠEK	20,1
JIŘÍ	18,9	VÁCLAV	17,5	VÁCLAV	16,8	VÁCLAV	17,7	JAN	17,7	FRANTIŠEK	16,1	VÁCLAV	15,0	JAN	20,0	JOSEF	20,1	JAN	19,4
VÁCLAV	18,9	JIŘÍ	16,7	JIŘÍ	13,7	MARTIN	10,5	VÁCLAV	16,1	VÁCLAV	13,3	JOSEF	14,5	VÁCLAV	19,1	FRANTIŠEK	19,0	JOSEF	17,0
MARTIN	6,7	MATĚJ	8,3	MATĚJ	6,1	FRANTIŠEK	7,7	JOSEF	7,0	JOSEF	12,3	ANTONÍN	10,3	JOSEF	13,5	VÁCLAV	12,8	VÁCLAV	9,9
JAKUB	4,4	MARTIN	5,0	VOJTĚCH	5,3	JIŘÍ	7,2	VOJTĚCH	6,5	ANTONÍN	7,6	FRANTIŠEK	9,4	ANTONÍN	5,6	ANTONÍN	6,2	ANTONÍN	8,6
Č E S K É O B C E																			
JIŘÍ	21,1	VÁCLAV	22,6	VÁCLAV	32,8	JAN	24,8	JAN	28,5	JAN	31,1	JAN	35,7	JAN	23,4	JAN	30,9	JAN	29,9
JAN	19,7	JAN	16,1	JAN	20,4	VÁCLAV	23,0	VÁCLAV	25,2	VÁCLAV	13,5	JIŘÍ	18,8	VÁCLAV	22,8	VÁCLAV	27,5	JOSEF	26,2
VÁCLAV	12,0	JIŘÍ	15,5	JIŘÍ	14,6	JIŘÍ	18,0	JIŘÍ	13,2	JIŘÍ	13,5	VÁCLAV	18,2	JIŘÍ	16,2	JOSEF	16,3	VÁCLAV	14,0
MATĚJ	9,9	MATĚJ	9,0	JAKUB	7,3	MATĚJ	5,8	MATĚJ	10,6	MATĚJ	11,5	MATĚJ	7,8	MATĚJ	12,8	JIŘÍ	14,6	JIŘÍ	12,2
JAKUB	9,9	MARTIN	5,8	MATĚJ	5,8	JAKUB	5,0	JAKUB	4,0	FRANTIŠEK	8,8	JOSEF	5,2	JOSEF	7,8	MATĚJ	4,5	FRANTIŠEK	6,7
S M Í Š E N É O B C E																			
JAKUB	22,7	JAN	18,4	JAN	27,5	JAN	26,2	JAN	31,2	JAN	38,8	JAN	38,2	JAN	44,7	JAN	41,5	JAN	38,3
JAN	18,2	MATĚJ	15,8	JIŘÍ	21,6	JIŘÍ	21,4	VÁCLAV	15,6	FRANTIŠEK	14,3	VÁCLAV	12,7	VÁCLAV	12,6	FRANTIŠEK	19,2	JOSEF	16,8
VÁCLAV	13,6	JAKUB	10,6	VÁCLAV	15,7	VÁCLAV	16,6	ONDŘEJ	13,0	VÁCLAV	10,2	JOSEF	11,8	FRANTIŠEK	12,6	JOSEF	12,3	ANTONÍN	13,8
JIŘÍ	13,6	JIŘÍ	10,5	ONDŘEJ	9,8	ONDŘEJ	11,9	JIŘÍ	11,7	JIŘÍ	10,2	ANTONÍN	10,0	JIŘÍ	8,7	VÁCLAV	8,5	FRANTIŠEK	10,8
KRYŠTOF	13,6	KRYŠTOF	10,5	JAKUB	5,9	KRYŠTOF	4,8	JOSEF	9,1	ONDŘEJ	8,2	FRANTIŠEK	8,2	JOSEF	8,7	ONDŘEJ	5,4	HYNEK	6,6
C E L Á F A R N O S T																			
JAN	23,0	VÁCLAV	20,2	VÁCLAV	23,4	JAN	23,0	JAN	24,2	JAN	26,7	JAN	31,4	JAN	26,2	JAN	28,2	JAN	27,1
JIŘÍ	19,1	JAN	18,9	JAN	21,3	VÁCLAV	19,7	VÁCLAV	19,4	FRANTIŠEK	13,2	VÁCLAV	15,5	VÁCLAV	18,8	JOSEF	17,2	JOSEF	19,4
VÁCLAV	17,5	JIŘÍ	15,4	JIŘÍ	15,3	JIŘÍ	13,0	FRANTIŠEK	12,3	VÁCLAV	12,5	JOSEF	11,0	FRANTIŠEK	15,5	VÁCLAV	16,3	FRANTIŠEK	14,5
JAKUB	8,7	MATĚJ	9,6	MATĚJ	5,9	MATĚJ	7,2	JIŘÍ	9,2	JIŘÍ	10,6	JIŘÍ	10,9	JOSEF	10,4	FRANTIŠEK	13,9	VÁCLAV	9,6
MATĚJ	5,5	JAKUB	5,1	JAKUB	5,3	FRANTIŠEK	5,3	JOSEF	6,3	JOSEF	9,3	ANTONÍN	8,0	JIŘÍ	9,0	JIŘÍ	7,2	ANTONÍN	7,7

TABULKA VIII.

Frekvence hlavních ženských křestních jmen v různých skupinách obcí na Mšensku v letech 1671 až 1770.

(Všechny údaje v procentech.)

1671 - 1680		1681 - 1690		1691 - 1700		1701 - 1710		1711 - 1720		1721 - 1730		1731 - 1740		1741 - 1750		1751 - 1760		1761 - 1770	
M Š E N O																			
DOROTA	24,4	ANNA	19,5	DOROTA	18,7	ANNA	30,3	ROSALIE	23,1	ANNA	21,2	ANNA	28,2	ANNA	19,5	ANNA	34,6	ANNA	29,4
ANNA	20,5	ALŽBĚTA	18,6	KATEŘINA	15,8	KATEŘINA	18,1	ANNA	17,0	KATEŘINA	14,5	ROSALIE	16,3	KATEŘINA	16,4	KATEŘINA	13,0	MARIE	15,4
KATEŘINA	15,4	DOROTA	15,0	ANNA	13,7	DOROTA	11,6	DOROTA	14,3	DOROTA	14,5	KATEŘINA	12,9	ROSALIE	13,6	ROSALIE	11,9	KATEŘINA	10,7
LUDMILA	10,5	LUDMILA	12,4	ROSALIE	9,4	LUDMILA	11,6	KATEŘINA	13,2	ROSALIE	14,5	DOROTA	11,0	DOROTA	10,9	VERONIKA	8,6	ROSALIE	8,0
ALŽBĚTA	7,7	KATEŘINA	11,5	LUDMILA	8,6	VERONIKA	9,0	VERONIKA	8,2	VERONIKA	8,3	FRANTIŠKA	8,1	VERONIKA	8,6	DOROTA	8,2	BARBORA	7,4
Č E S K É O B C E																			
KATEŘINA	18,7	DOROTA	23,0	ANNA	20,3	ANNA	27,9	KATEŘINA	28,7	ANNA	30,9	ANNA	30,8	ANNA	32,0	ANNA	25,4	ANNA	39,7
ANNA	17,5	ANNA	20,4	KATEŘINA	20,3	DOROTA	21,1	ANNA	25,0	KATEŘINA	22,0	KATEŘINA	16,5	KATEŘINA	26,7	KATEŘINA	22,8	KATEŘINA	19,6
DOROTA	16,5	KATEŘINA	19,5	DOROTA	16,9	KATEŘINA	18,4	DOROTA	12,5	DOROTA	17,9	VERONIKA	16,5	ALŽBĚTA	14,0	DOROTA	17,6	DOROTA	11,2
ALŽBĚTA	14,3	ALŽBĚTA	12,4	ALŽBĚTA	9,3	ALŽBĚTA	12,2	VERONIKA	8,8	ALŽBĚTA	8,9	DOROTA	12,8	DOROTA	13,3	VERONIKA	14,5	ALŽBĚTA	8,9
LUDMILA	12,1	LUDMILA	11,5	LUDMILA	9,3	LUDMILA	9,5	LUDMILA	8,1	LUDMILA	7,3	ALŽBĚTA	10,5	VERONIKA	4,7	ALŽBĚTA	7,8	VERONIKA	5,6
S M Í Š E N É O B C E																			
KATEŘINA	20,7	ANNA	25,0	ANNA	26,2	ANNA	31,7	ANNA	42,6	ANNA	50,0	ANNA	50,5	ANNA	62,3	ANNA	59,7	ANNA	56,7
ANNA	17,2	KATEŘINA	12,5	ALŽBĚTA	16,7	ALŽBĚTA	14,6	DOROTA	13,1	MARIE	12,8	MARIE	14,6	MARIE	11,4	MARIE	12,1	MARIE	12,0
DOROTA	17,2	DOROTA	12,5	DOROTA	14,3	LUDMILA	14,6	LUDMILA	11,5	DOROTA	7,7	ALŽBĚTA	10,7	ALŽBĚTA	5,3	DOROTA	7,4	FRANTIŠKA	8,7
LUDMILA	17,2	LUDMILA	12,5	MARIE	14,3	DOROTA	12,2	ALŽBĚTA	9,8	KATEŘINA	5,1	KATEŘINA	4,9	FRANTIŠKA	5,3	ALŽBĚTA	4,7	MAGDALENA	4,7
MARIE	10,3	ALŽBĚTA	12,5	KATEŘINA	11,9	MARIE	12,2	MARIE	6,6	FRANTIŠKA	5,1	DOROTA	4,9	KATEŘINA	4,4	KATEŘINA	2,7	ALŽBĚTA	4,0
C E L Á F A R N O S T																			
DOROTA	19,7	ANNA	20,5	ANNA	18,1	ANNA	29,4	ANNA	24,0	ANNA	30,0	ANNA	34,1	ANNA	33,5	ANNA	37,8	ANNA	38,8
ANNA	18,7	DOROTA	18,2	DOROTA	17,4	KATEŘINA	16,6	KATEŘINA	17,2	KATEŘINA	15,0	KATEŘINA	12,1	KATEŘINA	16,7	KATEŘINA	13,6	KATEŘINA	11,3
KATEŘINA	17,7	KATEŘINA	15,1	KATEŘINA	17,1	DOROTA	15,7	DOROTA	13,5	DOROTA	14,2	DOROTA	10,1	DOROTA	9,7	DOROTA	11,0	MARIE	10,7
LUDMILA	12,1	ALŽBĚTA	15,1	LUDMILA	8,7	LUDMILA	11,1	ROSALIE	11,9	ROSALIE	7,9	ROSALIE	8,5	ALŽBĚTA	6,4	VERONIKA	8,8	FRANTIŠKA	5,7
ALŽBĚTA	10,1	LUDMILA	12,0	ALŽBĚTA	8,4	ALŽBĚTA	7,9	VERONIKA	7,9	VERONIKA	6,1	VERONIKA	8,3	ROSALIE	7,0	MARIE	6,7	DOROTA	5,4

Prameny:

1. Stát. oblastní archiv v Praze, fond matrik, okres Mělník, řím. kat. fara Mšeno, index narozených 1672 - 1771 i. č. M 11-15/16
2. M. Šolle: Hradsko u Mšena. Památky archeologické, 68, (1977), 2, str. 330 - 333
3. F. J. Zoubek: Mšeno v Boleslavsku. Památky archeologické, 8, (1870), str. 611 - 614
4. Konrádovu dal jméno počátkem 18. století Konrád hrabě Sparr, majitel statku Stránky v letech 1700 - 1748. Vojtěchovu (Albertstálu) pak následující majitel téhož statku Albert František rytíř Beneda z Nečtin, cís. generál a polní strážmistr v letech 1748 - 1756
5. J. F. Schaller: Topographie des Königreiches Böhmen, Praha 1791.
6. J. B. Sommer: Königreich Böhmen, statistisch, topografisch dargestellt, Praha 1834
7. Seznam míst v království českém. Praha 1907.
8. Státní ústřední archiv v Praze: Archiv řádu sv. Augustina, krab. 110, spisy sv. 70.
9. Stát. oblastní archiv v Praze, fond matrik, okres Mělník, řím. kat. fara Řepín, matriky i. č. M 11-18/2, 18/3, 18/4, 18/5.

NEČASŮV STATEK V HORNÍCH VILÉMOVICÍCH Z HLEDISKA GENEALOGICKÉHO A SOCIOLOGICKÉHO

Zdeněk Putna

Zakladatelé Horních Vilémovic nebyli při zakládání své obce o nic moudřejší, nežli ostatní naši předkové a tím méně mohli tušit, jaké mizerie je očekávají ve stoletích následujících. Skutečnost, že v době náboženské nesvobody, po ohavné rebelii, se staly střediskem evangelického života na Třebíčsku, a že významnou úlohu v životě tamnějšího protestantismu sehrál rod Nečasů, nebyla zcela určitě jen praedestinace.

Čtyři generace Nečasů braly svůj podíl na těchto dějích a platily i svoji daň. Byli to:

Matěj Nečas v 60. a 70. letech 17. stol.
Jan Nečas na konci téhož století
Karel Nečas v prvé polovině stol. 18. a
Jakub Nečas v době přežívání starých pořádků.

Statek Nečasův byl svobodný statek, avšak Horní Vilémovice zdaleka nebyly obcí svobodníků, neboť čítaly pouze čtyři svobodné grunty. Život těchto královských svobodníků se nikterak podstatně nelišil od života ostatních poddaných třebíčské vrchnosti Valdštejnů. Byli hospodářsky stejně slabí jako oni a tíživé byly i zemské roboty, kterých bylo nemálo i když jejich vrchností byl přímo český král.

Bezprostředním svědectvím o hornovilémovických Nečasech jsou archivní materiály, které nacházíme uloženy v OA Třebíč a SOA Brno. Z materiálů, uložených pod sig. S 8 Examina II můžeme dedukovat, že byli známí jako lidoví lékaři, a že na svém gruntě měli jakousi nemocničku (předchůdkyni vesnických špitálů, nařízených Josefem II.?) a je naprosto pochopitelné, že právě tato činnost jim umožňovala hrát významnou úlohu v životě tamnějšího protestantismu.

Hornovilémovičtí Nečasové však nepatřili k původním obyvatelům obce a ani tato větev netvoří základní řadu rodovou. Jejich původ zůstává neobjasněn.

Toto příjmení se vyskytovalo v době předchozí např. v Kamenici (1652 Duchoslav a Anna), v Čichově (1644 Václav a Dorota), pozdější v Křepicích (1685 Jan a Kateřina). Vyskytovalo se rovněž ve farnostech sousedních např. třebíčské, rudíkovské a benetické. Zaplnění některých mezer by vyžadovalo hodně práce a času.

Prvým držitelem svobodného gruntu v Horních Vilémovicích byl Matěj Nečas s manželkou Zuzanou.

Horní Vilémovice patřily farou do Kamenice. V kamenických matrikách, dochovaných od r. 1641, se nacházejí prvé zápisy o narození Matějových dětí až od r. 1656. Sňatek a narození prvých dětí v kamenických matrikách zapsáno není. Což možno považovat za doklad toho, že Nečasovi přišli do Hor. Vilémovic v r. 1656 nebo krátce před tím. Matěj se Zuzanou měli šest známých dětí, z nichž prvorozený Jan se narodil mimo farnost. Matěj ovdověl a počátkem r. 1664, nebo koncem roku předcházejícího, ovšem v té době byl již půst, uzavírá nový sňatek s Juditou, jejíž příjmení neznáme a z tohoto manželství se rodí další děti.

Lánový rejstřík pro třebíčské panství z r. 1678 uvádí ve vsi Vilímovicích (t. j. Hor. Vilémovicích) kromě poddaných také čtyři svobodníky. Jednu ze svobodnických usedlostí vlastnil také Matěj Nečas. Patřilo k ní 44 star. mor. výsev. měř. ve třetí (nejhorší bonitní třídě) o čtyřech kusech polí. Protože v poddanské části vesnice se uvádí 30 - 40 měřic na 1 lán,

bylo Matějovo svobodnické hospodářství o něco více jak celolánové. V poddanské části vsi se jméno Nečas neuvádí. Matěj byl tedy představitelem jediné Nečasovy rodiny v Hor. Vilémovicích (SOA Brno, D1, 365, fol. 68).

Na usedlosti bydlela také rodina podruha, jak lze soudit z matričního zápisu ze dne 29. 10. 1684, kdy se narodil ve Vilímovicích Martin, otec Jiřík, podruh Nečasův, matka Kateřina). (SOA Brno, křest. matrika Kamenice III, nefol.)

Pokračovatelem na gruntu byl Jan Nečas s manželkou Žofií. Zápis o tom, že Jan byl synem Matějovým není v matrikách uveden, nelze jej zachytit ani v katastrech.

Sňatek měl Jan asi mimo kamenickou farnost, protože v kamenických matrikách zapsán není. Ze sledování dalších generací lze však bezpečně tvrdit, že Jan byl synem Matějovým a pokračovatelem na svobodnickém gruntě. S manželkou Žofií měl celkem deset známých dětí, z nichž nás v následujícím pojednání budou zajímat především synové Karel, nar. 13. 2. 1679 a Pavel, nar. 18. 12. 1685, jakož i Tomáš, jehož skutečné datum a místo narození neznáme.

Třetím v pořadí držitelů byl Karel Nečas s manželkou Kateřinou. Matrika oddaných pro farnost Kamenice nám tento sňatek následovně uvádí: 23. 11. 1707 se oženil poctivý mládenec Karel, pozůst. syn po nebošť. Janu Nečasovi, svobodném dvořákovi z Vilímovic s Kateřinou Hrdličkovou z Koutů. Z manželství dětí nebylo a navíc Karel ovdověl.

Dne 13. 1. 1710 se oženil jako vdovec podruhé s Kateřinou Cahovou z Horního Smrčného. Z manželství se narodilo celkem 12 známých dětí, mezi nimi i 8. 7. 1728 syn Jakub, další držitel gruntu.

Jakub byl tedy pokračovatelem na rodném svobodnickém gruntě v Hor. Vilémovicích. V kamenických oddacích matrikách sice jeho sňatek, z čehož by se potvrdilo, že byl synem Karlovým, zapsán není (ženil se mimo farnost), ale ze zápisů o narození jeho dětí lze se tak právem domnívat.

S Jakubem Nečasem zprávy o Nečasech v Horních Vilémovicích končí. V jistém smyslu svědčí v tomto směru i mlčení patřičných matrik ve všech svých třech částech, což patrně souvisí s úspěšným hledáním zakázaných knih na jeho statku v r. 1761 a předchozím věznění v r. 1754.

Doklady o tom, co se stalo s tímto svobodnickým gruntem, zda se stal majetkem třebíčské vrchnosti Valdštejnů, za jakých podmínek a zda Nečasové byli přinuceni k vystěhování, nenacházíme. Ironií osudu se tak asi opravdu stalo a to pouhých dvacet let před náboženským uvolněním a deset let před počátky uvolňování ekonomického. Kamenická matrika nám ještě 7. 5. 1758 uvádí Jakuba Nečase jako „libertinus Vilemovicensis" o dva roky později, 6. 1. 1760 již bez tohoto označení,

s jistotou však můžeme předpokládat, že rozhodně nevymřeli.

Stejně zajímavé jsou však i osudy bratrance Jakubova - Václava, nar. 30. 7. 1734 z rodičů dle následujícího oddacího zápisu matričního: Dne 18. 11. 1721 oženil se poctivý mládenec Pavel, pozůst. syn po zemř. Janu Nečasovi z Vilímovic s poctivou děvečkou Kateřinou, vlastní dcerou Víta Cejpka z Vilímovic. Na Václava se odvolává Jakub při výsleších v roce 1761 a 1762, jak o tom i svědčí již dříve zmíněná Examina.

Čím je pro nás jeho osud poučný?

Ocitujme si nejdříve záznam o jeho sňatku:

Dne 20. 8. 1759 oženil se počestný mládenec Václav Nečas z Vilímovic s počestnou dívkou Elisabethou Reinhatin ex Ungaria a Sto Joane ita dict.
Místo sňatku Nosislav

Svědkové: Joan Georg Metzger, pictor Seelovicensis, Matheus Napravnik Nosislavicensis.

Veškeré další záznamy, které můžeme vztáhnout k tomuto manželství jsou následující:

22. 1. 1761 byl pohřben v Nosislavi: Joannes, filiolus Wenzeslai Nečas, incol. Nosisl. Zápis o jeho narození se však nenachází ani v matrice kamenické, ani nosislavské.

28. 4. 1762 zemř. Václav Nečas, občan z Nosislavi, 38 r. starý. Dominus parochus se zmýlil, neboť Václav Nečas z Vilímovic měl v té době jen 28 let. Vlastní genealogie nosislavských Nečasů počíná již v roce 1720, příchodem manželů Josefa a Evy, neznámo odkud, snad ze sousedních Křepic? a prvý zjistitelný Václav Nečas celé této oblasti se narodil 14. 8. 1790 z rodičů Františka a Anny Marie z Nosislavi č. 47 a byl pokřtěn od pastora evangelického. Tedy o žádného jiného Václava jít nemohlo. Položme si závěrem několik otázek:

Proč Václav Nečas z Vilímovic prokazatelně potomek protestantského, svobodnického rodu si bere za manželku dívku z Uher, ze Sv. Jana, (jak udala) u Lipt. sv. Mikuláše? Německého jména? Proč svědkem sňatku je známý malíř oltářních obrazů ze Židlochovic? Čím a jak se živili? Kde vlastně opravdu bydleli? Jeho život je dokladem toho, že lidská svoboda je darem největším! Jeho život byl dokladem jeho víry. V próze by se to dalo říci asi takto:

V souvislosti s tvrzením kaplana Augustina Kratochvíla, autora Židlochovického okresu Vlastivědy moravské, str. 36 o víně pro nosislavské komunikanty a to s povolením světské vrchnosti v letech 1722 - 1751 a v kontextu s Becher: Jahrbuch für die Geschichte des Protestantismus in Österreich, str. 143, Böhmische Pastoren, svědčí o nosislavském protestantismu v uvedené době: „jehož vliv sahal dokonce za hranice Moravy".

TOMÁŠ HADODYK A JÁDRO TRADICE

Jaroslav Jihlavec

Ve zpravodaji Vlastivědného kroužku v Roztokách u Prahy byla v roce 1965 otištěna tato zprávička: „V rodině řed. Vincence Šofferleho, který byl v letech 1891 - 1901 řídícím učitelem v Libčicích n. Vlt., se zachovala vzpomínka na zajímavou postavu ze sousední vsi Letek. V uvedené době žil v jakési vyhloubenině v břehu u Letek muž, jemuž říkali Hadotík, a o němž se tradovalo, že je polským emigrantem, účastníkem polského povstání." A končilo se dotazem, ví-li někdo o tom více.

Na to reagoval Adolf Jeřábek, kronikářský libčický, který napsal: „Již můj otec velice často o něm vypravoval, a nyní jsem si to ověřil u dvou starých občanů. Jaké bylo jeho pravé jméno nikdo nevěděl, říkali mu Hadodyk a on prý sám o sobě tvrdil, že je francouzským šlechticem. Bydlel ve velké dřevěné kůlně pod strání v Zadních Letkách. Žil velice primitivně, v době letní měl najatou obecní stráň, kde bylo několik stromů kyselých višní a švestek. Toto ovoce prodával. To ovšem zdaleka nemohlo stačit k jeho obživě a proto pravidelně navštěvoval domácí rolníky a hlavně rodinu Fischerových, tehdejších majitelů zdejší cihelny. Bylo zajímavé, jak prováděl tyto návštěvy: prostě přišel, postavil se ve dveřích, pozdravil (uměl dosti dobře česky) a ti, které navštívil, již věděli, co chce a dali mu nějaké jídlo. Nikdy nežebral, neboť o sobě říkal, že je šlechtic. V té jeho boudě prý to hrozně vypadalo. V zimě, aby nezmrzl, měl tam prý velký sud, vycpaný hadry a slámou, a v tom spal. V Letkách prý žil řadu let až do své smrti v letech 1892 - 5. Pátral jsem v libčických matrikách a tam jsem nenašel zápis o jeho smrti. Dodatečně jsem zjistil, že při česání ovoce spadl se stromu a zlomil si páteř. Když prý několik dní nevycházel z boudy, šli se sousedé tam podívat a našli ho v hrozném stavu. Proto ho odvezli do Prahy do nemocnice a tam zemřel".

Dodatečně zjistil kronikář Jeřábek ve farní matrice obce Minic úmrtní zápis, podle něhož Tomáš Hadodyk, žebrák, bytem v Letkách č. 8, narodil se dne 15. 12. 1822 v Kozinci a zemřel 30. 6. 1902 v Letkách. Podle tohoto zápisu bylo pak již snadno ve starší matrice minické zjistit příslušný křestní zápis, což učinil pisatel těchto řádků. Podle křestního zápisu Tomáš Hadodyk, narozený dne 15. 12. 1822 v Kozinci č. 2, byl nemanželským synem Tomáše Hadodyka, vysloužilého vojáka a tehdy oráče v Letkách a Anny, dcery po zemřelém Janu Kučerovi, chalupníku z Letek. Hadodyk zápisem v matrice se pro-

hlásil za otce toho dítěte, což dosvědčili svědkové: Josef Mozyk, učitel školy minické a Václav Šebek, syn Václava Šebka, šenkýře z Kozince, který byl také kmotrem dítěte spolu s Annou, dcerou Václava Poláčka, rychtáře z Kozince.

Tak byli zjištěni rodiče Tomáše Hadodyka, nic však o původu jeho otce, který byl vysloužilým vojákem. Na něj se zřejmě vztahovala nejasná tradice, že byl nečeského původu. Kdož může vědět, odkud pocházel a po jakých životních osudech Tomáš Hadodyk st. posléze zakotvil v Kozinci.

Tento případ je nejen obrázkem ze života příslušníka někdejší nejnižší vrstvy vesnické, ale zároveň i ukázkou, jak vhodnou metodou pátrání a spoluprací několika badatelů lze objasnit místní nejasnou tradici, třebaže se to někdy podaří jen částečně.

Poznámky:

1. Zpravodaj Vlastivědného kroužku v Roztokách u Prahy, r. I, 1965, č. 2, s. 15, č. 4, s. 46, roč. II, 1966, č. 6, s. 71.
2. Matrika fary Minice, M 9 - 6 - 8.

NEDOCENĚNÝ RODOPISNÝ PRAMEN

Vladimír Kejla

K nejdůležitějším rodopisným pramenům, jakými jsou matriky, pozemkové knihy apod., řadí se svým významem také vojenské kmenové listy a kvalifikační listiny důstojníků c. k. rakousko-uherské armády a Československé armády 1. republiky. Genealogové však je zatím zřejmě příliš nevyužívají - snad ze dvou důvodů: buď o nich nejsou informováni nebo jejich obsah předem požadují za nezajímavý.

Vojenské kmenové listy však skrývají mnoho cenných informací, které přinejmenším mohou alespoň zajímavě zpestřit rodokmen. Jejich zpracováním se dá získat skoro úplný přehled o mužích, např. jednoho příjmení, kteří dospěli a předstoupili před vojenskou odvodní komisí. Rodopisnému badateli tak mohou výborně posloužit při objevování dosud neznámých větví rodu a jsou často výchozím bodem k dalšímu pátrání v matrikách. Dobře jsou použitelné ke statistickému zpracování, demografickému a částečně i antropologickému studiu a k jiným podobným zkoumáním.

Kmenový list zakládala odvodní komise příslušného vojenského doplňovacího velitelství a zapisovala do něj všechny základní údaje o odvedenci: místo a rok narození (někdy celé datum), domovskou příslušnost a povolání. V mladší době byla uváděna jména rodičů, jejich bydliště nebo jiných nejbliž-

ších příbuzných (manželky). Zajímavý je popis osoby, který byl u většiny odvedenců též zanesen do kmenového listu. Obsahuje údaje o barvě vlasů, obočí a očí, tvaru obličeje, nosu, brady a úst. Změřena byla i výška postavy a velikost bot nebo oděvu. Dále bylo zapisováno, zda byl odvedenec tetován, zda měl ploché nohy či jinou vadu (v rubrice „Zvláštní znamení"). Odvodní komise nezapomněla samozřejmě poznamenat také datum odvodu, délku vojenské služby s termínem narukování a přidělený pluk.

Do kmenového listu pak prováděly další zápisy správní orgány a velitelé jednotek, u nichž voják sloužil nebo byl veden v evidenci. Uváděla se data nástupu a ukončení vojenské služby, převelení k jiné jednotce, povýšení, degradace, výška služného, přeložení do 1. nebo 2. zálohy, cvičení ve zbrani, vyznamenání, datum a místo úmrtí (zranění) na bojišti a někdy i v civilu; nakonec pak datum vymazání z vojenské evidence po dosažení příslušné věkové hranice.

Často jsou přiloženy i jiné dokumenty, např. záznamy o udělených trestech, lékařská potvrzení nebo tzv. „Osvědčení o domobranecké prohlídce" z doby 1. světové války, v němž bývají uvedeni rodiče brance, jeho bydliště a povolání.

V dokumentech důstojníků se kromě kmenových listů nacházejí služební charakteristiky (jako součást tzv. kvalifikačních listin při povýšení), podrobnější popisy vojenské služby a přesnější údaje o jejich rodinách (data sňatků, jména manželek a dětí).

Ve Vojenském historickém archivu v pražské invalidovně (v Karlíně) jsou uloženy ve vzorném pořádku tyto kmenové listy z let 1775 - 1886. Abecední rejstřík je zde zpracován pouze pro ročníky narození 1775 - 1838, mladší ročníky jsou totiž příliš rozsáhlé. Fascikly jsou v depositáři řazeny podle ročníků narození abecedně. Zájemce o kvalifikační listiny mají službě v badatelně sdělit přesné datum narození a jméno hledaného důstojníka, jinak jeho spis není možno nalézt.

Kmenové listy ročníků narození 1891 - 1900 jsou v současné době ještě uloženy v Archívu vojenskej evidencie osob v Trnavě. Jejich badatelské zpracování je však velmi obtížné. Všech přibližně 10 000 fasciklů je totiž určeno ke skartaci a podle toho také vypadá jejich uložení. Nacházejí se ve vlhké chodbě dlouhé asi 45 m, která je z poloviny pod úrovní okolního terénu. Na pravé straně jsou tyto fascikly naskládány v pěti, vlevo jen ve dvou řadách a většinou v šesti vrstvách na sobě. Když se tedy chce něco najít, je třeba přeložit z místa na místo celý obsah chodby a vzít tak do rukou každý fascikl (jeden váží přibližně 6 - 7 kg). Množství listin je již vážně poškozeno - některé se již rozpadají vlhkem, prosakujícím stěnami nebo z netěsných oken (nejvíce v řadách u stěny a dole), jiné kryje bílá plíseň a v dalších si myši udělaly hnízdo.

Ročníky 1887 - 1890 byly asi před rokem odvezeny čtyřmi nákladními auty do sběru!!

Byla by to nenahraditelná škoda, kdyby tyto cenné materiály zmizely ze světa. Snad se Archívu vojenskej evidencie osob v Trnavě nebo Vojenskému historickému archivu v Praze nedostává skladovacích prostorů, ale to neznamená, že by se vše mělo (podle nějakého předpisu, v tomto případě nedobře pojatého) odvézt do sběru. Nějaké rozumné řešení by se přece mělo najít!!

Trnavský soubor kmenových listů (včetně nějakých spisů důstojníků z doby 1. republiky) není v současné době přístupný badatelské veřejnosti. Pokud se však rychle nepodniknou patřičné kroky k jeho záchraně, tak se může stát, že po uplynutí předepsané „ochranné lhůty" pro spisy tohoto druhu nebude po kmenových listech z let 1891 - 1900 ani památky. Ztratíme tak vzácné doklady o vojenských osudech nejen našich předků a příbuzných, ale také jistě mnoha významných osobností naší doby.

informace členům, zprávy, anotace

ZPRÁVY SPOLEČNOSTI

GHS PRAHA

SCHŮZE SPRÁVNÍHO VÝBORU A ZÁSTUPCŮ POBOČEK GHSP

Dne 9. prosince 1978 se konalo v Praze společná schůze výboru GHSP a zástupců poboček (nedostavilo se Brno) za účelem koordinace prací se zvláštním zřetelem k rozvoji práce v místních pobočkách GHS. Schůzi řídil I. místopředseda př. Rudolf Melichar, který po zahájení a vzájemném představení všech zúčastněných přednesl podrobný referát o postavení místních poboček v rámci GHS, o způsobu administrativního styku ústředí s pobočkami i o nedostatcích a jejich příčinách v časovém vyřizování agendy, způsobených přetížením některých členů předsednictva nebo výboru. Nemohl přejít bez povšimnutí obsah kritického dopisu ohnišovské pobočky, který přečetl, a uvedl na správnou cestu některé nesprávnosti. Uvítal otevřenou kritiku, pokud je konstruktivní a vytváří klidnou atmosféru a úrodnou půdu k další spolupráci na společném díle. Rozčilování není program.

Poté zhodnotil vesměs kladně činnost jednotlivých poboček, jak se tato jeví z jejich zpráv i z konkrétních výsledků. S uznáním kvitoval iniciativu a úspěšnou činnost zejména obou nejmladších poboček v Ostravě a v Olomouci, kde mají řadu fundovaných pracovníků a nadšených organizátorů. Např. v Olomouci v krátké době uměli uspořádat školení (kurs) rodopisců a Ostrava m. j. má již vlastní časopis ZPRAVODAJ, velmi dobré úrovně po stránce grafické i obsahové. O kursy genealogické je potěšitelný zájem i v ostatních pobočkách a ústředí má dostatek nejen zkušeností (pražské kursy absolvovalo více než 200 frekventantů), ale i materiálu (přednášky a pomůcky ke čtení starých rukopisů), dokonce i několik spec. přednášek na magnet. záznamu. Přednášející ocenil též obětavou práci některých poboček, které pracují za mimořádně ztížených podmínek (v podhorských rozsáhlých oblastech) i bez vlastních (nebo vůbec bez) kluboven, jinde s neporozuměním veřejných orgánů.

Nato navázal Ing. K. Bezděk referátem o vymezení oblasti působnosti poboček jako takových. K dnešnímu dni (bez nově přijatých členů) je v nich organizováno 317 členů. Uvedl, že pouze ve 4 politických okresech (z celkového počtu 75 v ČSR) nemá GHS žádného člena. Podrobně projednal zásady, kterými se řídí příslušnost člena k pobočce buď stávající nebo později vzniklé. Zásadně: pobočka může teritoriálně zaujímat i více okresů. Není však žádoucí ani možné zřizovat více poboček GHS v jednom okrese.

K otázce výměny zkušeností ze vzájemného styku poboček s ústředím podali své referáty zástupci poboček, t. j. z Mladé Boleslavi př. Kovář, Ústí n. Orl. př. Šilar, Tábora př. ing. Vrána, Ohnišova př. Ryšavý, Ostravy př. Kejla a Palát a Olomouce př. Podmolík. Hodnotili je vesměs kladně. Zástupce Ohnišova vysvětlil své příkré stanovisko ve věci těžkopádného a nepružného styku ústředí s pobočkami na konkrétních příkladech s tím, že sotva kdo si dovede představit těžkou práci podhorské pobočky s členstvem až 80 km vzdáleným bez řádného spojení. Pobočka v Ústí n. Orl. činí redakci GHS výtku, že podává dostatek zpráv o práci organizací cizích, ale vlastního literárního snažení v Zpravodajích poboček si nevšímajíc. Vlastní časopis mají pobočky i v Ohnišově, Ostravě a o jejich práci neví členstvo GHS ničeho, ač rádo by se podílelo s členy o výsledky svého bádání. Žádají správní výbor GHSP o větší zájem. Pobočky mají zájem o přednáškové záznamy a rády by uvítaly i osobní účast přednášejících. V Ohnišově mají zájem o uspořádání kursů pro genealogy, ale též o výstavu, kterou by chtěli přenést do historické Dobrušky a rozmnožit o vlastní exponáty. K dříve uvedené kritice požaduje zástupce této pobočky, aby byla vydána instrukce administrativní, závazná pro pobočky i ústředí. Pobočka v Ostravě úspěšně spolupracuje s místními orgány, kterými je s uznáním vítána jejich práce na Soupisu genealog. a herald. památek ostravské oblasti. Její zástupce žádá vydání účetní a pokladní instrukce pro pobočky. Pobočka v Olomouci, ač nejmladší, vede si znamenitě a má fundovaný štáb spolupracovníků, o kterých jistě brzy uslyšíme. V souhlase s přáním ostatních poboček žádá, aby každoročně byly v GHL zveřejňovány přírůstky knihovny GHSP.

Mezitím připomněl př. Širl, že by se mělo všeobecně upustit v korespondenci od nevybíravého způsobu argumentace a jednostranného zjednodušování. Jako pokladník vysvětlil způsob úhrady příspěvků, poskytovaného všem pobočkám ve výši 20 % zaplacených příspěvků vždy do konce června. Dále žádal, aby u všech plateb byl vždy řádně uváděn účel platby, neboť právě tento nedostatek vedl k zbytečnému nedorozumění.

Mimo pořad referátů zástupců poboček přednesl zprávu o činnosti pracovní skupiny heraldiků v Praze př. Ing. Jareš.

V jejím plánu na budoucí 3 roky je i příprava publikace genealogickoheraldické studie o Karlu IV. a jeho hradu Laufu (s proslulou heraldickou síní), která by byla původní a nekompilační studií na toto téma. Na textové části spolupracuje RNDr. Olga Květoňová a na grafické části člen výboru př. K. Liška.

Př. Dr. Pavel Liška zahájil diskusi na téma zvýšení členských příspěvků, k nimž se souhlasně vyjádřil i př. Palát z Ostravy. Když př. Elznic přečetl shodný zápis z jednání správního výboru dne 6. září o zvýšení příspěvků za předpokladu zvýšení rozsahu časopisu na cca 300 stran, všichni přítomní souhlasili s návrhem a realizací členské ankety.

Př. Ing. Vraný přečetl návrh organizačního řádu poboček GHS a jednotlivé jeho body komentoval. Průpisy byly zástupcům poboček předány k připomínkovému řízení do 20. ledna 1979.

O stavu prací a organizaci jubilejní výstavky v Nár. muzeu v Praze u příležitosti 10. výročí založení GHSP podal podrobný referát vedoucí příslušného pracovního týmu př. Vlastimil Peer.

Závěr schůze tvořily návrhy a náměty k další spolupráci ústředí a poboček GHS, které v podstatě odzněly již v referátech jejich zástupců. Pokud se diskuse týkala vydávání členských průkazů nově přijatých členů, bylo ponecháno na vůli pobočky, zda se rozhodne pro vlastní slavnostní způsob, anebo ponechá přímé zaslání poštou z ústředí.

Po závěrečném hodnotícím projevu př. Šilara (Ústí n. Orl.) jako nejstaršího účastníka pléna, který uznale hodnotil velkou vykonanou práci správního výboru, ale též stejně obětavou a tichou náročnou práci všech členů poboček. Svou poslední větou projevil přání, aby takováto setkání s pracovní náplní, která přispějí ke vzájemnému porozumění a poznání, se stala každoroční tradicí společnosti. Nato předsedající pracovní porady př. R. Melichar s přáním zdraví a úspěchů všem přítomným poděkoval za účast a schůzi v 15 hod. ukončil.

V. Elznic

POBOČKA ML. BOLESLAV

In memoriam Ing. arch. Jindřicha Šteffka

Dne 11. června 1978 zemřel po kratší nemoci zakládající člen GHS v Praze, odbočky pro okr. Ml. Boleslav, Ing. arch. Jindřich Šteffek. Narodil se 2. 12. 1902 v Čáslavi, kde žil ještě jako student reálky, architekturu vystudoval na ČVUT v Praze. Celý svůj aktivní život působil jako pedagog na průmyslových školách stavebních, zprvu ve Volyni, odkud přešel po 4 letech

do Ml. Boleslavi a po přeložení stavební průmyslovky r. 1953 na Mělník, kde vyučoval až do svého odchodu do důchodu v r. 1965.

Byl značně veřejně činný, celé poválečné období byl konzervátorem památkové péče pro okres Mladá Boleslav, takže se stal zasvěceným znalcem uměleckých památek celého okresu. Byl dlouholetým členem okres. a měst. výboru čsl. strany lidové, jako člen okr. názvoslovné komise zpracoval výklad po místních jmen několika katastrálních obcí okresu a společně s akad. arch. Frant. Bartákem napsal r. 1974 do publikace k tisíciletí Mladé Boleslavi kapitolu Po stopách minulost v obraze města.

Ve zdejší odbočce GHSP byl v prvních dvou letech jednatelem, od r. 1976 kronikářem a spoluorganizátorem vlastivědných vycházek a zájezdů. Jeho odchod z řad živých je pro všechny, kteří jej znali, bolestivou ztrátou a jeho památky bude vždy vděčně vzpomínáno.

Jaroslav Kovář
GHSP, odbočka pro okr. Ml. Boleslav

POBOČKA BRNO

Pobočka Brno nám zaslala podrobnou zprávu o autobusovém zájezdu, který uskutečnila pro své členy 30. září 1978 tentokrát do Podyjí, kde navštívili památková místa Bítov, Mor. Budějovice, Cornštejn, Frejštejn a Vranov nad Dyjí.

Zdařilý zájezd se plně řadí k ostatním, jež pobočka pro své členy dosud uspořádala. Výběr tras a objektů, pečlivá příprava a organizace, zajištění odborných výkladů a obětavost pověřených pracovníků si zaslouží našeho uznání.

K. Bezděk

V Brněnské Večerníku 22. 11. 1978 byla otištěna následující zpráva:

Nejen historie.

Brněnská pobočka Genealogické a heraldické společnosti svou včerejší pravidelnou schůzi věnovala připomínce slavných výročí letošního podzimu - 61. výročí VŘSR a 60. výročí vzniku Československa. K oběma událostem byl přednesen referát na téma Ekonomická učení v době VŘSR a vzniku ČSR. Zájem o tuto problematiku je dokladem, že genealogové a heraldici brněnské pobočky se nevěnují jen vzdálené historii, ale studují i dějinné události s bezprostředním vztahem k současnosti.

POBOČKA ÚSTÍ NAD ORLICÍ

Z činnosti pobočky v 1. pololetí 1978.

Prac. skupina členů z býv. Lanškrounska měla schůzku 11. 2. 1978 v Lanškrouně (10. čl., 4. h.). Po úvodní přednášce Fr. Šilara „Život na Lanškrounsku před 400 lety" byla živá diskuse.

10. 3. 1978 uspořádali na žádost MNV dva členové pobočky (Beran a Křivohlávek) besedu o Dolní Dobrouči v tamním kinosále (160 účast.).

Další dvě členské schůze byly 18. 3. v Ústí n. Orl. (23 a 15 čl.). Kromě běžného programu byly prosloveny tři přednášky členů Fr. Šilara, Fr. Hyksy.

14. 5. 1978 se 30 členů a hostů zúčastnilo vlastivědné vycházky na hrad a zámek v Žampachu. Úspěšnou vycházku řídil prof. Musil.

K. Bezděk

NAŠE ROVY

Dne 19. listopadu 1978 zesnula
ve věku 74 let naše členka

Ing. arch. Dobroslava Menclová
historik umění
Čest její památce!

Dne 19. prosince 1978 zesnula
ve věku 52 let naše členka

Věra Šujanová
autorka studie „Pomoc laickým rodopiscům"
ve sborníku prací členů brněnské pobočky
Čest její památce!

PÁTRÁ SE PO . . .

Pro rodopisnou studii k publikaci hledám výskyt jmen KUTWIRT (Gutwirth) a DOMEČKA s udáním roku a místa. Rudolf Melichar, Klimentská 36, 110 00 Praha 1 - Nové Město.

Hledám zprávy o původu šafáře Jan SLAVÍKA, nar. kolem 1660, zemř. 16. 8. 1729 Nové Mitrovice na Plzeňsku. Před r. 1703 byl šafářem v Chyníně a pak v Dražkovicích (panství Spálené Poříčí). Manželka byla Markéta (zemřela 4. 4. 1743 v Lučišti), nar. ok. 1672, sňatek ok. 1690 nenalezen. Pravděpodobný je původ ze Strakonicka (Únice, Mnichov, Pracejovice, Blatenka). Josef Slavík, Polní 68/2, 307 07 Plzeň.

1. Hledám sňatek Jiřího VODIČKY (bydlícího v té době pravděpodobně v Mělníce) s Annou, k němuž došlo 10. července 1724 či těsně před tímto datem.

2. Hledám sňatek Jiřího VODIČKY, nar. 25. 4. 1761 v Mělníce, s Kateřinou RATOLYSTOVOU (psáno také Ratolístkovou, Ratoleskovou), nar. 10. 11. 1774 v Českých Budějovicích, kekterému došlo v letech 1789 - 1796.

3. Existují či existovali někde potomci Václava VODIČKY, nar. 18. 12. 1830 v Mělníce?
Zprávy odměním. Jiří Vodička, Zengrova 1614/5, 160 00 Praha 6 - Dejvice.

Hledám místo narození Jana BUCHARA, nar. 1783. Lub. Mazuch, 280 00 Kolín 5/472.

Prosím o upozornění na výskyt jména MLATEČEK (Mlatec, Mlátek) v minulosti (zvláště před rokem 1670) a o sdělení adres nositelů tohoto jména v přítomnosti. Za veškerá sdělení mnohokráte děkuje Ing. František Mlateček, 680 01 Boskovice, ul. prof. Vojtěcha 8.

Pátrá se po rodině WURŠER, psáno též WURSCHER z oblasti Folmava, Česká Kubice, Manětín, Plasy. MUDr. Ladislav Wuršer, Rybalkova 9, 440 00 Louny.

Se zájemci o rod i jednotlivé členy rodu ČAPEK bych rád navázal spolupráci. Jan J. Čapek, Schnirchova 27, 170 00 Praha 7 - Holešovice.

Hledám scházející údaje o rodu TESLÍK (Tieslik, Tieslyk), Czeslik, Czieslik, ale i Jeslík) z let 1700 - 1779 v oblastech mimo farnosti Hlučín, Opava, Blansko, které jsem vyexcerpoval. Zvláště pátrám po rodině a osudech Josefa Tieslik (též Tieslížek), povoláním pyrarius a František Tieslik z Lažánek u Blanska, kde doložen 1805 - 15 a odkud se s rodinou odstěhoval na neznámé místo. Je možné, že přitom změnil své příjmení na Jeslík. Upozornění odměním. Rostislav Jeslík, Radlická 41, 150 00 Praha 5.

LITERATURA

Dověděli jsme se nedávno, že archiv okresu Uherské Hradiště vydal zajímavou publikaci Jaromíry Čoupkové a Jiřího Čoupka - Pečetě obcí okresu Uherské Hradiště. Tato publikace vyšla v 700 výtiscích, má 51 stran a v příloze 90 fotografií a otisků razítek. Je zdarma a archiv si účtuje jen poštovné.

Vladimír Kejla

MILOSLAVA KNAPPOVÁ: JAK SE BUDE JMENOVAT? Praha, Academia 1978, 329 s., Kčs 22,-

Publikace, zabývající se našimi rodnými jmény, se snaží vyjít co nejvíce vstříc aktuálním potřebám naší společnosti, týkajícím se důležité součásti lidského života, jakou je právě jméno člověka. Uvádí proto údaje, které se ze současného jazykovědného hlediska jeví jako nejpotřebnější a také nejžádanější pro to, aby jméno dobře plnilo svou společenskou funkci, aby bylo vhodně zvoleno, zapsáno a užíváno. V úvodní části publikace autorka stručně seznamuje čtenáře s původem a vývojem jmen u nás užívaných, s jazykovým výkladem matričních předpisů, s vlivem na výběr jmen, radí při jejich volbě a dává nahlédnout do podmíněnosti uvádění jmen v našem kalendáři. Jádrem knížky je slovník jmen mužských a ženských, v němž u každého heslového jména je stručně uveden jeho výchozí význam, domácké podoby, cizojazyčné ekvivalenty, dnešní výskyt a kalendářní údaj. Kniha je doplněna též poučením o jménech orientálních. Na rozdíl od práce F. Kopečného (1974) neuvádí autorka žádné informace z hlediska kulturně historického jako např. o prvním nositeli jména, o osobách, které jméno proslavily, o postavení daného jména v jednotlivých církvích, o patronech a světcích atd. Rodopisce budou kromě heslového seznamu jistě zajímat kapitoly o vývoji našich jmen, které změny lze zapisovat do matriky, jazykové rady pro výběr jmen českých i cizích a zvláště část o vztahu jména ke kalendáři.

V. Palivec

DVA ZPRAVODAJE GHS

Starším je rozmnožovaný Zpravodaj ústeckoorlické pobočky GHS. Vychází nepravidelně, nejméně čtyřikrát do roka a řídí jej František Šilar. Poslední dvojčíslo 8-9/1978 je věnováno sedmisetletému výročí založení města České Třebové. V této souvislosti se tu objevuje článek o uplatňování trestní pravomoci vrchnosti podle starých městských knih, zvláště od roku 1576, o rozsudcích a ortelování odsouzenců k smrti, datovaných k letům 1582 - 3, 1591, 1596 až 1603. Pokračuje tu z minulých čísel seriál Hrdinové všedních dnů, v němž je pozoruhodný článek o Janu Tykačovi, českotřebovském kulturním pracovníku, učiteli a literátu z přelomu století. Bohužel, je tu jen krátký přehled o jeho předcích, ač právě toto by mělo být předmětem studia místních genealogů. Zpravodaj, jak patrno, spíše se věnuje vlastivědné a kulturně historické činnosti, chybí mu lepší úprava, pozornost tisku a korekturám a jak již řečeno, více původních článků z odborného bádání rodopisného a heraldického. Má obrazovou přílohu černobílých znaků, u nichž opět chybí blason, ale také udání jména nositele či rodu.

Také nejmladší, ostravská pobočka GHS, přistoupila v mi-

nulém roce k vydávání rozmnoženého tiskového informátora stejného jména jako ústeckoorlická pobočka. Je míněn jako pomocník členům při jejich badatelské práci. První dvě čísla vyšla na konci roku 1978 a přinášejí zasvěcený článek s doprovodnými erby Leopolda Kaňoka o historickém rodu markýzů de Ville a Canon lotrinského původu. Vladimír Kejla tu má článek o záměně křestních jmen Polexina a Apolena, kdy nastává rodopisci často komplikované hledání při dokazování totožnosti. Na dokladech z archiválií SOA Praha uvádí příklad z dějin vlastního rodu. Alfréd Podešva píše tu o znacích obce Michálkovic. Velmi cenný je příspěvek Jiřího Paláta o metodách osobní dokumentace při genealogicko-heraldickém bádání, dále je tu článek Libuše Címalové o matrikách porubské farnosti, causerie Viktora Palivce o karuselu jmen, kratší zmínka Evy Garbové o náhrobku Ctibora Syrakovského z Pěrkova ve Staré Vsi nad Ondřejnicí a další články Hrbáčkovy a Turkovy. Obsahuje seznam členů ostravské pobočky, drobné zprávy a bibliografii. Je nesporné, že příspěvky tohoto charakteru dobře poslouží cílům nejen regionálního bádání, ale leccos zajímavého tu nalezne badatel i ze vzdálenějších oblastí.

V. Palivec

MĚSTSKÁ A OBECNÍ PEČETIDLA VE SBÍRKÁCH MORAVSKÉHO MUZEA

Pod tímto titulem vydal dr. Jan Chaloupka v Časopise Moravského muzea (Vědy společenské, roč. 63, 1978, str. 55 - 61) zajímavou studii. O sbírce pečetidel cechovních psal již dříve (ČMor. muz. 56, 1971, str. 127 - 137 + 27 obr. a tamt. 1977, roč. 62, str. 45 - 53), takže jeho nynější práce pokračuje v deskripci tohoto fondu. Jde a pečeti pěti měst: Horní Město (dř. Horní Město Hankštejn na Rýmařovsku), Hustopeče, Lipník nad Bečvou, Rýžoviště na Rýmařovsku a Vyškov. Dále jsou ve sbírce zastoupeny pečeti městeček a obcí v počtu 13: Nové Bránice, Černá Hora, Drnovice u Kunštátu, Hostěrádky, Charváty na Olomoucku, Ivanovice na Hané, Krakovec u Konice, Krasov u Krnova, Kunovice (nyní součást Uherského Hradiště), Mutěnice, Nová ulice v Brně, Přibice u Židlochovic a Slavkov.

Autor charakterizuje zprvu kovy, z nichž jsou pečetidla vyrobena, dále přináší jejich popis a reprodukuje legendu a uvádí jejich chronologii; všímá si i literatury, především jednotlivých svazků Vlastivědy moravské, jsou-li tam registrována. Vhodným doplňkem práce je fotoreprodukce jednotlivých pečetidel s jejich určením.

Sbírka pečetidel Moravského muzea obsahuje dále ještě pečetidla šlechtická, církevní i jiných institucí, jejichž analogické zveřejnění by bylo jistě záhodné a autor zřejmě i s touto prací počítá v budoucnosti.

Jan Skutil

JAROMÍRA ČOUPKOVÁ - JIŘÍ ČOUPEK, PEČETĚ OBCÍ OKRESU UHERSKÉ HRADIŠTĚ

Manželé Čoupkovi vydali péčí ONV v Uherském Hradišti pro okresní archív a pro Slovácké muzeum jako metodickou pomůcku pro regionální pracovníky významnou práci (1978, 96 str.), popisující pečetě všech obcí uvedeného okresu s jejich reprodukcemi (90 obr.). Příručka je sestavena abecedně, uvádí se nejstarší zpráva o obci, každá obec je stručně charakterizována podle své administrativní příslušnosti do jednotlivých feudálních panství i okresů, načež následuje popis pečeti: od kdy kterákoli obec začala pečetit, vlastní popis a reprodukce legendy. Uvádí se rovněž zhotovení razítka a jak bylo závislé na pečeti. Heraldická složka pečeti není opomenuta, uvádějí se všechny změny během historického vývoje.

Cenný je rovněž úvodní nástin autorů o stručném vývoji městské a obecní sfragistiky (str. 7 - 16), v níž se registruje vývoj této vědní disciplíny u nás a podává se souborný přehled literatury předmětu. Při analýze sfragistického materiálu jednotlivých obcí můžeme mnohdy usuzovat i na jejich celkový ráz a na zaměstnání obyvatelstva, eventuálně i na vztah obce k jejímu jménu. Takto se může sfragistický materiál stát i pomocníkem v různých aspektech historickoekonomických a jiných. Bylo by si přát, aby obdobné soupisy byly pořízeny i v jiných okresech.

Jan Skutil

MINUCE

Třetí minuce jílovských (1979), stejného podélného formátu jako dvě předcházející, má název Milci mladého krále a je věnována blízkým druhům a přátelům mladého českého krále Václava IV. Autor textové části V. J. Sedlák s doprovodem výborné znakové kresby Milana Plzáka tu načrtává u 12 portrétů královských oblíbenců jejich život, vztah ke králi, společenské postavení a také jejich nobilitu a znaky. Zde pozoruhodná je konfrontace erbů se znakovým vyobrazením na hradě Laufu podle práce Kraft-Schwemmerovy. Zdá se, že v době oslav Karla IV. došel i u nás Lauf svědeckého výtvarného dokumentu při srovnávání se stávajícími. Tak např. u znaku Purkarta z Janovic opravuje autor znak pánů z Janovic, uvedený Sedláčkem a tím celý rozrod Janoviců po hypotézu totožnosti jich i příbuzných pánů z Kolovrat, z Adlaru a Žirotína, leč dílčí rodové větve. Podobně je tomu i u klenotu, jímž se odlišili Škopkové z Dubé a z Lichtenburka od ostatních větví pánů z Dubé. Piktura na hradě Laufu pomáhá luštit i choustnické znamení s kosmo položeným stříbrným žebříkem o pěti příčlích též u Benešoviců se střelou kosmo položenou. Také u Kaplířů ze Sulevic sporné tinktury šachované orlice vyznívají v jednoznačně stříbrné křídlo v modrém poli. U Pluhů z Rabštejna jsou též

podle Laufu poprvé doloženy barvy stříbrné radlice v červeném poli. Jen stříbrná barva pole štítu z Laufu není spolehlivá, často zastupuje barvu zlatou, jak správně určil již A. Sedláček. Minucí přináší zároveň s pěkně provedenými černobílými erby text o těchto osobnostech: Purkart z Janovic, Štěpán z Opočna, Jindřich Škopek z Dubé, Heřman z Choustníka, Filip Lúta z Dědic, Kunát Kaplíř ze Sulevic, Zikmund Huler, Tima z Koldic, Jan Čuch ze Zásady, Jíra z Roztok, Bořivoj ze Svinař a Hyncík Pluh z Rabštejna. V závěru jsou poznamenány i blasony erbů členů a stoupenců panské jednoty. V. Palivec

DOCUMENTA HERALDICA

Poněkud připomínají traktáty o znacích Gustava A. Closse z roku 1937, přednesené v berlínském Rolandu. Ovšem tématika podle propozic, zdá se, bude širší a věnována různým speciálním otázkám heraldickým. Obrazová dokumentace vzhledem k odlišné výrobní technice je bohužel značně omezena, což heraldické souvztažnosti slova a obrazu neprospívá. Jsou to v podstatě přednášky členů Heraldického klubu České numismatické společnosti, který je garantem edice, v níž zatím s datem 1978 vyšly čtyři studie a pojednání. V prvním svazku Pavel R. Pokorný pojednává o pasování svatováclavských rytířů při korunovacích českých králů. Zmiňuje se o tzv. meči sv. Václava, o němž je první zmínka až z roku 1333, zatímco nejstarší zmínka o obřadu je už z roku 1297. Důležité je, že autor nejen opravuje některé dosud stávající omyly a nazírání na tento akt, ale zcela pregnantně uzavírá, že „se jednalo o vyznamenání úzce osobní a je proto zcela chybné hovořit o řádu rytířů svatováclavských". Druhá práce Pavla Paláta, pojednávající o Benešovu Atlasu pečetí má sice pozitivní znaky pietní vzpomínky na obrovskou předsevzatou práci našeho předního sfragistika třicátých let, nicméně se zdá, že zde platí to, co píše autor na závěr: „vytvořit zevrubný pohled na Benešovu práci by bylo možné teprve po podrobném prostudování Benešovy pozůstalosti, což však v současné době není možné. neboť veškerý materiál, připadající v úvahu, je pro badatele nepřístupný". Snad teprve pak bude Benešovo dílo, týkající se také heraldiky a snahy o stmelení české heraldiky v organický celek, jak náleží zhodnoceno. Osobnost jeho druhu si to v plné míře zasluhuje.

Třetí svazek zmíněné edice napsal zasvěcený kreslíř erbů osobitého pojetí Zdirad J. K. Čech a věnoval jej slohu heraldiské tvorby prvé poloviny 16. století. Tedy době, kdy heraldická kresba a věci s ní související mají určitý charakteristický ráz vývoje i předznamenání. Toto období pozdní nebo ozdobné fáze vývoje zaznamenává v určitém útlumu po geniálním Dürerovi přibývání honosnosti, nadbytečnosti ornamentu, kartuší,

i štíty nemají svůj reálný použitelný tvar, v mnohých znakových prvcích je patrna ztráta funkčnosti a proporcí, prostě podle autora jde o tradovaný názor o úpadku heraldické tvorby. Jiná doba, jiné roviny a také sloh, jenž určoval a vytvářel život společnosti a naopak. Čtvrtý svazek napsal dr. Zd. M. Zenger jako hodnotící pojednání o jednom z moderních českých umělců Břetislavu Štormovi, jehož žákem a následovníkem je autor sám. Štorm byl tvůrce a podle slov autora „skutečným pramenem, z něhož prýštila síla jeho uměleckého projevu, byla heraldika. Její řád v gotickém rozkvětu se ho zmocnil úsporností své dikce i škálou tinktur". Štorm je tu v poměrně krátkém pojednání zachycen v celé své umělecké šíři a působivosti. V necelých 53 letech života dovedl poznamenat české výtvarné umění půvabnými kresbami jako osobitý tvůrce kresby, grafické úpravy, ex libris, ale především znaků navazujících na tradiční předlohy středověkých zásad tak, jak jej známe např. z Erbovních knížek, Báječných zvířat, Knihy kreseb apod. Též jeho činnost v oblasti uměleckého řemesla i v státní památkové péči, autor vděčně vzpomíná. Publikace má v příloze dvě Štormovy kresby.

V. Palivec

ČESKÁ HERALDIKA

Poměrně v krátké době, na sklonku roku 1978 vychází druhá heraldická knížka dr. Z. M. Zengra. Neliší se mnoho od prvé, jen adjektivum Česká rozlišuje původní prostý název Heraldika. Zde třeba říci, že ten, kdo očekával, že tato nová knížka bude věnována specificky českým poměrům a stavu obrážejícímu se i v heraldické nauce, byl poněkud zklamán. Je to kniha sice obrazově barevně pestrá, lákající, avšak přináší, alespoň v první části opět jen elementární rozvedená pravidla bez hlubších sond a diferencí, takže metodicky sice začátečníku dá dobrou a názornou představu o základech, zkušenějšímu heraldiku však mnoho nepoví. Vysokou pozitivní hodnotu však třeba vidět u Zengra jako výtvarného heraldika. Vychází ze Štorma, i jeho linie čar je čistá, přímá v jednoduchém, ale tím účinnějším pojetí a dojmu tak, že jej musíme počítat k našim předním heraldicko-výtvarným představitelům. Bylo by jistě cenné, jako u Štorma, abychom se i u Zengra dočkali vydání jeho heraldických kreseb v cyklickém souboru.

V. Palivec

RETROSPEKTIVNÍ LEXIKON OBCÍ ČSSR 1850 - 1970. Praha, Federální statistický úřad. Díl I/1 a I/2, mp. 105 a 93 Kčs.

Mnoho ústavů i jednotlivých pracovníků se podílelo na vypracování tohoto lexikonu, který znamená významný přínos našemu statisticko-informačnímu základu. Zobrazuje v podstatě vývoj a rozmístění obyvatelstva podle krajů a obcí, vývoj počtu

domů, názvů obcí a jejich administrativní příslušnost. Je tu uložena demografická historie našich zemí od začátku moderní správy státu, hluboké sídelní a sociální ekonomické změny doby minulé i přítomné, v níž je zobrazen socialistický charakter daty. Dílo se skládá ze dvou dílů. První díl o dvou částech přináší systematické statistické údaje o počtu obyvatelstva a domů, zjištěné při jednotlivých sčítáních lidu od roku 1850 až do současnosti. V tomto dílu je též velmi cenná rubrika o první písemné zmínce o obci, dosud zdlouhavě a pracně shledávané v literatuře i pramenech, údaj, který jistě zaujme nejen rodopisce, ale i kronikáře a historika obce už svou oficiální platností. Počet obyvatel a domů je dělen do devíti resp. desíti řad po deceniích, přidán i údaj o nadmořské výšce a výměra obce v hektarech. Druhý díl lexikonu bude věnován vývoji názvu obcí, které se vyskytly v kterémkoliv pramenu, obsahujícím úřední data sčítání. V této části mají být uvedena i pojmenování dnes již zaniklá, resp. varianty ortografické nebo polohopisné povahy, dnes již nepoužívané.

Je zajímavé, že obsah lexikonu byl proponován v daleko větším rozsahu. V roce 1969 vypracoval FSÚ dotazník pro historicko-ekonomickou část lexikonu, v němž měly být zachyceny mimo jiné i údaje tohoto druhu: 1. Název hradu, zámku či jiné historické památky v obci, 2. Heraldika, 3. Název a rok vzniku průmyslových závodů v obci, 4. Kulturní zařízení, t. j. kroniky, školy, kostely, kláštery apod., 5. Významné události v obci a konečně 6. Významní rodáci. Bylo tak shromážděno na 150 000 údajů nestejné úrovně a protože se ukázala potřeba tyto údaje dále upřesnit a aktualizovat, od jejich pojetí bylo upuštěno, avšak uvažováno o možnostech jiného využití.

Vydaný lexikon obcí je dílem v naší statistické literatuře ojedinělý a jistě bude všem uživatelům dobrým průvodcem, pomocníkem a pramenem informací o historickém vývoji našeho osídlení v létech 1850 - 1970. V. Palivec

VYUŽITÍ SOUBĚŽNÉ REGIONÁLNÍ BIBLIOGRAFIE V RODOPISU A V HERALDICE

Genealogové a heraldici, kteří se genealogií a heraldikou zabývají jako svým koníčkem, si často stěžují na to, že po zvládnutí základní literatury postrádají další zdroje, které by je vedly dál ve studiu anebo kterých by mohli využít přímo ke své badatelské práci. Přitom však existuje jeden druh informačních pramenů, které by mohly být právě v této oblasti s prospěchem využívány, kdyby byly dostatečně známy a to souběžné regionální bibliografie Čech a Moravy.

Zpracovávají je ústřední knihovny jednotlivých krajů, to znamená krajské nebo vědecké knihovny, na základě v současné době publikovaných materiálů (odtud jejich název -

souběžné bibliografie) a vydávají je periodicky s ročními odstupy. Jsou koncipovány jako doplněk národní bibliografie a podchycují proto i ty prameny, kterými se národní bibliografie nemůže zabývat. Jejich excerpční základna je tedy velmi rozmanitá. Zatímco z národní bibliografie (Článků v českých časopisech) přebírají druhotnou excerpcí ty záznamy o regionu, které podchycují stati a články, vydané v ústředně vydávaných materiálech, primárně excerpují periodika, vydávaná národními výbory, muzei, archívy, závody a dalšími institucemi svého regionu jako jsou okresní noviny a závodní časopisy, různé věstníky a kulturní zpravodaje, časopisy a noviny JZD nebo škol; například Jevišovické noviny, Luhačovický zpravodaj, Náš Hodonín, Štafeta - kulturní časopis Prostějovska, Tišnovský kulturní zpravodaj, Zpravodaj obce Drnovic, Znojemsko, Studia Comeniana et historica, Okénko z naší vesnice, Malovaný kraj atd.

Jsou to periodika různého zaměření a hodnoty, často jde o ediční podnikání pouze krátkého trvání a je samozřejmé, že jejich obsah bývá věnován především dokumentaci současného hospodářského, politického i kulturního vývoje daného regionu. Přispívají však do nich nebo se dokonce jejich vydávání účastní také místní archiváři, muzejníci, knihovníci, vlastivědní a kulturní pracovníci a další odborníci, kteří vědecky zpracovávají místní materiál. Proto se i v regionálním tisku setkáváme s původními pracemi nebo s hodnotnými statěmi informativního a popularizačního charakteru, které mohou mít pro zájemce o genealogii či heraldiku značnou cenu. Najdeme zde zprávy o opravách a ochraně památných objektů - hradů, zámků, lidové architektury, články o významných budovách a jejich dějinách i výtvarné výzdobě, materiály o topografii, vzpomínky na významné občany - učitele, lékaře, řemeslníky, připomínky válečných událostí a přírodních katastrof, informace o způsobu obživy obyvatel a mnoho jiných zajímavých zpráv o konkrétních místech, které nás mohou uvést na další stopu anebo nám pomohou dobovým koloritem zpestřit suchopárná fakta,. která jsme získali v listinném materiálu. Bibliografie zaznamenávají pochopitelně také studie a zprávy, které se zabývají výhradně genealogií a heraldikou. Uveďme si alespoň několik příkladů a typů bibliografických záznamů z ročenky Jihomoravský kraj v tisku . . . ., které by mohly rodopisce a heraldika zajímat:

Přehled hradních zřícenin a zámků na okrese Blansko s jejich historií. Vlastivědná ročenka Okr. archívu v Blansku, 1975.

Štarha, I. - Petrlík, J.: O znacích našich měst a městeček. Vysočina (Žďár nad Sázavou), říjen až listopad 1975.

Šrot, J.: Zaniklé osady na Prostějovsku. Stráž lidu, 17. 9. 1975.

Nevosad, J.: Názvy ulic - kulturní místopis Třebíče. Kulturní zpravodaj (Třebíč), leden až listopad 1975.

Procházková, E.: Okénko do historie. (Pustiměř). Náš život (Vyškov), červenec až prosinec 1975.

Historická výročí známých rodáků ve Velkém Meziříčí. Kulturní zpravodaj (Velké Meziříčí), listopad 1975.

Uhrová, O.: Staré ivančické rody. Ivančický zpravodaj, únor 1973.

Vlach, J.: Z dějin žarošických rodů a jejich gruntů. Od Hradské cesty 1971 - 72 (Žarošice), 1974.

Kučka, Fr.: Rozrod rytířů z Voděrad. Kronika Sebranic, 1972.

Materiály podobného charakteru najdeme i v ostatních ročenkách, vydávaných ve všech krajích, kromě kraje Západočeského, v němž se však vydání první regionální ročenky také připravuje. Vydávající knihovny zasílají tyto své publikace do všech okresních a městských knihoven svého kraje, eventuelně také do muzeí a archivů a dále všem krajským a vědeckým knihovnám mimo kraj, takže si je zde mohou zájemci vypůjčit anebo si je vyžádat prostřednictvím meziknihovní výpůjční služby. Vedle ročenek souběžné regionální bibliografie vydávají knihovny různé další bibliografické materiály s regionální tématikou, jako jsou soupisy regionálních časopisů, medailony regionálních osobností, soupisy věnované národopisu, některé historické události a podobně. Dále v těchto ústředních knihovnách existují kartotéky regionální literatury, v nichž bývá zařazena i ta literatura, která z rozmanitých důvodů nebyla pojata do ročenky „Ntý kraj v tisku . . ." Kartotéky slouží jako podklady ke zpracování tématických bibliografií a rešerší dle požadavků čtenářů, které se zpracovávají většinou bezplatně, podmínkou ovšem je, aby při literárním použití bylo v pramenech ocitováno, že bylo pro práci použito regionálních kartoték či bibliografie dané knihovny. V knihovnách jsou k dispozici také tiskoviny, na které jejich bibliografie nebo kartotéky odkazují.

Přehled nejnovějších ročníků souběžné regionální bibliografie Čech a Moravy:

Jihočeský kraj v tisku 1972. Saková, Jitka,
České Budějovice, Krajská knihovna 1977

Severočeský kraj v tisku 1970. Vojtková Hana,
Ústí nad Labem, Krajská knihovna 1977.

Středočeský kraj v tisku 1973. Kádnerová Jiřina - Nová Eva,
Kladno, Krajská knihovna 1977

Východočeský kraj v tisku 1974. Serbusová Miroslava (ne Marta),

Hradec Králové, Státní vědecká knihovna 1978.
Jihomoravský kraj v tisku, 1976. Kyjovská Božena,
Brno, Státní vědecká knihovna 1978.
Severomoravský kraj v roce 1977. Ženožičková Ludmila,
Olomouc, Státní vědecká knihovna 1978.

Božena Kyjovská

KAZIMIERZ JASIŃSKI: RODOWÓD PIASTÓW SLĄSKICH. Tom I. - III. Wroclaw 1973 - 5 - 7.

Třísvazková genealogická monografie pojednává o členech slezských Piastovců. Doplňuje a opravuje starší genealogickou práci Oswalda Balzera z konce 19. století, ale i díla H. Grotenfenda, K. Wutka a W. Dworzaczka. Všímá si všech příslušníků rodu slezských linií, t. j. vratislavských, lehnicko-březských, žembických, hlohovských, zaháňských, olešnických, ale i opolsko-ratibořských a těšínsko-osvětimských. Dobře fundovaná práce je doplněna soupisem pramenů, literaturou a zvláště cennými tabulkami jednotlivých slezských větví.

V. Palivec

ZZ55

Smil z Brandýsa.
1360

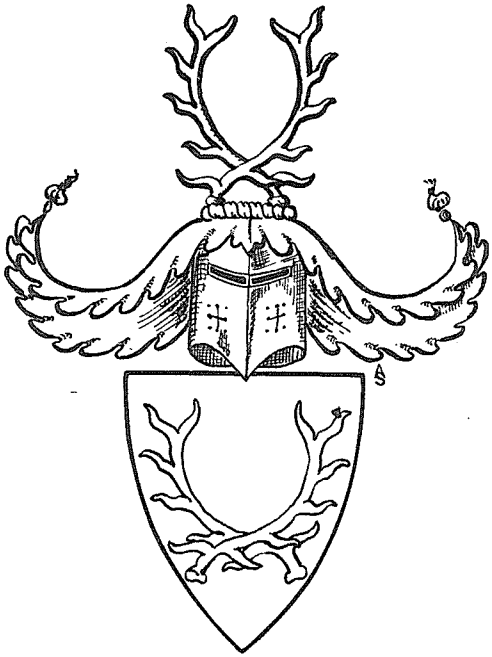

ZZ56

Jan Šárovec ze Šárova.

1432.

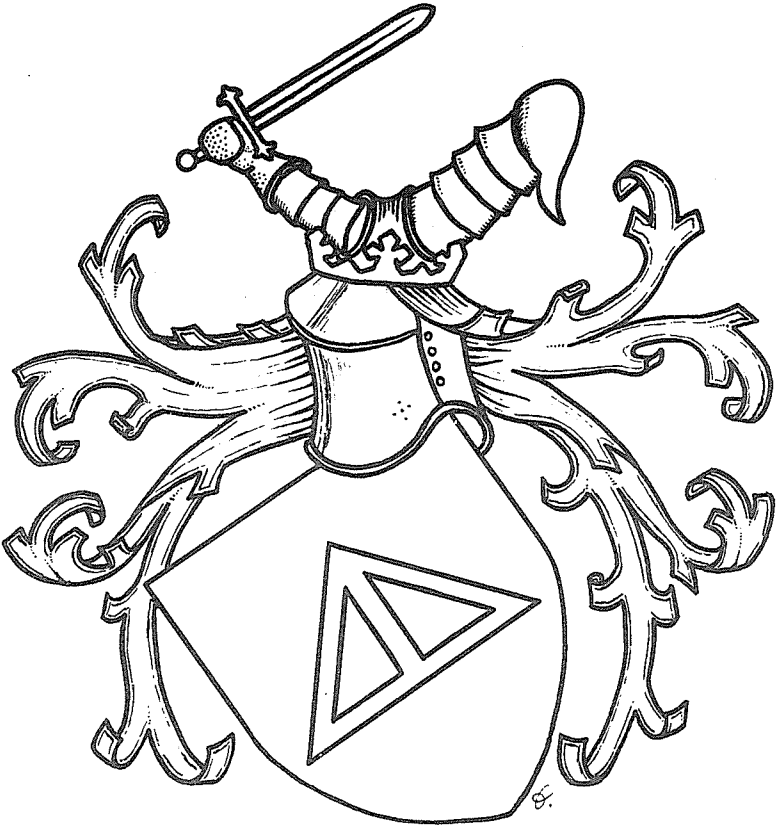

ZZ57

Jiřík z Pašiněvsi.

1515-1519

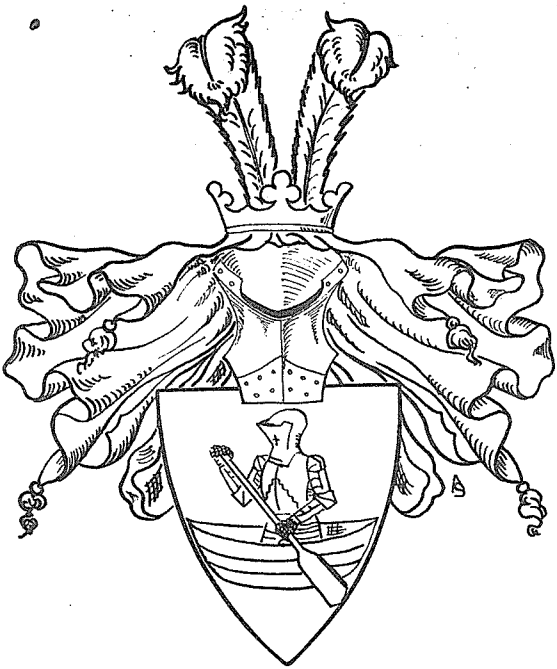

ZZ58

Hostinský ze Šánova.

1564.

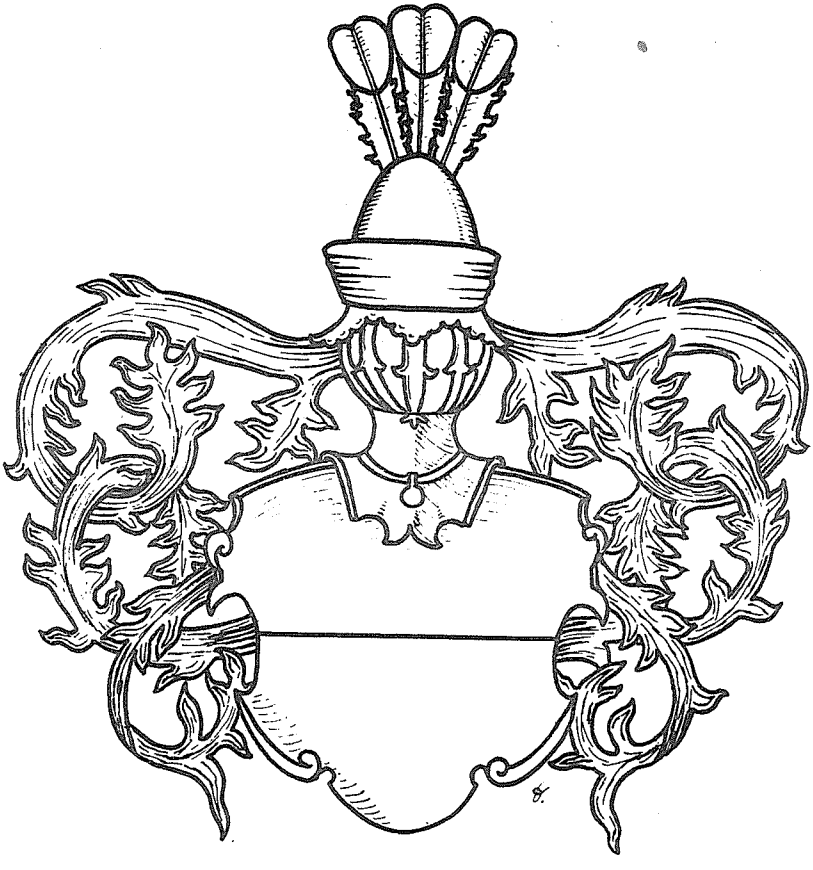

ZZ59

Jonatán Certván z Gostic.

1564

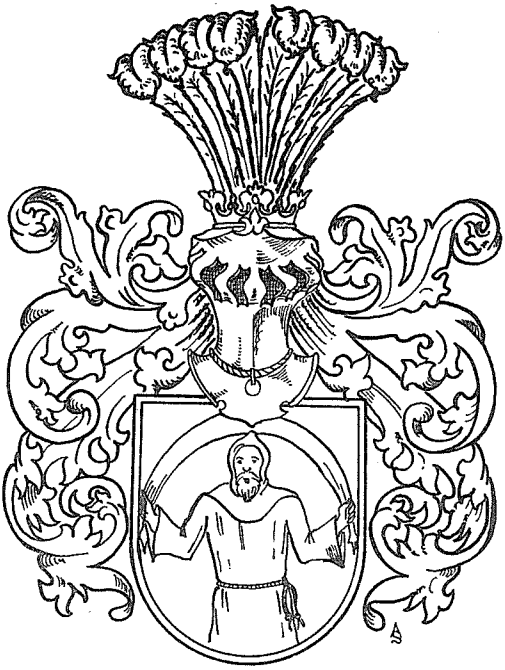

ZZ 60

Adam Bukovský z Justířan

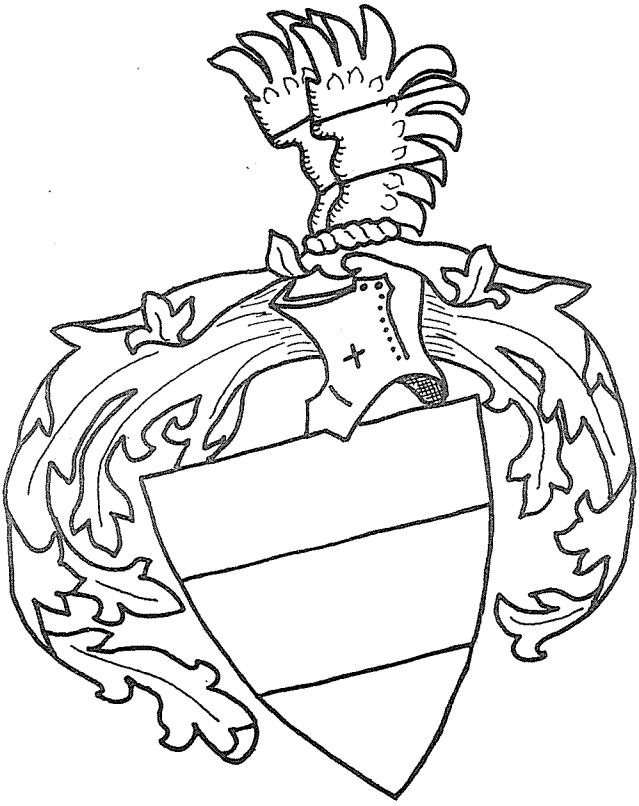

ZZ 61

Jan Absolon z Ledské

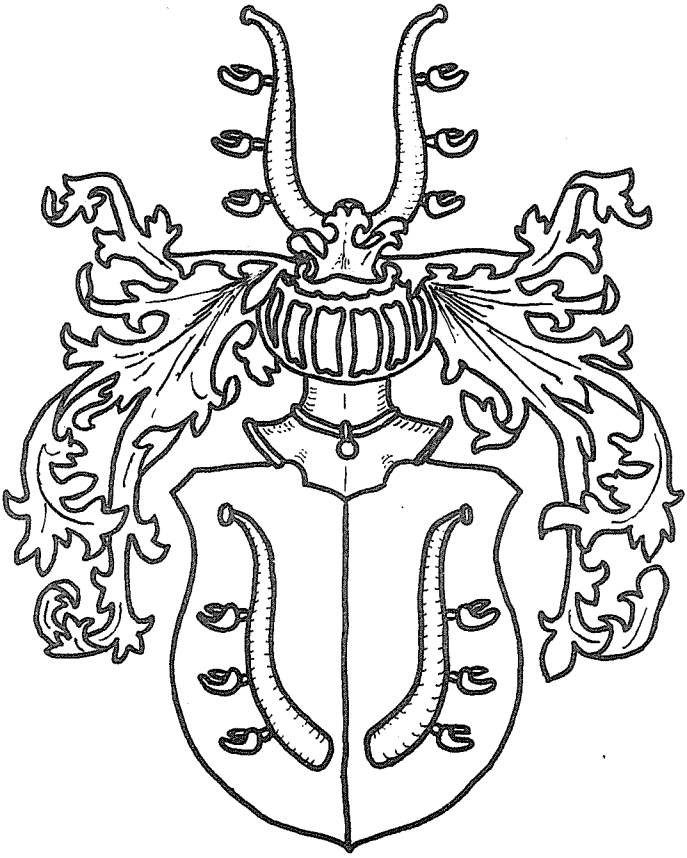

ZZ 62

Mikuláš Kotulinský z Kotulína.
1596

ZZ 63

Kotulínský z Kotulína.

1596.

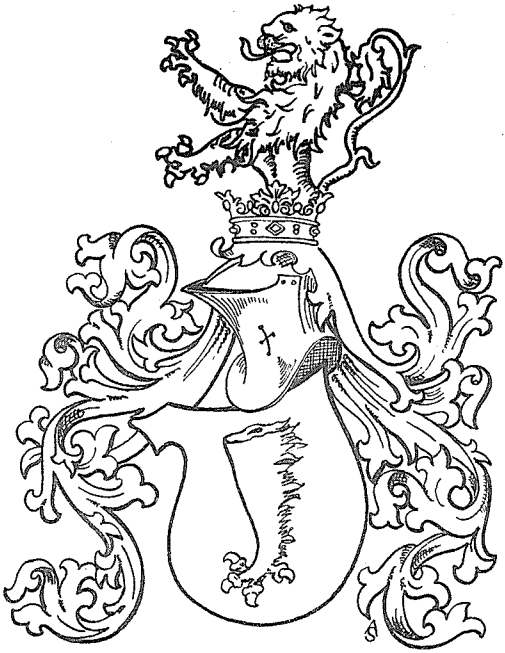

zz 64

Kotulínský z Kotulína.

1596.

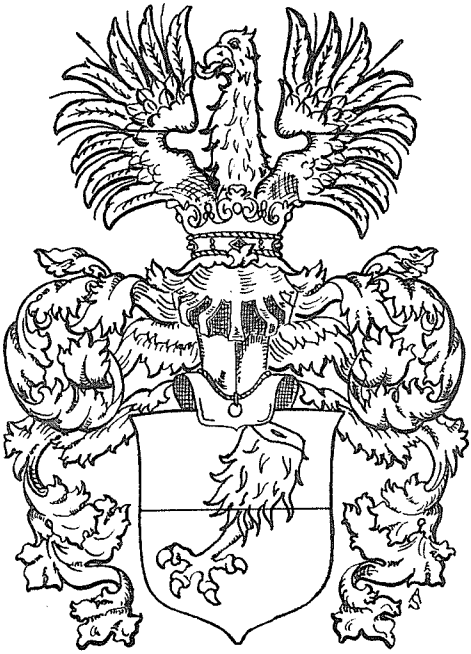

ZZ 65

Jan Jindřich
Vlachovský z Vlachovic

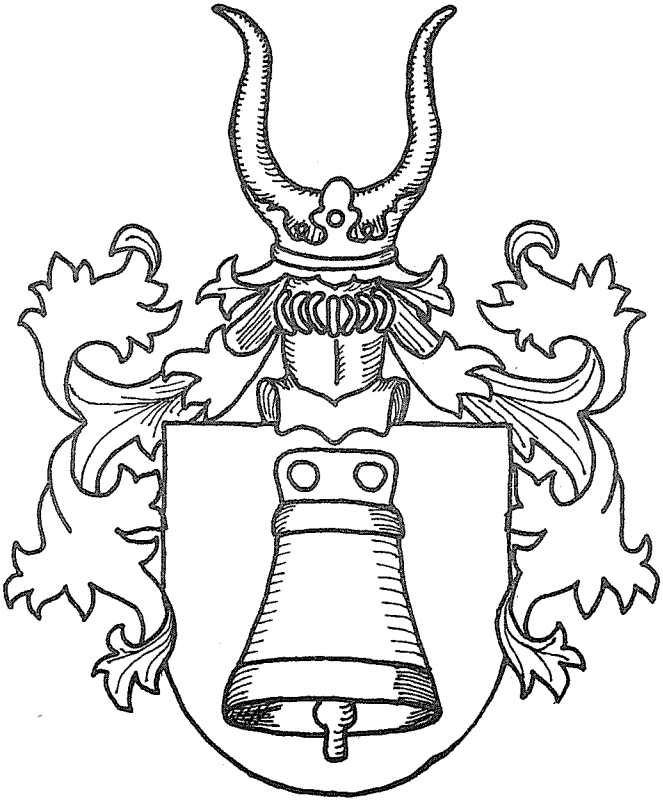

ZZ 66

Jan Jindřich
Vlachovský z Vlachovic

ZZ 67

Kustoš ze Zubřího.
do 1630.

ZZ 68

Jindřich ml. Kustoš ze Zubřího.
1633.

ZZ 69

Václav Šak z Bohuněvic.

1625

ZZ 70

Vavřinec Šebastián Todtenwolf.

1649-1661

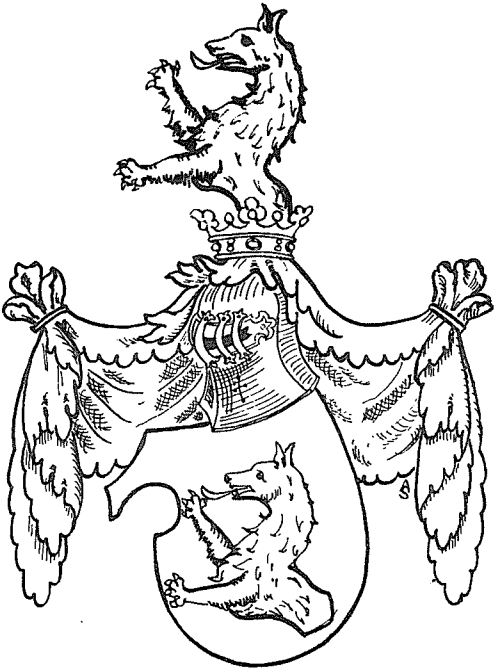

U knih: nejdříve se uvede jméno autora (bez titulu), název díla a rok vydání, případně strana, které se citace týká.

U časopisů: se uvede nejdříve jméno autora článku, název článku, název časopisu, ročník, případně číslo a strana, resp. strany, na kterých je článek vytištěn.

U věcných pramenů např. matrik, urbářů, gruntovních knih apod. se uvede nejdříve archiv, kde je materiál uložen, fond a číslo nebo označení, pod kterým lze materiál nalézt a bližší označení např. rok, pořadí, strana, svazek, folio apod.

Citace pramenů v jiné řeči než české se uvádí v původním znění. Při citacích z jazyků používajících jiných obeced než latinky se přepíše znění do latinky podle závazných směrnic. U názvů měst, u kterých je obvyklá česká podoba odlišná od původní, možno jí dát přednost před původním zněním.

U vzácnějších pramenů by mělo být vždy uvedeno, kde jsou uloženy a jsou-li přístupné a za jakých podmínek.

Prameny a poznámky se zásadně uvádějí na konci příspěvku. Odvolání na prameny a literaturu se číslují v textu od 1. do ..... se závorkou průběžně a očíslování citací na konci jím musí odpovídat.

Příspěvky nedoložené podklady, budou autorovi vráceny k doplnění.

C. Stylistická úprava rukopisů

Příspěvky musí být napsány psacím strojem s normálními typy písma, nikoli perličkovými na bílém kancelářském papíru formátu A 4 a to i v tom případě, jedná-li se o příspěvek kratší.

Text musí být psán pouze po jedné straně papíru ob řádek a každá stránka musí být průběžně číslována od 1.

Text je vzdálen od horního okraje papíru nejméně 25 mm a od spodního 15 mm, po stranách je nejmenší vzdálenost od levého kraje 35 mm a od pravého 10 mm.

Na jednom řádku smí být nejvýše 60 úderů, včetně mezer a stránka smí obsahovat nejvýše 30 řádek. Odstavce mají být odsazeny o 5 úderů.

Tabulky mohou být napsány jak psacím strojem jako je text, tak i strojem s perličkovým písmem nebo rukou na bílém papíru formátu A 4. Jedná-li se o tabulky menších rozměrů, mohou být umístěny v textu nebo sloučeny na jednu stránku formátu A 4.

Kresby a obrázky musí být nakresleny tuší na hladkém, lesklém papíru. Barevné reprodukce nelze při nynějším způsobu tisku použít. Hodlá-li autor obrázek nebo kresbu umístit do textu, musí pro ni vynechat v textu místo a označit zřetelně, o který obrázek nebo kresbu se jedná.

Má-li autor k dispozici přílohy jiných rozměrů než A 4, musí se o jejich použití k tisku předem dohodnout s technickým redaktorem ZPRAVODAJE.

Název či nadpis příspěvků musí být zdůrazněn podtržením případně prostrkávaným písmem. Pod názvem či nadpisem se uveden autor plným křestním jménem a příjmením, avšak bez titulů.

GHSP nemá možnost přepisovat zaslané rukopisy nebo tabulky a překreslovat vyobrazení a proto budou v budoucnu rukopisy, neodpovídající těmto pokynům vráceny autorovi.

Odpovídá: ČSN 88 0220 Úprava rukopisů pro sazbu.
ČSN 01 6910 Úprava písemností psaných strojem.
ČSN 01 0197 Bibliografické citace.

ZPRAVODAJ GHSP

Vydává pro vnitřní potřebu svých členů
Genealogická a heraldická společnost v Praze
150 00 Praha 5, Holečkova 7
Evidenční číslo ÚVTEI 79050
Odp. pracovník Ing Genttner Viktor
Vychází čtyřikrát ročně
Bezplatný odběr vázán na zaplacení ročního členského příspěvku
Tisk Středočeské tiskárny, provoz 17, Praha

Vážení přátelé,

po delší době dostáváte do rukou nové číslo našeho časopisu. Správní výbor GHSP se omlouvá za přestávku v jeho vydávání, současně však musí konstatovat, že na tomto zdržení má jen velmi malou část viny a že z podstatné části bylo způsobeno objektivními příčinami. Vydávání listů GHSP bylo totiž rozhodnutím odboru vnitřních věcí Národního výboru hl. m. Prahy zastaveno a teprve po dalším jednání dosáhl správní výbor toho, že GHSP může vydávat svůj Zpravodaj. Jeho první dvojčíslo, které máte před sebou, bylo původně vytištěno ještě jako Listy GHSP a mělo být expedováno v červnu, k čemuž však již nemohlo dojít. Letošní druhé dvojčíslo by mělo být hotovo do konce kalendářního roku a v letech příštích by pak už měla být vydávána pravidelně 4 čísla Zpravodaje ročně.

K zákazu vydávání Listů GHSP došlo v souvislosti s jednáním na odboru vnitřních věcí Národního výboru hl. m. Prahy o činnosti GHSP, jehož hlavním výsledkem bylo zjištění, že stanovy Společnosti bude nutno ve spolupráci s Ministerstvem kultury ČSR upravit a doplnit, zejména v tom smyslu, aby napříště bylo zajištěno metodické vedení Společnosti ministerstvem kultury. Současně bylo konstatováno, že všechny publikace vydávané Společností pro její členy /např.: Palivec: Symbolika, Palivec - Elznic: Genealogický slovník, apod./ musejí projít řádným schvalovacím řízením, bez něhož nemohou být nadále expedovány.

To se pochopitelně týká i Elznicova Glosáře, jehož výtisky budou Společnosti již v nejbližších dnech tiskárnou dodány a vyfakturovány, přičemž však publikace bude teprve dodatečně předložena ke schvalovacímu řízení. Tím se značně zdrží expedování Glosáře a samozřejmě i návrat prostředků investovaných do jeho vydání. Jde - relativně k finančním možnostem Společnosti - o značně vysokou částku, která silně naruší hospodaření Společnosti koncem roku, neboť nebude možno ihned po proplacení faktury za tisk získat nazpět alespoň část vynaložených nákladů za odebrané exempláře této publikace. Správní výbor Společnosti se proto na Vás, vážení přátelé, již nyní obrací se žádostí o zaplacení členských příspěvků na příští rok, aby nebylo nutno takto vzniklou situaci řešit příliš násilným a komplikovaným způsobem. Správní výbor věří, že budete mít pro nastalou situaci pochopení a je přesvědčen, že zárukou jeho upřímné snahy o normalizaci práce Společnosti je i to, že dostáváte do rukou první dvojčíslo Zpravodaje. Správní výbor doufá, že jako dosud, bude i jeho další práce při jednání i s Ministerstvem kultury ČSR úspěšná a že bude moci brzy předložit valné hromadě návrh nových stanov GHSP i Zprávu o své činnosti v tomto správním období.

V Praze v prosinci 1979

Správní výbor GHSP:

Pavel Liška, v. r.